

ชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

ชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2553

ชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2553

ชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำ
การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๓

จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-616-202-174-9

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๕๖๑-๕๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๗๙-๕๑๐๑
นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๓

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนทุกโรงในปีการศึกษา 2553 หลักสูตรดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพื่อให้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นไปตามหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้จัดทำเอกสารชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและอธิบาย ขยายความให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่จะจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ กิจกรรมความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดกิจกรรมแนะแนว การจัดกิจกรรมนักเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ในสาขาวิชา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน ศึกษานิเทศก์ ผู้เกี่ยวข้องจากมหาวิทยาลัย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาร่วมกันจัดทำชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ความนำ	1
วัตถุประสงค์ของชุดฝึกอบรม	1
เนื้อหาของชุดฝึกอบรม	2
วิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม	2
สื่อ/อุปกรณ์	2
การวัดและประเมินผล	2
โครงสร้างเนื้อหาการอบรมพัฒนาบุคลากรการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3
รายละเอียดเอกสารประกอบชุดฝึกอบรมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4
แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	5
กิจกรรมที่ 1 ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	7
กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง	
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	15
กิจกรรมที่ 3 การจัดกิจกรรมแนะแนว	23
กิจกรรมที่ 4 การจัดกิจกรรมนักเรียน	51
กิจกรรมที่ 5 การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	143
บรรณานุกรม	161
ภาคผนวก	163
PowerPoint กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	165
เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม	171
คณะผู้จัดทำ	175

ชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ความนำ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญา ในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ และในปีการศึกษา 2553 กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้สถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศเริ่มใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างความเข้าใจการนำหลักสูตรไปใช้ให้ตรงกัน การจัดทำชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้สถานศึกษาและครูผู้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถดำเนินการได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

1. วัตถุประสงค์ของชุดฝึกอบรม

- 1.1 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมตระหนักถึงความสำคัญการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 1.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจ หลักการ เป้าหมาย แนวการจัดกิจกรรม ขอบข่ายโครงสร้าง และการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร
- 1.3 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถจัดทำหลักสูตรการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เนื้อหาของชุดฝึกอบรม

- 2.1 โครงสร้างหลักสูตรการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา
- 2.2 ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2.3 หลักการ เป้าหมาย แนวการจัดกิจกรรม ขอบข่ายโครงสร้าง การประเมิน
การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. วิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

- 3.1 กระบวนการกลุ่ม
- 3.2 บรรยาย อภิปราย ชักถาม
- 3.3 การแสดงบทบาทสมมุติ
- 3.4 ปฏิบัติงานกลุ่มย่อย
- 3.5 นำเสนอผลงานกลุ่ม

4. สื่อ/อุปกรณ์

- 4.1 เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 4.2 เอกสารแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 4.3 PowerPoint
- 4.4 กรณศึกษา
- 4.5 VDO Clip เกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 4.6 ใบความรู้ ใบงาน แบบวัดเจตคติ

5. การวัดและประเมินผล

- 5.1 สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
- 5.2 ประเมินจากผลงานการปฏิบัติกิจกรรม

โครงสร้างเนื้อหาการอบรมพัฒนาบุคลากร การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (13 ชม.)

ที่	เนื้อหา	เวลา	วิธีดำเนินการ	สื่อ
1	ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2 ชม.	- ดู VCD - บรรยาย - อภิปราย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้	- VCD - PowerPoint - ใบความรู้ - ใบงาน
2	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	2 ชม.	- กระบวนการกลุ่ม - ปฏิบัติงานกลุ่มย่อย - อภิปราย - นำเสนอผลงาน - บรรยาย	- เอกสารหลักสูตร - เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน - ใบงาน - ใบความรู้ - PowerPoint
3	แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
3.1	กิจกรรมแนะแนว	3 ชม.	- กระบวนการกลุ่ม - ปฏิบัติงานกลุ่มย่อย - อภิปราย	- เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3.2	กิจกรรมนักเรียน - ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และ นักศึกษาวิชาทหาร - ชุมนุม ชมรม	3 ชม.	- นำเสนอผลงาน - บรรยาย	- ใบงาน - ใบความรู้ - PowerPoint
3.3	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	3 ชม.		

รายละเอียดเอกสารประกอบชุดฝึกอบรม

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เรื่อง/กิจกรรม	เวลา	ใบงาน	ใบความรู้
กิจกรรมที่ 1 ความสำคัญของ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2	ใบงานที่ 1.1	ใบความรู้ที่ 1.1
กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	2	ใบงานที่ 2.1 ใบงานที่ 2.2 ใบงานที่ 2.3	
กิจกรรมที่ 3 การจัดกิจกรรม แนะแนว	3	ใบงานที่ 3.1	ใบความรู้ที่ 3.1 ใบความรู้ที่ 3.2
กิจกรรมที่ 4 การจัดกิจกรรม นักเรียน	3	ใบงานที่ 4.1 ใบงานที่ 4.2 ใบงานที่ 4.3	ใบความรู้ที่ 4.1 ใบความรู้ที่ 4.2 ใบความรู้ที่ 4.3 ใบความรู้ที่ 4.4
กิจกรรมที่ 5 การจัดกิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์	3	ใบงานที่ 5.1 ใบงานที่ 5.2	ใบความรู้ที่ 5.1 ใบความรู้ที่ 5.2 ใบความรู้ที่ 5.3 ใบความรู้ที่ 5.4

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมที่ 1 ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เวลา 2 ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมตระหนักถึงความสำคัญ มีทัศนคติที่ดี และเห็นคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. วิธีการจัดกิจกรรม

2.1 นำเข้าสู่กิจกรรมการอบรมโดยการสนทนาเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น

- สอบถามผู้เข้ารับการอบรมถึงพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา
- สอบถามผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่โรงเรียนจัด ฯลฯ

2.2 สสำรวจทัศนคติเบื้องต้นของผู้เข้ารับการอบรมต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยการถามว่า “เมื่อพูดถึงคำว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ท่านนึกถึงอะไร” และให้เขียนคำตอบลงในใบงานที่ 1.1

2.3 ให้ผู้เข้ารับการอบรมพิจารณาคำตอบของตนเองว่าเป็นไปในทางบวก หรือ ทางลบ และนำกระดาษที่เขียนคำตอบแล้วไปปิดไว้ที่บอร์ดที่จัดเตรียมไว้ด้านหน้าของห้องอบรม ซึ่งมีสัญลักษณ์ใบหน้ายิ้ม แสดงคำตอบทางบวก และใบหน้าบึ้ง แสดงคำตอบทางลบ (ตัวอย่าง บอร์ดสำรวจทัศนคติ)

2.4 ให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อผลการสำรวจทัศนคติ

2.5 ให้ผู้เข้ารับการอบรมชมสื่อ VCD ที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (นำเสนอในลักษณะสร้างแรงบันดาลใจแก่ครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยความเข้าใจและเห็นคุณค่า)

2.6 ให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นภายหลังการชมสื่อ VCD และวิทยากรเชื่อมโยงความคิดและความรู้สึกของผู้เข้ารับการอบรมให้เป็นไปในทางบวก

2.7 ให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความภาคภูมิใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.8 ให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วิทยากรนำเสนอแนวคิดและแจกใบความรู้ที่ 1.1 ให้ศึกษาเพิ่มเติม

3. สื่อ/อุปกรณ์

3.1 ใบงานที่ 1.1 เรื่องสำรวจทัศนคติเบื้องต้นของผู้เข้ารับการอบรมต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.2 ตัวอย่างบอร์ดสำรวจทัศนคติ 2 บอร์ด

3.3 VCD clip เกี่ยวกับคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ความยาว 5-10 นาที)

3.4 PowerPoint แสดงแนวคิดและคุณค่าของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.5 ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่องทักษะและมุมมองเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.6 สื่ออื่น ๆ ของวิทยากรที่ทำให้การอบรมมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินผล

การประเมินสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น สังเกตความสนใจในการร่วมกิจกรรม อภิปรายกลุ่ม ประเมินจากใบงาน และการวัดเจตคติ

ใบงานที่ 1.1

เรื่อง สำรวจทัศนคติเบื้องต้นของผู้เข้ารับการอบรมต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เมื่อพูดถึงคำว่า “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน”
ท่านนึกถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างบอร์ดสำรวจทัศนคติ

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่อง ทักษะและมุมมองเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ซึ่งจะส่งผล ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไรเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนไว้ 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ ซึ่งต่างมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดสมรรถนะที่สำคัญ และเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนตามจุดหมายและวิสัยทัศน์ของหลักสูตรต่อไป

ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่ครูและผู้เกี่ยวข้อง ต้องพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ของตนเอง พัฒนาทักษะ กระบวนการในการจัด และสร้างสรรค์กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ที่ได้รับ และสามารถบูรณาการการเรียนรู้ที่หลากหลาย จนเกิดผลในการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการพัฒนาคนให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ไว้ว่า นอกจากครูจะต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาการและวิชาชีพแล้ว ครูต้องทำหน้าที่เป็น **กัลยาณมิตร** ที่แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและชักนำให้ นักเรียนฝึกฝนพัฒนาตนโดยสร้างเด็กให้มี **“โยนิโสมนสิการ”** รู้จักคิดเป็น พิจารณาเป็น รู้จักคิดสืบสาวหาเหตุผล เพื่อเป็นปัจจัยสำหรับพัฒนาตัวเองขึ้นมาจากภายใน ซึ่งจะส่งเสริม ให้มีความใฝ่รู้ ใฝ่ดี และมีจิตสำนึกในการฝึกฝนพัฒนาและปรับปรุงตนตลอดจนสามารถ ดึงเอาศักยภาพของตนมาพัฒนาได้

ทั้งนี้การพัฒนามนุษย์ ต้องอาศัยความเชื่อ ความมั่นใจ และความรู้ความเข้าใจ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ความเชื่อ ความมั่นใจในธรรมชาติของมนุษย์ ว่าสามารถฝึกฝนพัฒนาตนเอง ได้อย่างสูงสุด

2. การทำให้บุคคลแต่ละคนรู้จักตัวเอง และเสริมความพร้อมความสามารถ ในการที่จะตอบรับต่อสิ่งภายนอก ให้รู้จักตัวเองตามความเป็นจริงว่ามีรากฐานเป็นอย่างไร มีพื้นฐานแค่ไหน มีความถนัด มีศักยภาพด้านไหน ควรลด เสริม ขัดเกลา หรือฝึกปรี๊ดเป็นพิเศษ ในด้านใด ซึ่งการรู้จักตัวเองจะทำให้เกิดความมั่นใจในตัวเองที่จะทำอะไร ทำอย่างไรในการ พัฒนาตนเองให้ดีขึ้นต่อไป จนเต็มศักยภาพ

นอกจากนั้น การพัฒนามนุษย์ที่รอบด้าน จะต้องประกอบด้วย

1. **การพัฒนากาย** ให้มีสุขภาพดี และพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพอย่างถูกต้องดีงามในทางที่เป็นคุณประโยชน์ ใช้และบริโภคปัจจัยสี่ในทางที่ เกิดประโยชน์และคุณค่าที่แท้

2. **การพัฒนาศีล** ซึ่งคือการพัฒนาการอยู่ร่วมในสังคมด้วยดี มีระเบียบวินัย อยู่ในกฎเกณฑ์กติกา มีชีวิตที่เกื้อกูล เป็นประโยชน์ และมีอาชีพที่ถูกต้องโดยประกอบสัมมาชีพ

3. **พัฒนาจิต** คือ การฝึกอบรมจิตใจให้พร้อมสมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติ 3 ด้าน คือ

3.1 คุณภาพจิต ได้แก่ คุณธรรมต่าง ๆ คือ สร้างเสริมจิตใจให้ดีงาม จิตใจสูง มีเมตตา ความรัก ความเป็นมิตร ความปรารถนาประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น มีกรุณา อยากช่วยเหลือ ผู้อื่นให้พ้นทุกข์ มีจาคะ มีน้ำใจเผื่อแผ่อบอ้อมอารี มีคารวะ ความเคารพ เห็นความสำคัญของผู้อื่น มีทมะ ความอ่อนโยน กตัญญู ความรู้คุณค่าแห่งการกระทำของผู้อื่น เป็นต้น

3.2 สมรรถภาพจิต หรือความสามารถของจิต เช่น ความมีสติดี มีวิริยะ ความเพียร พยายามสู้งาน มีขันติ ความอดทน และทนทาน มีสมาธิ จิตใจแน่วแน่ มีสังขะ มีความจริงจัง เอาจริงเอาจัง มีอธิษฐาน มีความเด็ดเดี่ยวต่อความมุ่งหมาย มีความหนักแน่น เข้มแข็ง มั่นคงของจิตใจที่จะทำงานให้ได้ผลสมบูรณ์ โดยเฉพาะงานทางปัญญา คือการคิดพิจารณา ให้เห็นความจริงแจ่มแจ้งชัดเจน

3.3 สุขภาพจิต คือ มีจิตที่มีสุขภาพดี มีจิตใจที่เป็นสุข สดชื่นร่าเริง เบิกบาน ปลอดโปร่ง สงบ ผ่องใส พร้อมทั้งจะยิ้มแย้มได้ มีปิติ ความอิ่มเอิบใจ มีปราโมทย์ ความแช่มชื่นใจ มีปัสสัทธิ ความผ่อนคลาย ไม่คับข้องขุ่นมัว ไม่หม่นหมองหดหู่ เหี่ยวแห้งหรือโศกเศร้าต่าง ๆ

4. **พัฒนาปัญญา** คือ ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งแบ่งได้คร่าว ๆ ดังนี้

4.1 ปัญญาที่เป็นความรู้ความเข้าใจทางวิชาการ วิชาชีพ เรื่องราว ข่าวสาร
ทั่ว ๆ ไป

4.2 การรับรู้เรียนรู้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือนหรือเอนเอียง
ด้วยอคติ

4.3 การคิด การวินิจฉัย ซึ่งหมายถึงการคิดวินิจฉัยด้วยการใช้ปัญญาโดย
บริสุทธิ์ใจ ไม่ให้ถูกกิเลสครอบงำบัญชา

4.4 ปัญญาที่รู้เข้าใจถึงสาระแห่งความเป็นไปของโลกและชีวิต รู้ทางเลื่อม
ทางเจริญและเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้จักวิธีแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ความสำเร็จ ที่ทำให้
พัฒนาตน พัฒนาชีวิต และสังคมให้เจริญตงามยิ่งๆ ขึ้นไป

การศึกษาจะต้องสร้างคนให้รู้จักแก้ปัญหา ดับทุกข์ ทำตนให้เป็นสุขได้เพราะ
ในทางพุทธศาสนานั้น คนจะมีจริยธรรมได้ต้องมีความสุขเป็นหลักด้วย เพราะคนที่มีสุข
ย่อมมีความโน้มเอียงที่จะแผ่ขยายความสุขไปสู่ผู้อื่น คนที่มีความทุกข์ก็มีความโน้มเอียงที่จะ
ระบายทุกข์ออกแก่ผู้อื่น ซึ่งย่อมจะเกิดโทษแก่ผู้อื่น เกิดโทษแก่สังคม

หลักการดังกล่าวมาแล้วนี้ ล้วนสอดแทรกอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งหากครูและผู้เกี่ยวข้องทำความเข้าใจในหลักการ
พัฒนาผู้เรียน และใช้ความสามารถในการสร้างสรรค์กิจกรรม ให้ผู้เรียนรู้จักตนเองผ่าน
ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมอย่างหลากหลายและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยมีครู
เป็นกัลยาณมิตรชี้แนะ ส่งเสริมแนวทางที่ถูกต้อง ย่อมจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพดังประสงค์
นอกจากนั้น หากครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนและผู้ร่วมงาน ย่อมจะทำให้ครู
ได้พัฒนาตนเอง และค้นพบความสุขจากการได้เห็นความงอกงามของตนเองและผู้อื่นไป
พร้อมกัน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ

การจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนนั้น เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ยาวนาน
การพัฒนาต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีความสอดคล้องเกี่ยวเนื่อง
เป็นองค์รวม และต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ทั้งครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม
เพื่อจะส่งเสริมให้เกิดผลแห่งการพัฒนาต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

สิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงต้อง **คำนึงถึงผลที่เกิดแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง มากกว่าจะให้ความสำคัญเพียงการได้ดำเนินการตามขั้นตอน และแผนงานที่วางไว้เท่านั้น** การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นเรื่องท้าทายและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความสามารถ ความสร้างสรรค์ของครูได้ในเวลาเดียวกัน แต่หากครูและผู้เกี่ยวข้องได้มองเห็นผลความงอกงามที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม ย่อมจะเป็นพลังให้ได้ทำหน้าที่กัลยาณมิตรแก่ผู้เรียนได้ด้วยใจยินดีและเป็นสุขมากขึ้น

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เวลา 2 ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 1.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และมีแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

2. ชิ้นงาน/ภาระงาน (ที่สะท้อนผลสำเร็จของการจัดกิจกรรม)

- 2.1 Mind Mapping แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2.2 ผลงานกลุ่มเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. วิธีการจัดกิจกรรม

- 3.1 แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มละ 8-10 คน การจัดแต่ละกลุ่มโดยคำนึงถึงกลุ่มตามระดับชั้น (ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย)
- 3.2 แต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วิเคราะห์อภิปราย และสรุปเป็น Mind Mapping
- 3.3 วิทยากรสรุปแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้สื่อ PowerPoint
- 3.4 ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายและปฏิบัติตาม ใบงานที่ 2.1 เรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ใบงานที่ 2.2 เรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และใบงานที่ 2.3 เรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามที่ได้รับมอบหมาย
- 3.5 ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน
- 3.6 วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมช่วยกันสรุปแนวการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

4. สื่อ/อุปกรณ์

- 4.1 เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 4.2 เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 4.3 PowerPoint แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 4.4 ใบงานที่ 2.1, 2.2, 2.3
- 4.5 สื่ออื่น ๆ ของวิทยากรที่ทำให้การอบรมมีประสิทธิภาพ

5. การประเมินผล

- 5.1 จากการสังเกต
- 5.2 จากผลงานที่นำเสนอ
- 5.3 ประเมินจากใบงาน และ Mind Mapping

ใบงานที่ 2.1

เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

คำชี้แจง

ให้กลุ่มศึกษาเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. โครงสร้างเวลาเรียนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา
3. แนวทางการประเมินผล
4. บทบาทผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง

1. โครงสร้างเวลาเรียนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรม	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
กิจกรรมแนะแนว						
กิจกรรมนักเรียน						
- ลูกเสือ เนตรนารี						
ยุวกาชาด						
ผู้บำเพ็ญประโยชน์						
นักศึกษาวิชาทหาร						
- ชุมนุ่ม ชมรม						
กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์						
รวม	120	120	120	120	120	120

2. แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

4. บทบาทผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรม ผู้สนับสนุนกิจกรรม ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2.2

เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง

ให้กลุ่มศึกษาเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. โครงสร้างเวลาเรียนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา
3. แนวทางการประเมินผล
4. บทบาทผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง

1. โครงสร้างเวลาเรียนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรม	ม.1	ม.2	ม.3
กิจกรรมแนะแนว			
กิจกรรมนักเรียน			
- ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร			
- ชุมนุม ชมรม			
กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์			
รวม	120	120	120

2. แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

4. บทบาทผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรม ผู้สนับสนุนกิจกรรม ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2.3

เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำชี้แจง

ให้กลุ่มศึกษาเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. โครงสร้างเวลาเรียนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา
3. แนวทางการประเมินผล
4. บทบาทผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง

1. โครงสร้างเวลาเรียนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรม	ม.4	ม.5	ม.6
1. กิจกรรมแนะแนว			
2. กิจกรรมนักเรียน (ผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมในข้อ 2.1 หรือ 2.2)			
2.1 ลูกเสือ เนตรนารี			
ยุวกาชาด			
ผู้นำเพื่อประโยชน์			
นักศึกษาวิชาทหาร			
2.2 ชุมนุม ชมรม			
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์			
รายปี			
รวม 3 ปี	360		

2. แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

4. บทบาทผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร หัวหน้ากิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรม ผู้สนับสนุนกิจกรรม ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3 การจัดกิจกรรมแนะแนว

เวลา 3 ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจความหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว และการประเมินกิจกรรมแนะแนว
- 1.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว และจัดกิจกรรมแนะแนวได้

2. ชิ้นงาน/ภาระงาน (ที่สะท้อนผลสำเร็จของการจัดกิจกรรม)

- 2.1 Mind Mapping แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว
- 2.2 การวางแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา

3. วิธีการจัดกิจกรรม

- 3.1 แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มละ 8-10 คน (อาจแบ่งตามระดับชั้น คือ กลุ่มประถมศึกษา กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น และกลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลายหรือตามความเหมาะสม)
- 3.2 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 3.1 เรื่องการจัดกิจกรรมแนะแนว ร่วมกันสรุป ด้วย Mind Mapping และนำเสนอผลงาน
- 3.3 วิทยากรสรุป ตาม Flow Chart การจัดกิจกรรมแนะแนว ตามใบความรู้ที่ 3.1
- 3.4 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 3.2 เรื่องกรณีศึกษาการจัดกิจกรรมแนะแนว ของโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย
- 3.5 ให้แต่ละกลุ่มทำกิจกรรมตามใบงานที่ 3.1 เรื่องการจัดกิจกรรมแนะแนว ในสถานศึกษา จากกรณีศึกษาที่กำหนด
- 3.6 ผู้แทนแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 3.7 วิทยากรสรุป เพิ่มเติม

4. สื่อ/อุปกรณ์

- 4.1 ใบความรู้ที่ 3.1 เรื่องการจัดกิจกรรมแนะแนว

4.2 ใบความรู้ที่ 3.2 เรื่องกรณีศึกษาการจัดกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียน
นฤยงวิทยา

4.3 ใบงานที่ 3.1 การจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา

4.4 กรณีศึกษา 3 ตัวอย่าง

4.5 สื่ออื่น ๆ ของวิทยากรที่ทำให้การอบรมมีประสิทธิภาพ

5. การประเมินผล

- ชิ้นงาน/ภาระงาน
- การวางแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา

เกณฑ์การประเมินผล

เกณฑ์ การประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
ความสัมพันธ์ เชื่อมโยง	- วัตถุประสงค์กิจกรรม แนะแนวระดับสถานศึกษา ระดับชั้นปี และการ ออกแบบกิจกรรม แนะแนว มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันมาก	- วัตถุประสงค์กิจกรรม แนะแนวระดับสถานศึกษา ระดับชั้นปี และการ ออกแบบกิจกรรม แนะแนว มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันปานกลาง	- วัตถุประสงค์กิจกรรม แนะแนวระดับสถานศึกษา ระดับชั้นปี และการ ออกแบบกิจกรรม แนะแนว มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันน้อย
ความเหมาะสม	สัดส่วนวัตถุประสงค์การจัด กิจกรรมแนะแนว ระดับ สถานศึกษา ครอบคลุม ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม - มีครบทั้ง 3 ด้าน - เหมาะสมกับผู้เรียน - เหมาะสมกับบริบท สถานศึกษา	สัดส่วนวัตถุประสงค์การจัด กิจกรรมแนะแนว ระดับ สถานศึกษา ครอบคลุม ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม - มีครบทั้ง 3 ด้าน - เหมาะสมกับผู้เรียน หรือ บริบทสถานศึกษา	สัดส่วนวัตถุประสงค์การจัด กิจกรรมแนะแนว ระดับ สถานศึกษา ครอบคลุม ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม - มีครบทั้ง 3 ด้าน - ไม่มีความเหมาะสมกับ ผู้เรียนและบริบท สถานศึกษา
ความถูกต้อง ตามหลักวิชาการ	- วัตถุประสงค์กิจกรรม แนะแนวชั้นปี มีครบทุก องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยเน้นการพัฒนาด้าน ทักษะ คุณลักษณะ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80	- วัตถุประสงค์กิจกรรม แนะแนวชั้นปี มีครบทุก องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยเน้นการพัฒนาด้าน ทักษะ คุณลักษณะ ระหว่าง ร้อยละ 60-79	- วัตถุประสงค์กิจกรรม แนะแนวชั้นปี มีครบทุก องค์ประกอบ ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยเน้นการพัฒนาด้าน ทักษะ คุณลักษณะ ต่ำกว่าร้อยละ 60

เกณฑ์การประเมิน

- * มีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมแนะแนวมาก คะแนนระหว่าง 8-9
- * มีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมแนะแนวปานกลาง คะแนนระหว่าง 6-7
- * มีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมแนะแนวน้อย คะแนนระหว่าง 1-5

ใบความรู้ที่ 3.1

เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งในด้านการศึกษาและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียนทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

หลักการ

เป็นกิจกรรมที่จัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม จนเกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะชีวิต โดยมีครูผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมและประสานความร่วมมือกับครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการศึกษา อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ขอบข่าย

การจัดกิจกรรมแนะแนวมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม
2. ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ
3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะชีวิต และสามารถปรับตัว ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน
2. วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา โดยครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วม
4. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา เป็นระดับการศึกษาและชั้นปี
5. ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ พฤติกรรมผู้เรียน หลักฐานการทำกิจกรรม วิธีการจัดกิจกรรม วิธีการประเมินผล ภาคเรียน และจำนวนเวลาที่จัดกิจกรรมแนะแนว
6. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม เวลา วัตถุประสงค์ สาระสำคัญ ชิ้นงาน/ภาระงาน วิธีการจัดกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

7. จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวละประเมินผล
การจัดกิจกรรม

8. ประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงาน

การประเมินกิจกรรมแนะแนว

การประเมินกิจกรรมแนะแนว มี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน อาจประเมินได้จากครู นักเรียน
และผู้ปกครอง โดย

- ครูผู้จัดกิจกรรมรับผิดชอบในการวางแผนการประเมิน ดำเนินการประเมิน
นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินงานให้
ผู้เกี่ยวข้องทราบ

- ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ประเมินตนเองและเพื่อน

- ผู้ปกครองอาจมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมิน ประเมินผล
การพัฒนาผู้เรียน โดยประสานร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรม

ลักษณะที่ 2 การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลา
การเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัดสินผล
การประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/
ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่าน
การปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็น
ไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ใบความรู้ที่ 3.2

กรณีศึกษา การจัดกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียนนงนุชวิทยา

(เป็นกรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียนนงนุชวิทยา)

1. บริบทของสถานศึกษา

โรงเรียนนงนุชวิทยา เป็นโรงเรียนขนาดเล็กประจำอำเภอขนาดเล็ก และเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีภูมิทัศน์สวยงาม ตั้งอยู่ใกล้แหล่งการค้าในเขตชุมชนชนบท ซึ่งมีคนชราและเด็กอาศัยอยู่มาก เมื่อเวลาจัดประชุมผู้ปกครอง มักจะไม่สามารถร่วมมือจากผู้ปกครองกลุ่มที่ต้องออกไปประกอบอาชีพรับจ้างต่างจังหวัด ซึ่งจะมีผู้ปกครองในกลุ่มที่มีฐานะค่อนข้างดีเข้าร่วมประชุมและแสดงความต้องการให้เน้นการเตรียมนักเรียนเพื่อสอบเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้เรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนซึ่งผู้ปกครองต้องออกไปประกอบอาชีพรับจ้างรายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างต่ำ มีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ และไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานเท่าที่ควรเพราะหาเช้ากินค่ำ ต้องทิ้งลูกให้ปู่ย่า ตายายเลี้ยงที่บ้าน เมื่อเวลาโรงเรียนจัดกิจกรรมวันวิชาการผู้เรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการทำอาหารและทำขนมขาย ส่วนผู้ปกครองที่ฐานะค่อนข้างดีนิยมพาบุตรหลานไปสอบเข้าโรงเรียนในตัวจังหวัด

ผู้เรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่จะออกไปประกอบอาชีพรับจ้างเช่นเดียวกับพ่อแม่ และอีกส่วนหนึ่งจะเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลจากการประเมินคุณภาพภายนอก พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ต้องพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงความรับผิดชอบในการเรียนและการแสดงออกที่เหมาะสม อีกทั้งคณะผู้ให้การประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้เรียนให้รู้จักปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ดี เนื่องจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีสิ่งล่อแหลมที่จะชักจูงเด็กไปในทางที่เสื่อมเสียได้ อาทิเช่น สิ่งเสพติด การพนัน แหล่งมั่วสุม โรงเรียนมีเป้าหมายที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม รับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ

2. วิสัยทัศน์โรงเรียนนงนุชวิทยา

โรงเรียนได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ

“มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะชีวิต
เป็นผู้มีความรู้และทักษะพื้นฐาน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”

3. แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวดำเนินงานตามขั้นตอน ต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และ
ธรรมชาติของผู้เรียน

1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

■ สภาพทั่วไป

- โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้แหล่งการค้าในเขตชุมชนชนบท ผู้เรียนส่วนใหญ่
อาศัยอยู่ในชุมชน

- ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง รายได้เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง
และค่อนข้างต่ำ ระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ และไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานเท่าที่ควร
เพราะหาเช้ากินค่ำ ต้องทิ้งลูกให้ปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยงที่บ้าน

- ผู้เรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่จะออกไปประกอบอาชีพ
รับจ้าง

- ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีสิ่งล่อแหลมที่จะชักจูงเด็กไปในทางที่เสื่อมได้
อาทิเช่น สิ่งเสพติด การพนัน แหล่งมั่วสุม

■ จุดเด่น

- เป็นโรงเรียนที่มีภูมิทัศน์สวยงาม

■ จุดที่ควรพัฒนา

- ความรู้และทักษะทางอาชีพ	- ทักษะชีวิต
- ทักษะการคิดวิเคราะห์	- ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- การแสดงออกที่เหมาะสม	- ความรับผิดชอบ

2) ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน: การเตรียมผู้เรียนเพื่อสอบเข้าเรียนต่อ
ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3) ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน : กิจกรรมการทำงานอาชีพ

4) ธรรมชาติของผู้เรียน : โรงเรียนมีผู้เรียน 3 ช่วงชั้น มีพัฒนาการแตกต่างกันตามวัย
ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยรุ่น

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ข้อมูล
ของผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

วิสัยทัศน์ สถานศึกษา	ข้อมูลผู้เรียน (จุดที่ควรพัฒนา)	สมรรถนะสำคัญ	คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์
<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะชีวิต - คนดีมีคุณธรรม - มีความรับผิดชอบ - มีจิตสาธารณะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะชีวิต - ทักษะการคิดวิเคราะห์ - ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง - ความรู้และทักษะทางอาชีพ - การแสดงออกที่เหมาะสม - ความรับผิดชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ทักษะชีวิต - การคิด - การแก้ปัญหา - การใช้เทคโนโลยี - การสื่อสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - ใฝ่เรียนรู้ - มุ่งมั่นในการทำงาน - รักความเป็นไทย - รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ - ซื่อสัตย์สุจริต - มีวินัย - อยู่อย่างพอเพียง - มีจิตสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดสัดส่วนการจัดกิจกรรมแนะแนว

ขอบข่าย การแนะแนว	การกำหนดสัดส่วน (ร้อยละ) และเวลา (ชั่วโมง)																	
	ป.1		ป.2		ป.3		ป.4		ป.5		ป.6		ม.1		ม.2		ม.3	
	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.
การศึกษา													25					
อาชีพ													25					
ส่วนตัว/สังคม													50					
รวม	100		100		100		100		100		100		100		100		100	

หมายเหตุ จำนวนร้อยละ วิเคราะห์มาจากขั้นตอนที่ 2 ความเหมาะสมตามพัฒนาการ
ความต้องการ ความถนัด ระดับชั้นปีที่ผู้เรียนกำลังศึกษา รวมทั้งวิสัยทัศน์ของ
สถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมและแนวของสถานศึกษาในระดับ สถานศึกษา และระดับชั้นปี

กรอบความคิดการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมและแนวระดับสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ กิจกรรมและแนว	ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ
1. ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น 2. ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา ด้านการ ศึกษา อาชีพ และ ส่วนตัวและสังคม 3. ผู้เรียนสามารถปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม และ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข	สาระเนื้อหาการจัด กิจกรรมปรับเปลี่ยน ไปตามทักษะที่ต้องการ พัฒนาผู้เรียน ภายใต้อ บชบายการจัดกิจกรรม และแนว - ด้านการศึกษา - ด้านอาชีพ - ด้านส่วนตัว และสังคม	- การใช้ทักษะชีวิต - การรู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น - การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา - การสื่อสาร - การแสวงหาความรู้ และการใช้เทคโนโลยี - การแสดงออกที่ เหมาะสม	ทักษะชีวิต - มีความมุ่งมั่น - ใฝ่เรียนรู้ - รักความเป็นไทย - รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ - ซื่อสัตย์สุจริต - มีวินัย - อยู่อย่างพอเพียง - มีจิตสาธารณะ

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมและแนวของโรงเรียนกยุงวิทยา

1. ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รวมทั้งแสดงออก
ได้อย่างเหมาะสม และสร้างสรรค์ เช่น รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย
มีความรับผิดชอบ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ
2. ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ ใช้เทคโนโลยี และใช้ข้อมูลความรู้ ตั้งเป้าหมาย
วางแผน และดำเนินตามแผน เพื่อการวางแผนการเรียน อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ด้วยความ
มุ่งมั่นและใฝ่เรียนรู้
3. ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหา ด้านการศึกษา อาชีพและ
ส่วนตัวและสังคม
4. ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี
ความสุข ด้วยการสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียนนงนุชวิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

1.1 เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าในตนเองและพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

ม.1	ม.2	ม.3
■ รู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าในรูปลักษณะของตนเอง (2 ชม.)		

1.2 เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจเห็นคุณค่าของผู้อื่นและปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม

ม.1	ม.2	ม.3
■ รู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าผู้อื่นด้วยความรู้สึกขอบคุณ (2 ชม.)		

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการศึกษา อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม

2.1 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ตัดสินใจแก้ปัญหาและวางแผนด้านการศึกษา

ม.1	ม.2	ม.3
■ เข้าใจหลักสูตร และการประเมินผล (2 ชม.)		
■ เห็นคุณค่าในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร (2 ชม.)		
■ วิเคราะห์ความถนัดทางการเรียนของตนเอง (3 ชม.)		
■ วางแผนพัฒนาตนเองด้านการเรียน (2 ชม.)		

2.2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ตัดสินใจแก้ปัญหา และวางแผนด้านอาชีพ

ม.1	ม.2	ม.3
■ วิเคราะห์อาชีพสุจริต และไม่สุจริต (2 ชม.)		
■ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (3 ชม.)		
■ รู้จักและเข้าใจอาชีพของครอบครัว (2 ชม.)		
■ เห็นคุณค่าอาชีพสุจริต (2 ชม.)		

2.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และวางแผนด้านชีวิตและสังคม

ม.1	ม.2	ม.3
<ul style="list-style-type: none"> ■ สามารถวางแผนแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตตนเอง (4 ชม.) ■ วิเคราะห์คุณค่าแท้ คุณค่าเทียมของสิ่งต่าง ๆ และสามารถตัดสินใจเลือกได้อย่างเหมาะสม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2 ชม.)		

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ม.1	ม.2	ม.3
<ul style="list-style-type: none"> ■ สามารถวิเคราะห์อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น จัดการทางอารมณ์ได้ และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (3 ชม.) ■ ตระหนักในการสื่อสารแบบใช้ภาษาและท่าทางกับผู้อื่นและสามารถใช้ในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม (4 ชม.) ■ วิเคราะห์บุคลิกภาพทางเพศของบุคคลในสังคมที่แตกต่างกัน อย่างเข้าใจ ยอมรับ ให้เกียรติ และเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อกัน (2 ชม.)		

ขั้นตอนที่ 5 การออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

ตัวอย่าง

การออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชื่อ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	พฤติกรรมผู้เรียน (รู้อะไร/ทำอะไรได้)	หลักฐาน การทำงานกิจกรรม (ชิ้นงาน/ภาระงาน)	วิธีการจัด กิจกรรม	วิธี ประเมิน ผล	ภาค/ ชั่วโมง
ฉันพอใจ สิ่งที่ ฉันเป็น	รู้จัก เข้าใจ ยอมรับ และเห็น คุณค่าใน รูปลักษณ์ของ ตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> ■ รู้จัก เข้าใจ รูปลักษณ์ส่วนที่ พอใจและไม่พอใจ ของตนเอง ■ ยอมรับ และเห็น คุณค่าใน รูปลักษณ์ ของตนเอง 	การรายงาน ตนเอง เรื่อง รูปลักษณ์ ของฉัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สสำรวจ และ บอกสิ่งที่ พอใจและ ไม่พอใจใน รูปลักษณ์ของ ตนเอง 2. อภิปรายถึง คุณค่าของ รูปลักษณ์ ส่วนที่พอใจ และไม่พอใจ 3. บอกการดูแล รูปลักษณ์ ส่วนที่พอใจ และไม่พอใจ 4. แสดงความ ชื่นชมใน รูปลักษณ์ของ ตนเอง 	การ รายงาน ตนเอง เรื่อง รูปลักษณ์ ของฉัน	1/2

หมายเหตุ ก่อนออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ควรจัดทำโครงสร้างการจัดกิจกรรม
แนะแนวตลอด 1 ปีการศึกษา เพื่อให้เห็นภาพรวมตลอดทั้งปี

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

ตัวอย่าง

การจัดกิจกรรมแนะแนวระดับชั้น ม.1

ชื่อกิจกรรม ฉันทพวจิตสิ่งที่ฉันเป็น

เวลา 2 ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในรูปลักษณ์ของตนเอง

2. ชิ้นงาน/ภาระงาน (ที่สะท้อนผลสำเร็จของกิจกรรม)

- การรายงานตนเอง เรื่อง รูปลักษณ์ของตน

3. วิธีการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 ฉันไม่ใช่ส้ม

เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

ครูชักชวนนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับรูปลักษณ์ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และร่วมกันสรุป

ขั้นกิจกรรม

3.1.1 นักเรียนสำรวจรูปลักษณ์ของตนเองและจำแนกส่วนที่พอใจและไม่พอใจ สรุปลงในใบงานรูปลักษณ์ของตน

3.1.2 นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มตามรูปลักษณ์ที่ไม่ชอบเหมือนกัน เช่น กลุ่มไม่ชอบดวงตา กลุ่มไม่ชอบจมูก กลุ่มไม่ชอบขา กลุ่มไม่ชอบปาก เป็นต้น

3.1.3 ครูยกตัวอย่างวิธีการที่จะจัดการกับส่วนของร่างกายที่เราไม่ชอบ ด้วยการยกตัวอย่างการรับประทานส้ม (แสดงด้วยภาพ หรือ ผลส้มจริง) และตั้งคำถาม

■ เวลาจะกินส้มเราทำอย่างไร เพราะอะไร (คำตอบที่คาดหวัง คือ ต้องปอกเปลือกส้มทิ้งไป เพราะเปลือกส้มขม กินไม่ได้)

■ เราจะทำแบบการกินส้มได้หรือไม่ โดยการตัดส่วนที่เราไม่ชอบออกไป

3.1.4 ครูให้กลุ่มในข้อ 3.1.2 อภิปรายและส่งผู้แทนนำเสนอผลการอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

- นักเรียนคิดว่าชีวิตจะเป็นอย่างไรหากตัดอวัยวะส่วนที่ไม่ชอบทิ้งไป
- วิธีการอยู่กับรูปลักษณ์ที่ไม่ชอบด้วยความสุขใจ

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป “ชีวิตมีองค์ประกอบที่เป็นอวัยวะต่าง ๆ ที่เราไม่สามารถเลือกได้แต่ถ้ายอมรับในสิ่งที่เราได้ซึ่งจะนำไปสู่การมีชีวิตอย่างมีความสุขและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

กิจกรรมที่ 2 จินตมโนในสิ่งที่เห็น

เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

ให้นักเรียนดูคลิปวิดีโอ คนพิการแขนและขาเล่นดนตรี และตั้งคำถาม นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นคนพิการสามารถใช้แขนและขาเล่นดนตรีได้เพราะพอ ๆ กับคนปกติ และครูสรุปให้นักเรียนรู้สึกว่า การรู้จัก เข้าใจ ในรูปลักษณ์ของตนเอง และหากสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในรูปลักษณ์ของตนเอง

ขั้นกิจกรรม

3.2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่มและเลือกรูปลักษณ์ใดรูปลักษณ์หนึ่งมาอภิปรายถึงคุณค่าของรูปลักษณ์ที่เลือก และส่งผู้แทนนำเสนอผลการอภิปราย (แต่ละกลุ่มไม่ควรเลือกรูปลักษณ์ซ้ำกัน)

3.2.2 ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนนำใบงานรูปลักษณ์ของฉันมาแลกเปลี่ยนอ่านและพูดเชิงบวกในรูปลักษณ์ที่เพื่อนไม่พอใจ ให้เพื่อนฟัง แล้วคืนใบงานรูปลักษณ์ของฉัน ให้เจ้าของ

3.2.3 นักเรียนเขียนคำพูดเชิงบวกทุกช่องลงในใบงานรูปลักษณ์ของฉันของตนเอง

3.2.4 นักเรียนเขียนรายงานตนเอง เรื่อง รูปลักษณ์ของฉัน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป คุณค่าของอวัยวะต่าง ๆ และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตถ้ารู้จัก เข้าใจ รูปลักษณ์ของตนเองและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในรูปลักษณ์ของตนเอง

5. สื่อ/อุปกรณ์

- แผนภาพล้อ หรือผลล้อจริง
- ใบงานรูปลักษณ์ของฉัน

ใบงาน รูปลักษณะของฉันทน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจรูปลักษณะของตนเองและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องส่วนที่พอใจ และไม่พอใจลงในตารางต่อไปนี้

รูปลักษณะ	พอใจ	ไม่พอใจ	คำพูดเชิงบวก
คิ้ว			
ดวงตา			
จมูก			
ปาก			
หู			
รูปหน้า			
หน้าตาโดยรวม			
รูปร่างอ้วน			
รูปร่างผอม			
เท้า			

6. การประเมินผล

6.1 เครื่องมือ : แบบรายงานตนเอง เรื่อง รูปลักษณะของฉันทน์

6.2 เกณฑ์การประเมินผล : รูปบิการรายงานตนเอง เรื่อง รูปลักษณะของฉันทน์

รูปบิการเขียนรายงานตนเอง เรื่อง รูปลักษณะของฉันทน์

ระดับคุณภาพ	ประเด็นการประเมิน
4 (มากที่สุด)	- มีความคิดเชิงบวกต่อรูปลักษณะมากที่สุด - การเขียนถึงรูปลักษณะทำให้เห็นภาพหรือเกิดจินตนาการที่ชัดเจน
3 (มาก)	- มีความรู้สึกดีต่อรูปลักษณะทุกส่วน - มีความคิดเชิงบวกต่อรูปลักษณะมาก - การเขียนถึงรูปลักษณะทำให้เห็นภาพหรือเกิดจินตนาการค่อนข้างชัดเจน
2 (ปานกลาง)	- มีความรู้สึกดีต่อรูปลักษณะบางส่วน - มีความคิดเชิงบวกต่อรูปลักษณะปานกลาง - การเขียนถึงรูปลักษณะทำให้เห็นภาพหรือเกิดจินตนาการไม่ชัดเจน
1 (น้อย)	- มีความรู้สึกที่ติดต่อรูปลักษณะน้อย - มีความคิดเชิงบวกต่อรูปลักษณะน้อย - การเขียนถึงรูปลักษณะไม่เห็นภาพหรือเกิดจินตนาการเลย

เกณฑ์การผ่าน

ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 7 การจัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผล การจัดกิจกรรม

- ปัญหาและอุปสรรค
ไม่มี
- ข้อสังเกตที่พบ
นักเรียนยังไม่ค่อยเข้าใจตัวอย่าง “การรับประทานส้ม”
- สิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป
ยกตัวอย่างให้หลากหลาย และใกล้เคียงกับชีวิตจริง

ขั้นตอนที่ 8 การประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงาน

ตัวอย่าง

แบบบันทึกการประเมินผลกิจกรรมแนะแนวรายบุคคล

ระดับชั้น .....ม.1.....ห้อง....5.....

เลขที่	ชื่อ-สกุล	วัตถุประสงค์สำคัญ										ผลการประเมิน				สรุป	
												วัตถุประสงค์		เวลา			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	ผ	มผ	ผ	มผ	ผ	มผ
1	เด็กชายขวัญดี ขวัญเด่น	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	-	/	-	/	-
2	เด็กชายฟ้าลั่น ท้องฟ้า	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	-	/	-	/	-
3	เด็กชายสมชาย ทองคำ	/	/					/	/	/	/	-	/	-	/	*	*
4																	
5																	

หมายเหตุ * นักเรียนอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา

ตัวอย่าง

แบบสรุปรายงานการตัดสินใจกิจกรรมแนะแนว

ระดับชั้น.....ม.1.....ห้อง.....5.....

นักเรียนทั้งหมด จำนวน.....50.....คน
นักเรียนที่ผ่านกิจกรรม (ผ) จำนวน.....48.....คน
นักเรียนที่ไม่ผ่านกิจกรรม (มผ) จำนวน.....2.....คน   ได้แก่

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่
1	เด็กชายสมชาย ทองคำ	3
2	เด็กหญิงรักษิ์ดี ธรรมดี	32
3		
4		

ลงชื่อ.....

(นางสาวรันทา แก้วเจริญ)

ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว

ระดับชั้น ม.1 ห้อง 5

ใบงานที่ 3.1

เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา

ให้ท่านเลือกศึกษาวิเคราะห์กรณีตัวอย่างโรงเรียนและร่วมกันอภิปรายประเด็น
แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และ
ธรรมชาติของผู้เรียน

1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

สภาพทั่วไป.....

จุดเด่น.....

จุดที่ควรพัฒนา.....

2) ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน.....

3) ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน.....

4) ธรรมชาติของผู้เรียน.....

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ข้อมูลของผู้เรียน
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

วิสัยทัศน์ สถานศึกษา	ข้อมูลผู้เรียน (จุดที่ควรพัฒนา)	สมรรถนะสำคัญ	คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดสัดส่วนการจัดกิจกรรมและแนวระดับชั้นปี

ขอบข่าย การแนะแนว	การกำหนดสัดส่วน (ร้อยละ) และเวลา (ชั่วโมง)															
	ป.1		ป.2		ป.3		ป.4		ป.5		ป.6		ม.1		ม.2	
	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.	%	ชม.
การศึกษา																
อาชีพ																
ส่วนตัว/สังคม																
รวม																

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษาในระดับ สถานศึกษา และระดับชั้นปี

กรอบความคิดการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวระดับสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ กิจกรรมแนะแนว ตามหลักสูตร แกนกลางฯ พ.ศ. 2551	ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ
1. ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น 2. ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา ด้านการ ศึกษา อาชีพ และ ส่วนตัวและสังคม 3. ผู้เรียนสามารถปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม และ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข			

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวระดับชั้นปี

ให้เลือกวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวระดับชั้นปีมา 1 วัตถุประสงค์ และนำมาเขียนเป็นแนวนอนตั้งแต่ชั้น ป.1-ป.6 หรือ ม.1-ม.6

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

1.1 เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าในตนเองและพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าของผู้อื่น และปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการศึกษา อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม

2.1 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหา และวางแผนด้านการศึกษา

2.2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และวางแผนด้านอาชีพ

2.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และวางแผนด้านชีวิตและสังคม

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนว ระดับชั้น.....

ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว รายชั่วโมง

ให้เลือกวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวระดับชั้นปีในขั้นตอนที่ 5 มา
1 วัตถุประสงค์ เพื่อเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว รายชั่วโมง

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

ชื่อกิจกรรม.....เวลา.....ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

.....

.....

.....

ชิ้นงาน/ภาระงาน (ที่สะท้อนผลสำเร็จของกิจกรรม)

.....

.....

.....

วิธีการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

สื่อ/อุปกรณ์

.....

.....

การประเมินผล

- เครื่องมือ.....
- เกณฑ์การประเมิน.....

กรณีศึกษาที่ 1

โรงเรียนส่งเสริมศึกษา (ระดับประถมศึกษา)

โรงเรียนส่งเสริมศึกษา ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2510 พื้นที่ 10 ไร่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัด โดยเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ 30 กิโลเมตร เปิดสอนระดับอนุบาลและประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียน 970 คน มีผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ 2 คน และครูผู้สอน 35 คน รวม 38 คน

จากการสำรวจสภาพนักเรียนและผู้ปกครอง พบว่า

- * นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ คือ บกพร่องทางการได้ยิน 8 คน สมาธิสั้น 7 คน บกพร่องด้านสติปัญญาระดับปานกลาง 14 คน (เรียนช้า) และไม่อยู่หนึ่ง 8 คน

- * ครอบครัว ร้อยละ 14 เป็นครอบครัวแตกแยก และครอบครัว ร้อยละ 8 ที่นักเรียนไม่ได้อยู่กับพ่อแม่

- * ผู้ปกครอง ร้อยละ 75 มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 50 มีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 30 รับจ้าง ร้อยละ 17 ค้าขายและทำหัตถกรรมอุตสาหกรรม ในครัวเรือน ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 3 คือ คนชรา คนว่างงานและทุพพลภาพ

- * สภาพในชุมชนมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภทกัญชาและยาบ้า อยู่บ้าง และในปีที่ผ่านมาเริ่มระบาดเข้าไปในโรงเรียน ที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตรวจพบ 2 คน มีผู้ป่วยและตายด้วยโรคเอดส์แล้ว 8 ราย

จากการติดตามผลการเรียนต่อในรอบ 2 ปี พบว่า นักเรียนร้อยละ 80 ได้เรียนต่อ ร้อยละ 10 ไม่ได้เรียนต่อ และติดตามไม่ได้ร้อยละ 10

วิสัยทัศน์โรงเรียนส่งเสริมศึกษา

“มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม
สามารถนำความรู้และทักษะพื้นฐานไปประกอบอาชีพ
ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง”

กรณีศึกษาที่ 2

โรงเรียนบ้านนาม่วง (โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา)

โรงเรียนบ้านนาม่วง ตั้งอยู่อำเภอสองวา เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นโรงเรียนประจำ เน้นพัฒนาศักยภาพผู้เรียนที่มีความสามารถด้านกีฬา ตั้งอยู่ใจกลางเมือง ติดถนนสายหลัก

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีพื้นฐานการศึกษาค่อนข้างดี ผู้ปกครอง มีค่านิยมส่งลูกหลานไปเรียนต่อโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในจังหวัด

นักเรียนมาจากหลายอำเภอทั้งในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง อาชีพของผู้ปกครอง ร้อยละ 40 เป็นเกษตรกร ร้อยละ 30 รับจ้าง ร้อยละ 17 ค้าขาย และร้อยละ 13 รับราชการ

ปัญหาที่พบ นักเรียนมักจะมีเรื่องทะเลาะวิวาท ลักขโมย ไม่รักษาความสะอาด หอพัก หลับในห้องเรียน (อ้างว่าต้องตื่นเข้าฝึกซ้อมกีฬา) และนักเรียนบางคนจะขาดเรียน เพื่อไปแข่งขันกีฬาต่างจังหวัด

นักเรียนจะมีความสุขเมื่อได้ฝึกซ้อมกีฬา

นักเรียนส่วนใหญ่ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วส่วนหนึ่งจะออกไปศึกษาต่อด้านกีฬา และอีกส่วนหนึ่งจะเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาอื่น ๆ

จากการประเมินคุณภาพภายนอก พบว่า นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และยังต้องพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงความรับผิดชอบ ในการเรียนหลังกลับจากการแข่งขันกีฬา คณะผู้ให้การประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียน ควรพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้เรียนในการอยู่ร่วมกันของระบบหอพัก

วิสัยทัศน์โรงเรียนบ้านนาม่วง

“มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะชีวิต

สามารถพัฒนาศักยภาพด้านกีฬา นำความรู้และทักษะพื้นฐานไปพัฒนาคุณภาพชีวิต”

กรณีศึกษาที่ 3

โรงเรียนบุญเลิศวิทยา (ระดับมัธยมศึกษา)

โรงเรียนบุญเลิศวิทยา เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ตั้งอยู่ใจกลางเมือง เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ เน้นพัฒนาศักยภาพผู้เรียนที่มีความสามารถด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนด้านการศึกษามาก

ผู้ปกครองนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนโรงเรียนแห่งนี้ จึงทำให้มีการแข่งขันสูง

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาและฐานะเศรษฐกิจค่อนข้างดี อาชีพของผู้ปกครอง ร้อยละ 40 รับราชการ ร้อยละ 30 ค้าขาย ร้อยละ 17 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 7 รับจ้าง และร้อยละ 6 เกษตรกร

นักเรียนมาจากหลายอำเภอทั้งในจังหวัด และต่างจังหวัด นักเรียนส่วนใหญ่จะเรียนพิเศษในวันเสาร์ อาทิตย์ และร้อยละ 35 นักเรียนที่มาจากต่างจังหวัดจะอยู่หอพักบริเวณใกล้ ๆ โรงเรียนซึ่งเป็นเรื่องที่คุณปกครองขอร้องให้โรงเรียนดูแลเป็นพิเศษ เพราะนักเรียนอยู่ในช่วงของวัยรุ่น

นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่สอบเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยของรัฐได้ และอีกส่วนหนึ่งจะเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยเปิด

จากการประเมินคุณภาพภายนอก ผู้ประเมินเสนอแนะให้พัฒนานักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ การมีจิตสาธารณะ รวมถึงการใช้ทักษะชีวิต และการอยู่อย่างพอเพียง

วิสัยทัศน์โรงเรียนบุญเลิศวิทยา

“มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการ
มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะชีวิต และดำรงชีวิตอย่างพอเพียง”

กิจกรรมที่ 4 การจัดกิจกรรมนักเรียน

เวลา 3 ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ ขอบข่าย วัตถุประสงค์ และโครงสร้างของกิจกรรมนักเรียนที่สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 สามารถวางแผนการจัดกิจกรรมนักเรียนได้

2. ชิ้นงาน/ภาระงาน (ที่สะท้อนผลสำเร็จของกิจกรรม)

- 2.1 ผลการนำเสนอแนวคิดรวบยอดการจัดกิจกรรมนักเรียนด้วยวิธีการหลากหลาย
- 2.2 แผนการจัดกิจกรรมนักเรียนที่สอดคล้องตามหลักสูตรสถานศึกษา

3. วิธีการจัดกิจกรรม

- 3.1 แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มละ 8-10 คน (อาจแบ่งตามระดับชั้น คือ กลุ่มประถมศึกษา กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น และกลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือตามความเหมาะสม)
- 3.2 กลุ่มดำเนินกิจกรรมตามใบงานที่ 4.1 เรื่องหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่ายของกิจกรรมนักเรียน
- 3.3 ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มใหญ่
- 3.4 วิเคราะห์สรุปหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย ของกิจกรรมนักเรียน
- 3.5 กลุ่มดำเนินกิจกรรมตามใบงานที่ 4.2 เรื่องกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร
- 3.6 วิเคราะห์และผู้เข้ารับการอบรมสรุปกรอบความคิดและการวางแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร
- 3.7 กลุ่มดำเนินกิจกรรมตามใบงานที่ 4.3 เรื่องชุมนุม ชมรม
- 3.8 วิเคราะห์และผู้เข้ารับการอบรมสรุปหลักการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม

4. สื่อ/อุปกรณ์

- 4.1 ใบงานที่ 4.1, 4.2 และ 4.3
- 4.2 ใบความรู้ที่ 4.1, 4.2, 4.3 และ 4.4
- 4.3 กระดาษฟลิปชาร์ต
- 4.4 สีเมจิก

5. การวัดและประเมินผล

- 5.1 สังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรม
- 5.2 ประเมินจากผลงานของกลุ่ม

ใบงานที่ 4.1

เรื่อง หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย ของกิจกรรมนักเรียน

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มละ 8-10 คน ตามระดับชั้นที่สอน (ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือตามความเหมาะสม)
2. ให้กลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 4.1 เรื่องหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย และแนวการจัดกิจกรรมนักเรียน และอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้
  - 2.1 หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย และแนวการจัดกิจกรรมนักเรียน
  - 2.2 โครงสร้างของกิจกรรมนักเรียน
3. วางแผนการจัดกิจกรรมนักเรียน
  - วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียน
  - ชิ้นงาน/ภาระงาน (ที่สะท้อนผลสำเร็จของกิจกรรม)
  - วิธีการจัดกิจกรรม
  - สื่อ/อุปกรณ์
  - การวัดและประเมินผล
4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แผนการจัดกิจกรรมนักเรียนในกลุ่มใหญ่

ใบงานที่ 4.2

เรื่อง การวางแผนจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มละ 8-10 คน ตามระดับชั้นที่สอน (ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือตามความเหมาะสม)
2. กลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 4.2 เรื่องหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร แล้วดำเนินการวางแผนจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร ตามกิจกรรมนักเรียนที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (ตามใบงานที่ 4.1) ตามรายละเอียด ดังนี้
3. วางแผนจัดกิจกรรมตลอดปีการศึกษา
  - กิจกรรมตามหลักสูตรลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร
  - กิจกรรมพิเศษ (กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ทดสอบวิชาพิเศษ กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม ฯ)
4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอแผนจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

ใบงานที่ 4.3

เรื่อง แนวการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม

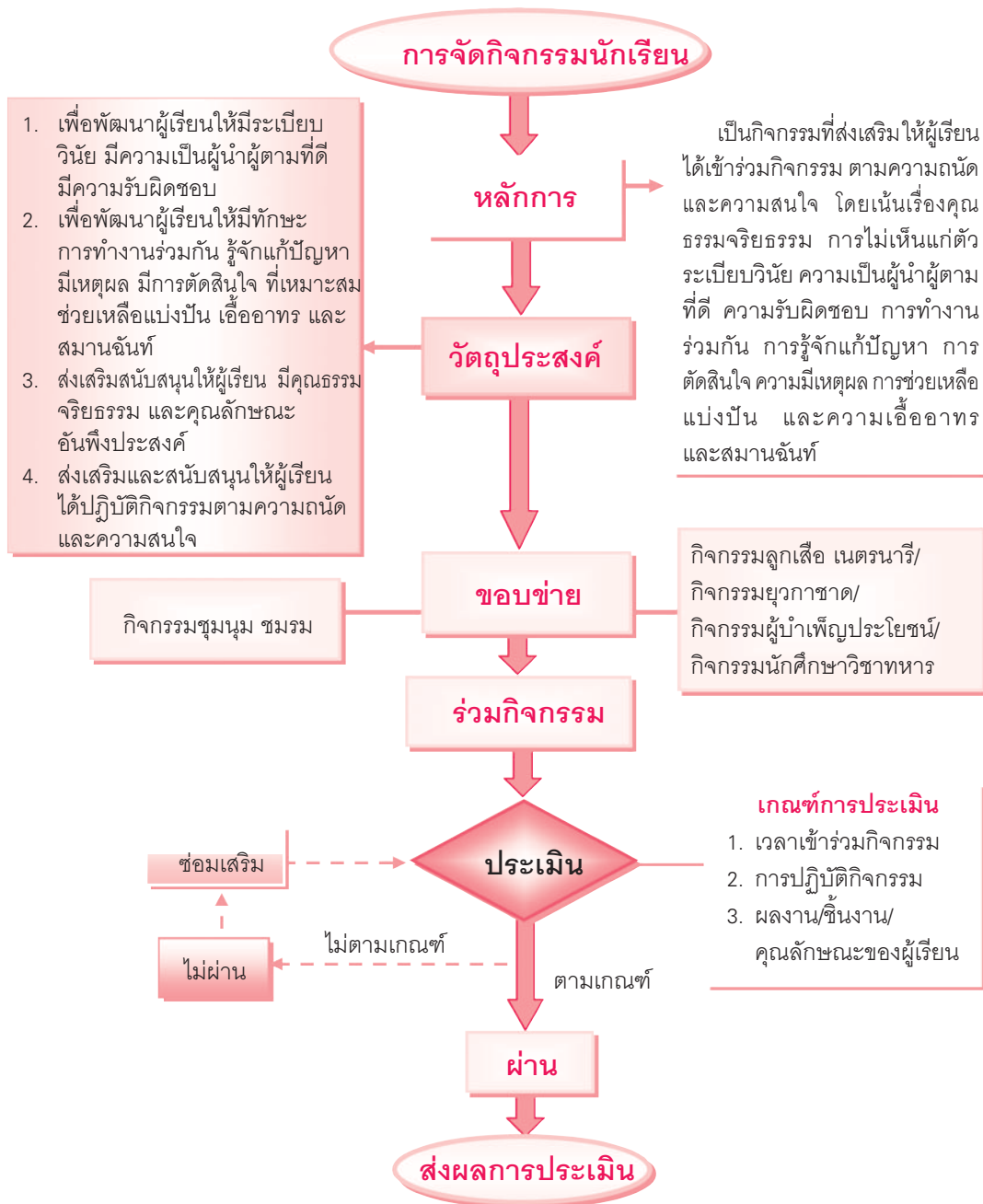
เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มละ 8-10 คน ตามระดับชั้นที่สอน (ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือตามความเหมาะสม)
2. กลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 4.3 เรื่องหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย และแนวการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม
3. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มใหญ่
4. กลุ่มดำเนินการศึกษาใบความรู้ที่ 4.4 แนวการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมในสถานศึกษา
5. อภิปรายการวางแผนการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม ในสถานศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้
  - การจัดตั้งชุมนุม ชมรม
  - การออกระเบียบการจัดตั้งชุมนุม ชมรมของสถานศึกษา
  - การประเมินผลกิจกรรมชุมนุม ชมรม
6. วางแผนจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามโครงสร้างของกิจกรรม (ตามใบงานที่ 4.1) ตลอดปีการศึกษา
7. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอแผนจัดกิจกรรม ชุมนุม ชมรม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มใหญ่

ใบความรู้ที่ 4.1

เรื่อง หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย และแนวการจัดกิจกรรมนักเรียน

หลักการ

กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ โดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย การไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน และความเอื้ออาทรและสมานฉันท์

การจัดกิจกรรมนักเรียนควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
2. เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน
3. เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน ตลอดจนบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีความรับผิดชอบ
2. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน รู้จักการแก้ปัญหา มีเหตุผล มีการตัดสินใจที่เหมาะสม ช่วยเหลือแบ่งปัน และเอื้ออาทรและสมานฉันท์
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

ขอบข่าย

กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร
สถานศึกษาให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และครบตามหลักสูตรของแต่ละกิจกรรม

2. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

ทั้งนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในข้อ 1 และ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมในข้อ 1 หรือ 2 กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

แนวการจัดกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี

วิชาพิเศษ คือ วิชาที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ นอกเหนือจาก การเรียนตามหลักสูตรลูกเสือแต่ละประเภท

กระบวนการลูกเสือ คือ กระบวนการพัฒนาเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรม ให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้ เป็นไปตามความมุ่งประสงค์ หลักการ และวิธีการ ซึ่งลูกเสือโลกได้กำหนดไว้

ปัจจุบันกระบวนการลูกเสือถือเป็นกระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่งซึ่งมุ่งพัฒนา สมรรถภาพของบุคคลทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความ ประพฤติดีงาม ไม่กระทำความผิดให้เป็นปัญหาต่อสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย และสุขสบาย

หลักการ

กระบวนการลูกเสือมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. มีศาสนาเป็นหลักยึดทางจิตใจ จงรักภักดีต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ และพึงปฏิบัติศาสนกิจด้วยความจริงใจ
2. จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติของตน พร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสันติสุขและสันติภาพความเข้าใจที่ดีซึ่งกันและกันและความร่วมมือซึ่งกันและกันตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
3. เข้าร่วมพัฒนาสังคม ยอมรับ และให้ความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น และเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก
4. มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ลูกเสือทุกคนต้องยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

วัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมลูกเสือเพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรมให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคม ให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้าทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และฟังตนเอง
2. ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
3. ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
4. ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
5. ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

ขอบข่าย

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกัน ให้อำนาจการเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดหลักสูตรเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ลูกเสือสำรอง	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
2. ลูกเสือสามัญ	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
3. ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
4. ลูกเสือวิสามัญ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี มีแนวทางการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ (Scout Method) ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ประการ คือ

1. **คำปฏิญาณและกฎ** ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่ลูกเสือทุกคนให้คำมั่นสัญญาว่าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือมีไว้ให้ลูกเสือเป็นหลักในการปฏิบัติ ไม่ได้ “ห้าม” ทำ หรือ “บังคับ” ให้ทำ แต่ถ้า “ทำ” ก็จะทำให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง เป็นคนดี ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้ ฯลฯ

2. **เรียนรู้จากการกระทำ** เป็นการพัฒนาศูนย์บุคคล ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของผลงานอยู่ที่การกระทำของตนเอง ทำให้มีความรู้ที่ชัดเจน และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองได้ และท้าทายความสามารถของตนเอง

3. **ระบบหมู่** เป็นรากฐานอันแท้จริงของการลูกเสือ เป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ การใช้ประชาธิปไตยเบื้องต้น

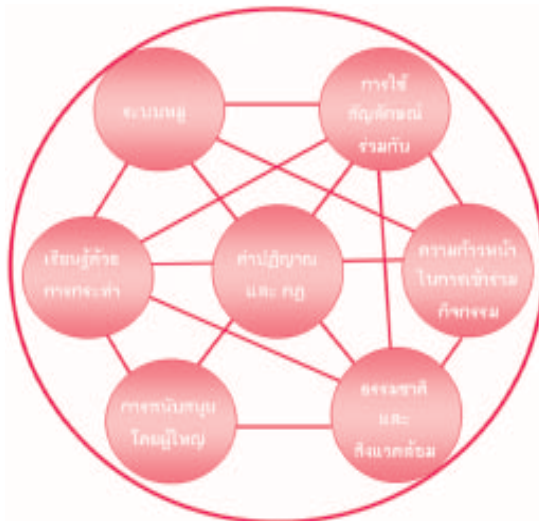
4. **การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน** ฝึกให้มีความเป็นหนึ่งเดียวในการเป็นสมาชิกลูกเสือเนตรนารี ด้วยการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมาย การทำความเคารพ

รหัส คำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญ ธง เป็นต้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจ ในการเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือแห่งโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกและเป็นองค์กรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก

5. **การศึกษาธรรมชาติ** คือ สิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในกิจกรรมลูกเสือ ธรรมชาติอันโปร่งใสตามชนบท ป่าเขา ป่าละเมาะ และพุ่มไม้ เป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่งในการไปทำกิจกรรม กับธรรมชาติ การปีนเขา ตั้งค่ายพักแรมในสุดสัปดาห์หรือตามวาระของการอยู่ค่ายพักแรม ตามกฎระเบียบ เป็นที่เสนาหาแก่เด็กทุกคน ถ้าขาดสิ่งนี้แล้ว ก็ไม่เรียกว่าใช้ชีวิตแบบลูกเสือ

6. **ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม** กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้เด็กต้องให้มีความก้าวหน้าและดึงดูดใจ สร้างให้เกิดความกระตือรือร้น อยากที่จะทำและวัตถุประสงค์ในการจัดแต่ละอย่างให้สัมพันธ์กับความหลากหลายในการพัฒนาตนเอง เกมการเล่นที่สนุกสนาน การแข่งขันกันก็เป็นสิ่งดึงดูดใจและเป็นการจูงใจที่ดี

7. **การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่** ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ชี้แนะหนทางที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เพื่อให้เขาเกิดความมั่นใจในการที่จะตัดสินใจกระทำการสิ่งใดลงไป ทั้งคู่มีความต้องการซึ่งกันและกัน เด็กก็ต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยชี้แนะ ผู้ใหญ่เองก็ต้องการนำพาให้ไปสู่หนทางที่ดี ให้ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและดีที่สุด จึงเป็นการร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

ภาพการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ (Scout Method)

1. เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษา อาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม

ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษของลูกเสือ เนตรนารี แต่ละประเภท อาจใช้ในเวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

2. การจัดกิจกรรม

2.1 การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีตามหลักสูตรควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเองโดยปฏิบัติตามขั้นตอนพิธีเปิดประชุมกองของลูกเสือแต่ละประเภท

2.2 กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม

การเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ลูกเสือ มีความอดทน อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตัวเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจน เรียนวิชาลูกเสือเพิ่มเติม ผู้บังคับบัญชาลูกเสือจำเป็นต้องวางแผนนำลูกเสือไปเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรมไว้ให้พร้อมก่อนและเนินๆ ดังนั้นบทบาทผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อลูกเสือ ต่องาน การอยู่ค่ายพักแรม และตามหน้าที่ของตนเองจึงจำเป็นต้องหา โอกาสให้ลูกเสือ ของตนได้มีโอกาสในการอยู่ค่ายพักแรมเสมอ

ให้ผู้กำกับลูกเสือนำลูกเสือไปฝึกเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม ปีหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ครั้งหนึ่งให้อยู่ค่ายพักแรมอย่างน้อย 1 คืน

2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการลูกเสือ เช่น พิธีเข้า ประจำกอง พิธีทบทวนคำปฏิญาณและสวนสนาม พิธีถวายราชสดุดี พิธีประดับเครื่องหมาย ต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ลูกเสือมีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในการเป็นลูกเสือ

2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ ลูกเสือ ได้บำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ

3. ผู้บังคับบัญชาลูกเสือควรผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้น ในแต่ละประเภท

4. สถานศึกษาควรให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือ แห่งชาติ

การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนลูกเสือ เนตรนารี ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ ตามทฤษฎีแล้วต้องพิจารณาด้านความประพฤติ พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะ และการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายและการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. กิจกรรมบังคับ

เป็นการประเมินผลกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การตัดสิน เลื่อนชั้นหรือจบหลักสูตรโดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด มีการประเมินผลตลอดภาคเรียนปี โดยวิธีการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การซักถาม การทดสอบภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่าน การปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. วิชาพิเศษ การประเมินผลวิชาพิเศษในแต่ละวิชา ใช้วิธีการทดสอบทั้ง ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ในข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

กิจกรรมยุวกาชาด

กิจกรรมยุวกาชาดเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมไทย โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร เน้นทักษะ กระบวนการตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน ปรับปรุงการทำงาน และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

หลักการ

กิจกรรมยุวกาชาดมีหลักการของการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่สร้างพื้นฐานในการคิด และปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยุวกาชาด กฎหมายมนุษยชน และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งทักษะในการจัดการ ทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้
2. มีความเป็นเอกภาพและมีความหลากหลายในกิจกรรม กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น ทั้งนี้เพื่อความจำเป็นและความสอดคล้องสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย และความเป็นพลเมืองดีของชาติ
3. สามารถสนองตอบต่อสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

กิจกรรมยุวกาชาด เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระบบ หน่วย กลุ่ม หมู่ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการกาชาด และยุวกาชาด การคุ้มครอง กฎหมาย มนุษยธรรม สิทธิมนุษยธรรม การช่วยเหลือ การรักษาสุขภาพ และสมรรถภาพที่ดี บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีจะนำไปสู่สันติภาพ ก่อให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันทุกแห่งหน (ข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 60 พุทธศักราช 2550 หมวดที่ 9 ว่าด้วยยุวกาชาด) จึงกำหนดจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. มีอุดมคติในศานติสุข มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องการรักษาอนามัยของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนพัฒนาตนเองทางร่างกาย จิตใจ คุณธรรม และธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ
3. มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการและอุดมการณ์กาชาด มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์
4. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. มีสัมพันธภาพและมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลทั่วไป

ขอบข่าย

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด กำหนดโครงสร้างหลักสูตรยุวกาชาดในสถานศึกษาเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ยุวกาชาดระดับ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ยุวกาชาดระดับ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ยุวกาชาดระดับ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ยุวกาชาดระดับ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมยุวกาชาดประกอบด้วยกิจกรรมหลักและกิจกรรมพิเศษ ดังนี้

1. กิจกรรมหลัก หมายถึง กิจกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่สมาชิกยุวกาชาดทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมหลักประกอบด้วย 4 กลุ่มกิจกรรม คือ

1.1 กลุ่มกิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกยุวกาชาดมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์ของกาชาด มีศรัทธาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเสียสละ เป็นคนดี มีคุณธรรม ช่วยสร้างสรรค์สังคม เป็นผู้นำในการเผยแพร่กิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ส่งเสริมศักยภาพคุณค่าของความเป็นมนุษย์ บทบาทชาย-หญิง เป็นผู้มีทักษะชีวิตในการจัดการกับปัญหา รอบ ๆ ตัว มีความพร้อมเพื่อการปรับตัวเรื่องต่าง ๆ ในอนาคต ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง

1.1.1 กาชาดสากล

1.1.2 สภากาชาดไทย

1.1.3 ยุวกาชาด

1.2 กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ เป็นการจัดกิจกรรมให้สมาชิกยุวกาชาดได้ศึกษา และฝึกฝนทักษะการป้องกันชีวิตและสุขภาพ การเสริมสร้างสมรรถภาพ มีความรู้และทักษะในการรักษานามัยของตนเอง และส่งเสริมอนามัยของผู้อื่น การปฐมพยาบาลและเคหพยาบาล การเตรียมตัว ป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายต่างๆ เช่น มีทักษะในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิด ชีวิตครอบครัว อิทธิพลจากสื่อและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับเรื่อง

1.2.1 สุขภาพ

1.2.2 การป้องกันชีวิตและสุขภาพ

1.3 กลุ่มกิจกรรมสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี เป็นการจัดกิจกรรมให้สมาชิกยุวกาชาดได้รู้จักตนเอง มีระเบียบวินัย มีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และสังคมได้ดี มีความสามัคคี มีสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีกับบุคคลทั่วไป ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีพื้นฐานการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของยุวกาชาดที่ปฏิบัติงานสร้างเสริมสันติภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำงานในด้านอื่น ๆ ต่อไป ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับเรื่อง

1.3.1 ความสามัคคีและความพร้อมเพรียง

1.3.2 ความมีระเบียบวินัย

1.3.3 สัมพันธภาพและความเข้าใจอันดี

1.4 กลุ่มกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกยุวกาชาดปฏิบัติตนเพื่อสนองต่ออุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของยุวกาชาด มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และมรดกของชาติ พร้อมที่จะอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นผู้ที่มีความเสียสละ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับเรื่อง

1.4.1 การบำเพ็ญประโยชน์

1.4.2 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในแต่ละสาระของกิจกรรมหลักทั้ง 4 กลุ่มกิจกรรม สถานศึกษาสามารถปรับแต่ละสาระมากขึ้นน้อยแตกต่างกันได้ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพการณ์ปัจจุบัน ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งความพร้อมของสถานศึกษา ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา

2. กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมยุวกาชาดที่จัดเสริมกิจกรรมหลักโดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมตามความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของท้องถิ่น โดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด หรือความสนใจ และมีเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดแต่ละกิจกรรม เมื่อผ่านเกณฑ์ผู้เรียนจึงจะมีสิทธิ์ประดับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษนั้น ๆ กิจกรรมพิเศษ มีจำนวน 54 กิจกรรม

1. เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมยุวกาชาดตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม

ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อรับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษของยุวกาชาดแต่ละประเภท อาจใช้เวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

2. การจัดกิจกรรม ควรจัดให้มีพิธีเปิดและพิธีปิดกิจกรรมยุวกาชาดทุกครั้ง ก่อนที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

2.1 พิธีเปิดกิจกรรมยุวกาชาด

2.1.1 เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง

2.1.2 ชักธงยุวกาชาดขึ้นสู่ยอดเสา

2.1.3 สงบนิ่ง

2.1.4 กล่าวคำปฏิญาณตนยุวกาชาด

2.1.5 ตรวจและรายงาน

2.1.6 นัดหมายและชี้แจง

2.2 พิธีปิดกิจกรรมยุวกาชาด

2.2.1 เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง

2.2.2 นัดหมายและชี้แจง

2.2.3 ชักธงยุวกาชาดลง

2.2.4 เลิกแถว

2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการยุวกาชาด เช่น พิธีเข้าประจำหมู่ พิธีทบทวนคำปฏิญาณตนยุวกาชาดและสวนสนาม พิธีประดับเครื่องหมายต่างๆ เป็นต้น

2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ยุวกาชาดได้บำเพ็ญประโยชน์ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

3. ผู้นำยุวกาชาดควรผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชายุวกาชาดหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง เช่น หลักสูตรครูผู้สอน หลักสูตรผู้นำยุวกาชาด เป็นต้น

4. สถานศึกษาควรให้มีจัดตั้งหมู่ยุวกาชาดตามข้อบังคับ

การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมยุวกาชาด เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ตามทฤษฎีแล้ว ยังต้องพิจารณาด้านความประพฤติ และพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายและการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. กิจกรรมหลัก เป็นการประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การตัดสินเลื่อนชั้น หรือจบหลักสูตร โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีการประเมินผลตลอดภาคเรียน/ปี โดยวิธีการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การซักถาม และการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. กิจกรรมพิเศษ เป็นการประเมินเพื่อให้ผู้เรียนมีสิทธิ์ประดับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษได้ เมื่อผู้เรียนสามารถสอบผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมอาสาสมัครนานาชาติสำหรับเด็กผู้หญิงและสตรีที่สนใจ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ วรรณะ และศาสนา มีเป้าหมายเพื่อฝึกเด็กผู้หญิงให้เป็นพลเมืองดีที่มีประโยชน์ต่อสังคม ตามหลักการที่ Lord Baden Powell ผู้ก่อตั้งกิจกรรมลูกเสือและผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้กำหนดไว้ โดยการฝึกทักษะต่างๆ ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม มีคำปฏิญาณ และกฎ 10 ข้อ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี โดยมีการจัดองค์กร การบริหารตามข้อบังคับ และนโยบายขององค์การผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งโลก (The World Association of Guides and Girl Scouts)

หลักการ

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกระบวนการในการทำงานเพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรี มีโอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ โดยในการฝึกจะต้องให้สมาชิกได้รับการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพและครบถ้วนทั้ง 6 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา จิตใจ และคุณธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีมีอุปนิสัยที่ดีตามแนวทางของคำปฏิญาณและกฎ
2. เพื่อเตรียมเด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีให้มีทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน
3. เพื่อสร้างโอกาสให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้ฝึกทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
4. เพื่อสร้างโอกาสให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ขอบข่าย

การจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์มีขอบข่ายที่ประกอบด้วย ข้อกำหนด จุดประสงค์ สาระกิจกรรม กระบวนการฝึก หลักสูตรพื้นฐาน วิธีการ และรูปแบบ โดยจำแนกตามประเภทของสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่เรียกว่า เยาวสมาชิก ผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีทั้งหมด 4 รุ่น คือ

- รุ่นที่ 1 นกน้อย ได้แก่ เด็กหญิงอายุประมาณ 4-6 ปี เรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1-3
- รุ่นที่ 2 นกสีฟ้า ได้แก่ เด็กหญิงอายุประมาณ 7-11 ปี
เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
- รุ่นที่ 3 ผู้บำเพ็ญประโยชน์รุ่นกลาง ได้แก่ เยาวสตรีอายุประมาณ 12-15 ปี
เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)
- รุ่นที่ 4 ผู้บำเพ็ญประโยชน์รุ่นใหญ่ ได้แก่ เยาวสตรีอายุประมาณ 16-20 ปี
เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) หรือสูงกว่นั้น

แนวการจัดกิจกรรม

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีแนวการจัดกิจกรรมเฉพาะ 9 ข้อ ดังนี้

1. ให้ยึดมั่นและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ (Promise and Laws) วิธีการนี้จะช่วยสร้างอุปนิสัยที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ และตระหนักในหน้าที่ของตนที่มีต่อชุมชนและประเทศชาติ
2. ระบบหมู่ (Patrol System) ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีม ที่เรียกว่า ระบบหมู่ โดยให้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่เล็ก ๆ 6-8 คน ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามในการปกครองตนเอง วิธีการนี้จะช่วยพัฒนาทักษะความเป็นประชาธิปไตย
3. เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสนใจ ความสามารถ และความต้องการของตน
4. ฝึกพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า (Progressive Development) ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเอง รู้จักสร้างโอกาสในการทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถด้วยตนเอง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาความสนใจและความสามารถของตนยิ่งขึ้น
5. ให้มีความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ (Active Co-operation between Youths and adults) เป็นความร่วมมือด้านความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลร่วมกัน ความร่วมมือนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานการของการส่งเสริมให้คนรุ่นเยาว์ได้พัฒนาตนเองและมีความรับผิดชอบ วิธีการนี้จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กและได้เห็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ด้วย
6. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน (Symbolism) ฝึกให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกันในการเป็นสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ด้วยการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมาย การทำความเคารพ รหัส คำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญ ฯลฯ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในการที่เป็นสมาชิกขององค์การผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกและเป็นองค์กรสตรีที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก
7. กิจกรรมกลางแจ้ง (Outdoor Activities) ฝึกการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นและฝึกการเตรียมพร้อมเสมอ ด้วยการใช้กิจกรรมกลางแจ้งและการอยู่ค่ายพักแรม วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการดำเนินชีวิต

8. ฝึกให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน (Community Service) วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกนิสัยการบำเพ็ญประโยชน์ และมีความรับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก

9. เรียนรู้เกี่ยวกับนานาชาติ (International Experience) ทั้งด้านวัฒนธรรม ศาสนา และวิถีชีวิต วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนยอมรับความแตกต่างของบุคคลในชาติและสังคมโลก เพื่อลดข้อขัดแย้งและรู้จักพึ่งพาอาศัยกันเป็นการสร้างสันติสุขในโลก

โปรแกรมการจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีสาระของกิจกรรม 10 โปรแกรม ดังนี้

1. การบำเพ็ญประโยชน์ (Giving Service)

โปรแกรมนี้จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจการผู้บำเพ็ญประโยชน์ ได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้เป็นผู้ที่ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ แสดงความเมตตากรุณาเพื่อไปบำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม

2. การเป็นพลเมืองดี (Citizenship)

โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้ฝึกฝนตนเองให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ ด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติตามคำปฏิญาณ และกฎของผู้บำเพ็ญประโยชน์

3. วัฒนธรรมและมรดกของชาติ (Culture and Heritage)

โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีมีความรู้ ความเข้าใจ ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ และมรดกของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์และช่วยเผยแพร่สิ่งที่งดงามนี้แก่ผู้อื่น

4. สิ่งแวดล้อม (Environment)

โปรแกรมนี้จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้รู้ เข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม

5. การอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Relationships)

โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้รู้จักตนเองและรู้จักผู้อื่น ด้วยการเป็นมิตร และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยกระบวนการของระบบหมู่

6. สุขภาพ (Health)

โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีมีสุขภาพดี มีสติปัญญา มีอารมณ์มั่นคง และรู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสังคมได้เป็นอย่างดี

7. ประสบการณ์นานาชาติ (International Understanding)

โปรแกรมนี้จัดขึ้นเพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้มีความรู้ ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งมีพื้นฐานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำงานร่วมกันได้อย่างสันติ

เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมนานาชาติ ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของประเทศต่าง ๆ เรื่องเกี่ยวกับองค์การผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งโลก ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และสายใยแห่งความสัมพันธ์ของสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ทั่วโลก

8. เทคโนโลยี (Technology)

โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี มีทักษะ และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

9. ครอบครัว (Family life)

โปรแกรมนี้จะทำให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีรู้และเข้าใจบทบาทความรับผิดชอบ และหน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัว เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และมีพื้นฐานในการสร้างครอบครัวในอนาคต

10. วิสัยทัศน์ (My Vision)

โปรแกรมนี้จัดขึ้นเพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้มีโอกาสค้นหาความต้องการ ความสามารถ ความสนใจ และวิสัยทัศน์ของตนเอง ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เพื่อเตรียมตัวเอง ให้สามารถตัดสินใจที่จะเลือกอาชีพที่ถนัดและสนใจในอนาคตได้

เมื่อผู้เรียนรวมกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ตามโปรแกรม 10 โปรแกรมแล้ว ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเลือกทำเครื่องหมายแสดงความสามารถ (Efficiency Badges) ที่ตนสนใจและถนัดได้เป็นการประเมินผลขั้นสุดท้ายของสมาชิกแต่ละระดับ

เงื่อนไข

1. เวลาในการร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ตามหลักสูตรในแต่ละรุ่น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม

2. การจัดกิจกรรม

2.1 การจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ตามหลักสูตร ควรจัดให้มีการเปิดชุมนุมทุกครั้ง ก่อนที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

2.1.1 เปิดชุมนุม (การเปิดชุมนุมของสมาชิกรุ่นน้อยและนกสีฟ้า ต้องทำทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม สำหรับสมาชิกรุ่นกลางและรุ่นใหญ่ไม่จำเป็นต้องทำทุกครั้ง แต่อย่างน้อยควรทำเดือนละ 1 ครั้ง)

2.1.2 จัดกิจกรรมตามโปรแกรมหรือตามเครื่องหมายแสดงความสามารถ (Efficiency Badges)

2.1.3 ใช้วิธีการ (Methods) 9 ข้อ

2.1.4 ใช้เพลงหรือเกมที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดกิจกรรม

2.1.5 ปิดชุมนุม (การปิดชุมนุมของสมาชิกรุ่นน้อยและนกสีฟ้า ต้องทำทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม สำหรับรุ่นกลางและรุ่นใหญ่ใช้การปิดชุมนุมทุกครั้งด้วยการร้องเพลงเสร็จหนึ่งวัน/Taps)

2.2 กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม

การเดินทางไกลและการเข้าค่ายพักแรมมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์มีความอดทน อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้และฝึกทักษะตามหัวข้อ (Theme) ของการเข้าค่ายพักแรม ซึ่งหัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์และเยาวชนสมาชิกได้วางแผนไว้ล่วงหน้าแล้ว การอยู่ค่ายพักแรมสามารถทำได้ตามความเหมาะสมหรืออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการของผู้บำเพ็ญประโยชน์ เช่น การเปิดชุมนุม พิธีปฏิญาณตน พิธีมอบเครื่องหมายแสดงความสามารถพิเศษ (Efficiency Badges) พิธีวันรำลึก (Thinking Day) เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์มีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของการเป็นสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์

2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้มีกิจกรรมเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ของผู้บำเพ็ญประโยชน์

3. หัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์(Leaders) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรหัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์ขั้นพื้นฐาน

4. สถานศึกษาที่ประสงค์จะจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ให้ขออนุญาตเปิดหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เลขที่ 5/1-2 ถ.พญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

E-mail : ggat.thailand@gmail.com Website : www.ggat.org

โทรศัพท์ 02-245-0242, 245-3599, 245-0641 โทรสาร 02-246-4699

การประเมินกิจกรรม

1. ประเมินจากพฤติกรรมความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยประเมินจากจำนวนครั้งและเวลาในการจัดกิจกรรม

2. ประเมินจากการปฏิบัติกิจกรรมได้ตรงตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม โดยประเมินจากผลงานและการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น

3. ประเมินพัฒนาการของเยาวชนสมาชิกด้านต่าง ๆ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม โดยประเมินจากผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อได้รับเครื่องหมายแสดงความสามารถ

โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร

กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่ง ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมที่ดี และมีสุขภาพ และพลานามัยที่แข็งแรง

หลักการ

กิจกรรมนักศึกษาวิชาทหารเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน มีหลักการสำคัญดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามความสมัครใจของผู้เรียน
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชาติจึงต้องมีความรัก ความหวงแหน สามารถที่จะเสียสละ และอุทิศชีวิตให้กับชาติ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนแต่อย่างใด
3. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ในวิชาทหารที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดี เชื่อมั่น ศรัทธาในกองทัพ และมีความพร้อมที่จะเข้ารับใช้ชาติในฐานะกำลังพลสำรอง ที่มีคุณภาพของกองทัพ เมื่อสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรด้วยความเต็มใจ
4. เป็นกิจกรรมที่เป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชนรวมทั้งสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนในสังคมโดยเฉพาะในเรื่องการรณรงค์ เพื่อป้องกันและต่อต้านยาเสพติด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
2. เพื่อให้ผู้เรียนทั้งชายและหญิงที่สมัคร มีความรู้วิชาทหารทั้งในทางเทคนิค และทางยุทธศาสตร์
3. เพื่อปลูกฝังให้มีอุดมการณ์ เทิดทูน และยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึก ในเรื่องชาตินิยม
4. เพื่อเสริมสร้างให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีของชาติ มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความอดทน และอดกลั้น
5. เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์ และดำเนินกิจกรรมอันเป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะชนอย่างกว้างขวาง จริงจัง และต่อเนื่อง
6. เพื่อเสริมสร้างให้มีความรักและสามัคคีในหมู่คณะด้วยกัน รวมทั้งให้มีความสำนึกในภาระหน้าที่ของตนให้บังเกิดเป็นรูปธรรมและเป็นระบบโดยต่อเนื่อง

ขอบข่าย

- **นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และ 2**

ศึกษาวิชาทหารเบื้องต้นในระดับลูกแถว บังเกิดความมีระเบียบวินัย เสริมสร้างบุคลิกลักษณะนิสัย สามารถใช้อาวุธประจำกาย และทำภารกิจอย่างได้ผล

- **นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3**

ศึกษาวิชาทหารในระดับผู้บังคับหมู่ รองผู้บังคับหมวดและผู้บังคับหมวด มีความพร้อมในการควบคุมบังคับบัญชาหน่วยในการปฏิบัติการรบทั้งในแบบและนอกแบบ

แนวการจัดกิจกรรม

การสมัครเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหาร ต้องมีคุณลักษณะและคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นชายหรือหญิงที่มีสัญชาติไทย
2. ไม่พิการ ทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามกฎหมาย ว่าด้วยการรับราชการทหาร
3. มีขนาดรอบตัว น้ำหนัก และความสูงตามส่วนสัมพันธ์ ดังนี้

อายุปี	ชาย				หญิง	
	ความขยายของอก (ซม.)		น้ำหนัก (กก.)	ความสูง (ซม.)	น้ำหนัก (กก.)	ความสูง (ซม.)
	หายใจเข้า	หายใจออก				
ไม่เกิน 15	75	72	42	155	41	148
16	76	73	44	156	42	149
17	77	74	46	158	43	150
18	78	75	48	160	44	151
19 ถึง 22	79	76	49	161	45	152

4. มีความประพฤติเรียบร้อย
5. กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่หน่วยบัญชาการกำลังสำรองเปิดทำการฝึกวิชาทหาร

6. สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป และมีผลการศึกษาของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป หรือนักเรียนที่เคยเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และสอบได้วิชาพิเศษไม่น้อยกว่า 8 วิชา จะต้องมีผลการศึกษาของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า ไม่ต่ำกว่า 1.5 เว้นแต่ผู้ซึ่งสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป และกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนช่างฝีมือทหารของกระทรวงกลาโหม หรือกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ไม่ต้องมีผลการศึกษาของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าตามที่กองทัพบกกำหนด

7. นักศึกษาวิชาทหารจะต้องผ่านการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายตามที่กำหนด ดังนี้

- 7.1 ลูก-นั่ง 34 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที
- 7.2 ดันพื้น 22 ครั้ง ไม่จำกัดเวลา
- 7.3 วิ่งระยะทาง 800 เมตร ใช้เวลาไม่เกิน 3 นาที 15 วินาที

8. นักศึกษาหญิง จะต้องผ่านการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายตามที่กำหนด ดังนี้

- 8.1 ลูก-นั่ง 25 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที
- 8.2 ดันพื้น 15 ครั้ง ภายในเวลา 2 นาที (เดิมไม่จำกัดเวลา)
- 8.3 วิ่งระยะทาง 800 เมตร ใช้เวลาไม่เกิน 4 นาที (เดิม 5 นาที)

เงื่อนไข

1. เป็นผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. สถานศึกษาที่เปิดรับนักศึกษาวิชาทหาร ต้องได้รับอนุมัติจากหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง กองทัพบก กระทรวงกลาโหม
3. การจัดกิจกรรมนักศึกษาวิชาทหารในสถานศึกษาก่อนจะมีการปฏิบัติกิจกรรมควรปฏิบัติดังนี้

พิธีเปิด รวมพลเข้าแถวตอน ชักธงชาติขึ้น สวดมนต์ ปฏิญาณตน และแยกแถว
ทำกิจกรรม

พิธีปิด รวมพลเข้าแถวตอน นัดหมาย ชักธงชาติลง และเลิก

4. เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม
สำหรับการฝึกภาคสนามสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการฝึกโดยใช้เวลาเรียนปกติหรือ
นอกเวลาเรียน ได้ตามความเหมาะสม

5. ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรของ
กองบัญชาการสำรอง กองทัพบก กระทรวงกลาโหม

6. การขอเปิดสถานศึกษาวิชาทหาร การฝึก การสอบ และการปกครองให้เป็น
ไปตามระเบียบของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง กองทัพบก กระทรวงกลาโหม

การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรม เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถและพัฒนาการ
ด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ตามทฤษฎีแล้วยังต้อง
พิจารณาด้านความประพฤติ พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ
ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย และการประเมินตามสภาพจริง โดยกำหนดผลการประเมิน
เป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน	หมายถึง	ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติ กิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ ที่สถานศึกษากำหนด
------	---------	---

ไม่ผ่าน	หมายถึง	ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่าน การปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
---------	---------	--

ใบความรู้ที่ 4.2

เรื่อง หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง

ความมุ่งหมายของการลูกเสือสำรองคือเพื่อส่งเสริมการพัฒนาร่างกายในวัยลูกเสือสำรองทั้งในทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม โดยถือว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของแผนการฝึกอบรมที่ต่อเนื่องกันกับของเด็กในวัยต่างๆ ที่อยู่ในขบวนการลูกเสือ

แผนการฝึกอบรมลูกเสือสำรองมีระดับสูงขึ้นตามวัยและสมรรถภาพของเด็กแต่ละคน แบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ดาวดวงที่ 1 ดาวดวงที่ 2 และดาวดวงที่ 3 กับให้เด็กมีโอกาสได้รับเครื่องหมายวิชาชีพระดับที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนี้ด้วย อนึ่ง ผู้สมัครเป็นลูกเสือสำรอง จะต้องผ่านการทดสอบขั้นต้นเพื่อขอรับเครื่องหมายลูกเสือสำรอง เมื่อได้รับเครื่องหมายลูกเสือสำรองแล้ว จึงจะนับว่าเป็นลูกเสือสำรองโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีเครื่องหมายลูกเสือสัมพันธ์สำหรับลูกเสือสำรองที่จะพ้นวัยลูกเสือสำรอง และพร้อมที่จะสมัครเข้าเป็นลูกเสือสามัญต่อไป

หลักสูตรเตรียมลูกเสือสำรอง

1. มีความรู้เกี่ยวกับนิยายเรื่องแมคลี และประวัติการเริ่มกิจการลูกเสือสำรอง
2. รู้จักการทำความเคารพเป็นหมู่ (แกรนด์ฮาวล์) และระเบียบแถวเบื้องต้น
3. รู้จักการทำความเคารพเป็นรายบุคคล การจับมือซ้าย และคติพจน์ของลูกเสือ
4. รู้จักคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรอง

เครื่องหมายขั้นต้นของลูกเสือสำรอง

ลูกเสือสำรองแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ดาวดวงที่ 1 ดาวดวงที่ 2 และดาวดวงที่ 3 แต่ละชั้นมีกิจกรรม 12 อย่าง ซึ่งลูกเสือสำรองจะต้องเรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้

ดาวดวงที่ 1

หลักสูตร

1. อนามัย
  - (ก) รู้จักวิธีและเหตุผลในการรักษาฟัน มือเท้า และเล็บ ให้สะอาด
  - (ข) รู้จักวิธีหายใจอย่างถูกต้อง และรู้จักวิธีป้องกันโรคหวัดไม่ให้แพร่ออกไป
  - (ค) แสดงวิธีปฏิบัติในเมื่อมีแผลถลอกเล็กน้อยและเข้าใจถึงความสำคัญในการที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในเมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น
2. ความสามารถในเชิงทักษะ
  - (ก) ขว้างและรับลูกบอลระหว่าง 2 คน ซึ่งอยู่ห่างกันอย่างน้อย 5 เมตร (16 ฟุต) ให้ได้ 8 ครั้ง ใน 10 ครั้ง
  - (ข) ปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้ให้ได้ 2 อย่าง คือ ม้วนหน้า กระโดดกบ ข้ามลูกเสือ ที่มีขนาดเดียวกันได้ ขึ้นต้นไม้ หรือไต่เชือกให้ได้สูงอย่างน้อย 3 เมตร (10 ฟุต)
3. การสำรวจ

รู้จักที่ตั้งของสถานบริการที่สำคัญในท้องถิ่นใกล้เคียง เช่น วัด โรงเรียน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย โรงพยาบาล สำนักงานแพทย์ สถานีดับเพลิง โทรศัพท์ ที่ทำการไปรษณีย์ และเวลาเก็บจดหมายจากตู้ไปรษณีย์ ที่จอดรถประจำทาง สถานีรถไฟ ที่จอดรถรับจ้าง ที่ใกล้ที่สุดและรู้จักขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ ตำรวจหรือหน่วยดับเพลิง
4. การค้นหาธรรมชาติ

เลือกสัตว์ ต้นไม้ ปลา หรือนก อย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้เคยเห็นและค้นหาเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้
5. ความปลอดภัย
  - (ก) เข้าใจสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในบ้านและอันตรายที่เกิดจากไฟ
  - (ข) รู้จักและปฏิบัติตามกฎจราจรทางบก สำหรับผู้เดินเท้า
6. บริการ
  - (ก) รู้จักเก็บรักษาเสื้อผ้าและรองเท้าของตนให้สะอาดเรียบร้อย
  - (ข) รู้จักจัดและเก็บที่นอนให้เรียบร้อย
  - (ค) รู้จักต้มน้ำร้อนและทำความสะอาดเครื่องใช้ต่าง ๆ เมื่อใช้แล้ว

7. ธงและประเทศต่าง ๆ

(ก) สามารถร้องเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี และรู้จักวิธีปฏิบัติใน
เมื่อมีการบรรเลงเพลงชาติ หรือเพลงสรรเสริญพระบารมี

(ข) รู้เรื่องราวเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันพอสมควร

(ค) รู้ประวัติธงชาติไทยโดยสังเขป กับรู้ส่วนประกอบความหมายและวิธีชัก
ธงชาติไทย

(ง) รู้จักธงคณะลูกเสือโลก และธงชาติของประเทศอื่นอีก 2 ประเทศ

8. การฝีมือ

ทำหุ่นจำลองหรือสิ่งของอย่างง่าย ๆ จากเศษวัสดุ

9. กิจกรรมกลางแจ้ง

เดินสะกดรอยตามเครื่องหมายที่กำหนดไว้

10. การบันเทิง

แสดงเจียบตามลำพัง หรือกับเพื่อนลูกเสือสำรองอีกคนหนึ่ง

11. การผูกเงื่อน

(ก) ผูกเงื่อนพิรอด เงื่อนขัดสมาธิ และรู้จักวิธีใช้เงื่อนดังกล่าว

(ข) รู้จักวิธีเก็บเชือกอย่างง่าย ๆ

12. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรอง

ปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรองอย่างดีที่สุด

ดาวดวงที่ 2

หลักสูตร

1. อนามัย

(ก) รู้จักความสำคัญของการนอนหลับสนิทในตอนกลางคืน

(ข) แสดงวิธีปฏิบัติในกรณีที่ถูกแมลงมีเลือดกัดกัด

(ค) รู้จักความสำคัญของการขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในเมื่อมี
อุบัติเหตุเกิดขึ้น

2. ความสามารถในเชิงทักษะ

(ก) ว่ายน้ำได้ไกล 10 เมตร หรือ

(ข) ภายในระยะเวลาอย่างน้อย 3 เดือน โดยการฝึกอย่างสม่ำเสมอ สามารถ
ปฏิบัติกิจกรรมต่อไปให้ดีขึ้น 3 อย่าง คือ

1. กระโดดเชือกเท้าชิดกันโดยแกว่งเชือกด้วยตนเองไปข้างหน้า 15 ครั้ง
ไปข้างหลัง 15 ครั้ง

2. เดินทรงตัวบนไม้ หรือกำแพงอิฐมีความกว้างไม่เกิน 13 ซม. (5 นิ้ว)
สูงประมาณ 30 ซม. (1 ฟุต) เป็นระยะทางอย่างน้อย 4.5 เมตร (15 ฟุต)

3. หายมือทั้งสองจับราวไม้สูงอย่างน้อยเท่ากับบั้นเอวของตน แล้ว
ม้วนตัวไปข้างหน้าข้ามราวไม้นั้น

4. ขึ้นบันไดที่ยกเคลื่อนที่ได้และรู้จักวางบันไดให้มั่นคงเพื่อความปลอดภัย

5. เลี้ยงลูกบอลด้วยเท้าอย่างรวดเร็ว อ้อมเครื่องกีดขวางอย่างน้อย 6 อย่าง
ในระยะเวลาไม่เกิน 18 เมตร (20 หลา)

3. การสำรวจ

ไปเยือนสถานที่ในท้องถิ่นที่น่าสนใจแห่งหนึ่งแล้วกลับมารายงานว่าได้
พบเห็นอะไรบ้าง

4. การค้นหาธรรมชาติ

(ก) เพาะถั่วงอก หรือเมล็ดพันธุ์พืชอย่างอื่นที่งอกง่าย

(ข) รู้จักชนิดของอาหารที่พึงให้แก่สัตว์เลี้ยง

5. ความปลอดภัย

รู้จักหลักแห่งความปลอดภัยทางน้ำ

6. บริการ

(ก) สามารถจดจำและส่งข่าวซึ่งประกอบด้วยวันที่ ตัวเลข และชื่อต่าง ๆ

(ข) สามารถใช้โทรศัพท์สาธารณะ และสมุดโทรศัพท์อย่างถูกต้อง

(ค) ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น รู้จักวิธีติดต่อส่งข่าวให้ผู้ใหญ่หรือเจ้าหน้าที่ทราบ

7. ธงและประเทศต่าง ๆ

(ก) รู้จักวิธีชักธงขึ้นสู่ยอดเสา เชิญธงชาติลง และเก็บรักษาธงชาติให้เรียบร้อย
อยู่ในสถานที่อันเหมาะสม

(ข) สามารถเขียนภาพธงคณะลูกเสือโลก

(ค) รู้จักที่ตั้งและสามารถเขียนภาพธงชาติของประเทศอื่น ๆ รวม 4 ประเทศ

8. การฝีมือ

ทำสิ่งต่อไปนี้อย่างน้อย 2 อย่าง

(ก) วาด

(ข) พับกระดาษหรือผ้าเป็นรูปต่าง ๆ เช่น หมวก ดอกบัว กระทง นก ฯลฯ

(ค) ไม้สูงสำหรับเดิน

(ง) นาฬิกาแดด

(จ) เข็มทิศจำลอง

9. กิจกรรมกลางแจ้ง

(ก) ก่อไฟ และปรุงอาหารอย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้ไฟนั้น

(ข) รู้จักวิธีดับไฟ และทำสถานที่ก่อกองไฟให้สะอาดเรียบร้อยเมื่อเสร็จงานแล้ว

10. การบันเทิง

กระทำการกิจกรรมต่อไปนี้อย่างน้อย 2 อย่าง ตามลำพังหรือกับเพื่อนลูกเสือ

สำรองอีกคน

(ก) แสดงกล

(ข) เล่นนิทานหรือท่องกลอนหรือแสดงท่าทางขบขัน

(ค) ร้องเพลง

(ง) เล่นดนตรี

(จ) แสดงการม้วนตัวท่าต่าง ๆ

11. การผูกเงื่อน

(ก) ผูกเงื่อนบ่วงสายธนู เงื่อนผู้กระหวัดไม้ และรู้จักวิธีใช้เงื่อนดังกล่าว

(ข) ทบทวนการผูกเงื่อนพิรอด และเงื่อนขัดสมาธิ ที่ได้เคยเรียนมาแล้วตาม

หลักสูตรดาวดวงที่ 1

12. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรอง

แสดงว่าได้พยายามปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรองอยู่เสมอ

ดาวดวงที่ 3

หลักสูตร

1. อนามัย
  - (ก) รู้จักความสำคัญของการขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ในเมื่อการอุบัติเหตุเกิดขึ้น
  - (ข) จัดทำถุงหรือที่เก็บอุปกรณ์ปฐมพยาบาลสำหรับตนเอง และเพื่อนำติดตัวไปเมื่อมีการเดินทางออกไปนอกสถานที่
  - (ค) รู้จักวิธีปฏิบัติเมื่อถูกแมลงกัดหรือต่อย
  - (ง) รู้จักวิธีปฏิบัติอย่างง่าย ๆ ในเมื่อถูกไฟไหม้หรือน้ำร้อนลวก
2. ความสามารถในการเชิงทักษะ
  - (ก) ว่ายน้ำได้ไกล 25 เมตร หรือ
  - (ข) ภายในระยะเวลาอย่างน้อย 3 เดือน โดยการฝึกอย่างสม่ำเสมอ สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้ให้ดีขึ้น 3 อย่าง คือ
    1. วิ่ง 50 เมตร
    2. วิ่งหรือยืนกระโดดไกล
    3. ขว้างลูกบอลไกลพอสมควร
    4. กระโดดข้ามรั้วหรือเครื่องกีดขวาง สูงไม่เกินบันไดของตุน
3. การสำรวจ
  - (ก) เข้าใจวิธีดูนาฬิกา และสามารถนับเวลา 24 ชั่วโมง
  - (ข) วางแผนร่วมกับผู้กำกับเกี่ยวกับการเดินทาง และค่าใช้จ่ายสำหรับกองหรือหมู่ลูกเสือสำรองในการออกไปนอกสถานที่พร้อมผู้กำกับ
4. การค้นหาธรรมชาติ

แสดงความสนใจและเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติในบางประการ โดยจัดทำสมุดภาพหรือสะสมสิ่งของต่าง ๆ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ชายทะเล แมลง ท้องฟ้าในตอนกลางคืน สิ่งมีชีวิตในสระน้ำ ฯลฯ
5. ความปลอดภัย
  - (ก) รู้จักกฎจราจร
  - (ข) โดยการทำเป็นตัวอย่าง นำลูกเสือสำรองที่อายุน้อยกว่า ให้รู้จักความปลอดภัยในการใช้ถนน
  - (ค) อธิบายถึงสิ่งที่ควรทำเมื่อทั้งบ้านไว้โดยไม่มีใครอยู่

6. บริการ
ด้วยความช่วยเหลือของผู้กำกับ วางแผนและดำเนินการให้บริการแก่ผู้อื่น
โดยตนเองหรือร่วมกับเพื่อนลูกเสือสำรองอื่น
7. ธงและประเทศต่าง ๆ
(ก) รู้จักธงลูกเสือประเภทต่าง ๆ ธงลูกเสือประจำจังหวัด และธงคณะ
ลูกเสือแห่งชาติ
(ข) รู้จักที่ตั้ง และสามารถเขียนภาพธงชาติของประเทศอื่น ๆ รวม 8 ประเทศ
8. การฝีมือ
(ก) ประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุที่เป็นไม้ โลหะหรือวัสดุอย่างอื่น โดยใช้
เครื่องมือที่เหมาะสม
(ข) รู้จักวิธีใช้ และรักษาเครื่องมือต่อไปนี้เป็นคือ มีดพับ กรรไกร ค้อน เลื่อย
และไขควง
9. กิจกรรมกลางแจ้ง
(ก) รู้จักทิศทางทั้ง 8 และวิธีอ่านเข็มทิศ
(ข) สามารถหาเส้นทางในระยะประมาณ 400 เมตร โดยใช้เข็มทิศ
10. การบันเทิง
เลือกกระทำกิจกรรมต่อไปนี้อย่างใดอย่างหนึ่ง
(ก) จัดและเข้าร่วมในการแสดงละครกับเพื่อนลูกเสือสำรองอื่น
(ข) จัดให้มีการร้องเพลงหรือฟ้อนรำโดยมีดนตรีประกอบ
(ค) ทำหุ่นและเชิดหุ่นเรื่องสั้น ๆ กับเพื่อนลูกเสือสำรองอื่น
11. การผูกเงื่อน
(ก) ผูกเงื่อนสายธนู และสาธิตวิธีใช้
1. ผูกรอบตัวเอง
2. ผูกรอบตัวคนอื่น
3. ผูกเป็นห่วงเพื่อโยนให้คนอื่น
(ข) ผูกเงื่อนกระหวัดไม้ 2 ชั้น
(ค) ขดเชือกยาวหรือสายยางเส้นหนึ่งให้เรียบร้อย
(ง) ทบทวนการผูกเงื่อนต่าง ๆ ที่ได้เคยเรียนมาแล้วตามหลักสูตรดาวดวง

ที่ 1 และที่ 2

12. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรอง

ทบทวนคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรอง กับเข้าใจความหมายของคำปฏิญาณและกฎแจ่มแจ้งกว่าเดิม และแสดงว่าได้ใช้ความพยายามอย่างแท้จริงในการปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรองตลอดเวลา

หมายเหตุ เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง

เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง มี 18 วิชา ดังรายชื่อในเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เครื่องหมายวิชาพิเศษ ประเภท นักรักกีฬา และนักว่ายน้ำ แบ่งออกเป็น 3 ชั้น

เครื่องหมายวิชาพิเศษ ประเภทนักจักรยานสองล้อ และนักว่ายน้ำ ลูกเสือสำรอง อาจสมัครเข้าทดสอบเมื่อใดก็ได้ ภายหลังจากที่ได้เข้าประจำกองเป็นลูกเสือสำรองโดยสมบูรณ์แล้ว

ลูกเสือสำรองอาจเลือกเรียนวิชาพิเศษใดๆก็ได้ ชั้นละ 2 วิชา ส่วนลูกเสือสำรองที่ได้ดาวดวงที่ 3 แล้วอาจเลือกเรียนวิชาพิเศษได้ทุกวิชา

เครื่องหมายลูกเสือสัมพันธ์

1. มีอายุอย่างน้อย 10 ปี 6 เดือน และสอบได้ดาวดวงที่ 3 แล้ว
2. ทำความคุ้นเคยกับผู้กำกับลูกเสือสามัญ และผู้ที่กำลังเป็นลูกเสือสามัญ ก่อนที่ตนเองจะเข้าเป็นลูกเสือสามัญ
3. เข้าร่วมในกิจกรรมกลางแจ้งของกองลูกเสือสามัญ อย่างน้อย 1 ครั้ง
4. มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขบวนการลูกเสือและพัฒนาการของกิจการลูกเสือโลก
5. รู้จักคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ

หลักสูตรและวิชาชีพลูกเสือสามัญ

จุดหมายของการลูกเสือสามัญคือ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาในทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ ศีลธรรมและสังคมของลูกเสืออายุ 11 ปี ถึง 16 ปี โดยถือว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของแผนการฝึกอบรมที่ต่อเนื่องกันกับของเด็กวัยต่าง ๆ ที่อยู่ในขบวนการลูกเสือ

แผนการฝึกอบรมลูกเสือสามัญมีระดับสูงขึ้นตามวัย และสมรรถภาพของเด็ก แต่ละคนกับมีหลักสูตรวิชาชีพพิเศษต่าง ๆ ด้วย

การเข้าอยู่ในกองลูกเสือสามัญ

เด็กอาจอยู่ในกองลูกเสือสามัญ โดยเลื่อนมาจากกองลูกเสือสำรองหรือโดยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกใหม่ของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ระบบหมู่

กองลูกเสือสามัญประกอบด้วยหมู่ลูกเสือ 2-6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 6-8 คน รวมทั้ง นายหมู่ลูกเสือและรองนายหมู่ลูกเสือด้วย แต่ละหมู่มีนายหมู่ลูกเสือเป็นผู้นำ โดยมีรองนายหมู่ลูกเสือเป็นผู้ช่วย ระบบหมู่เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นในการฝึกอบรมลูกเสือสามัญ ซึ่งประกอบด้วย การฝึกอบรมในการเป็นผู้นำ การวางแผน และการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ โดยถือหลักการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ

หมู่ลูกเสือเป็นหน่วยงานในการจัดกิจกรรมทั้งปวง

ความสำเร็จของการฝึกอบรมลูกเสือ อยู่ที่การฝึกอบรมนายหมู่และการเปิดโอกาสให้นายหมู่ทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกิจการของกองโดยมีการปรึกษาหารือกันในที่ประชุมนายหมู่

ผู้กำกับลูกเสือสามัญมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของที่ประชุมนายหมู่และทำการฝึกอบรมนายหมู่ในกองของตน เพื่อให้ให้นายหมู่เหล่านั้นไปทำการฝึกอบรมลูกเสือในหมู่ของตนอีกช่วงหนึ่งในค่ายพักแรม ลูกเสืออยู่และทำงานร่วมกันเป็นหมู่ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ

ชั้นของลูกเสือสามัญ

แผนการฝึกอบรมลูกเสือสามัญแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ลูกเสือตรี ลูกเสือโท ลูกเสือเอก

ลูกเสือตรี มีหลักสูตรโดยย่อ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับขบวนการลูกเสือ
2. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ
3. กิจกรรมกลางแจ้ง
4. ระเบียบแถว

ลูกเสือโท มีหลักสูตรโดยย่อ ดังนี้

1. การรู้จักดูแลตนเอง
2. การช่วยเหลือผู้อื่น
3. การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ
4. ทักษะในทางวิชาการลูกเสือ
5. งานอดิเรกและเรื่องที่น่าสนใจ
6. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
7. ระเบียบแถว

ลูกเสือเอก มีหลักสูตรโดยย่อ ดังนี้

1. การพึ่งตนเอง
2. การบริการ
3. การผจญภัย
4. วิชาช่างของลูกเสือ
5. ระเบียบแถว

การสอบวิชาลูกเสือทุกชั้น ให้ผู้กำกับกองลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการสอบ การสอบวิชาลูกเสือตรี วิชาลูกเสือโท วิชาลูกเสือเอก ลูกเสือจะต้องสอบวิชาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสำหรับแต่ละชั้นให้ได้ครบทุกวิชาเสียก่อนจึงจะเลื่อนชั้นได้

ลูกเสือสามัญอาจทำงานและสมัครสอบเพื่อขอรับเครื่องหมายลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในระยะเวลา 3 เดือน ก่อนที่จะเลื่อนจากกองลูกเสือสามัญไปอยู่กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ลูกเสือตรี

หลักสูตร

1. ความรู้เกี่ยวกับขบวนการลูกเสือ

แสดงว่ามีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขบวนการลูกเสือและการพัฒนาของกิจการ

ลูกเสือโลก

- 1.1 ประวัติสังเขปของลอร์ดเบเดน-โพเอลล์
- 1.2 พระราชประวัติสังเขปของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- 1.3 วิวัฒนาการของขบวนการลูกเสือไทยและลูกเสือโลก
- 1.4 การทำความเคารพ การแสดงรหัส การจับมือซ้าย และคติพจน์ของลูกเสือ

2. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ

เข้าใจและยอมรับคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสามัญ

3. กิจกรรมกลางแจ้ง

มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่หรือกองลูกเสือนอกสถานที่

4. ระเบียบแถว

- 4.1 ท่ามือเปล่า
- 4.2 ท่าถือไม้พลอง
- 4.3 การใช้สัญญาณมือและนกหวีด
- 4.4 การตั้งแถวและการเรียกแถว

ลูกเสือโท

หลักสูตร

1. การรู้จักดูแลตนเอง

1.1 บรรจุสิ่งของต่าง ๆ ลงในเครื่องหลัง สำหรับการไปอยู่ค่ายพักแรม

ปลายสัปดาห์

- 1.2 เตรียมเครื่องปัจจุบันพยาบาลเป็นส่วนตัวสำหรับการเดินทางไกล
- 1.3 ก่อไฟ ปรงเครื่องต้มร้อน ปรงอาหารง่าย ๆ นอกสถานที่
- 1.4 กางเต็นท์สำหรับพักแรมในการเดินทางไกล
- 1.5 ออกไปอยู่ค่ายพักแรมอย่างน้อยหนึ่งคืน

2. การช่วยเหลือผู้อื่น

2.1 รู้จักวิธีปฏิบัติต่อบาดแผล แผลงสัตว์กัดต่อย แดงผื่น ไฟลวก น้ำร้อนลวก และการเป็นลม

2.2 แสดงความสามารถในการชี้ทางให้แก่คนต่างถิ่นและมีความรู้พอสมควรเกี่ยวกับบริการขนส่งสาธารณะของท้องถิ่น สถานที่ที่น่าสนใจหรือสำคัญของท้องถิ่น รวมทั้งตำบลที่อยู่ของแพทย์ สถานีตำรวจ สถานีดับเพลิง สถานที่ตั้งโทรศัพท์สาธารณะและสถานที่ราชการต่าง ๆ

3. การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ

3.1 รู้ทิศ 8 ทิศ รู้วิธีวางแผนที่จะให้ถูกทิศทางและรู้จักการใช้เข็มทิศ

3.2 แสดงว่าเข้าใจในเรื่องมาตราส่วน และเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้กันเป็นธรรมเนียมในการทำแผนที่ โดยอธิบายประกอบเส้นทางระยะสั้น ๆ ที่กำหนดให้ตามแผนที่

3.3 เดินทางไกลไปกลับระยะทาง 10 กม. กับเพื่อน 1 คน ซึ่งมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน และเมื่อกลับมาแล้วให้รายงานต่อผู้กำกับลูกเสือด้วยวาจาถึงวัตถุประสงค์ที่ได้กระทำสำเร็จในระหว่างการเดินทาง(เช่น สะเกตซ์ภาพหรือได้รับความรู้พิเศษเกี่ยวกับสถานที่บางแห่ง หรือบุคคล)

3.4 แสดงว่ารู้จักและเข้าใจกฎจราจรตลอดจนเครื่องหมายที่ใช้ในการจราจร

3.5 ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับต่างประเทศ 1 ประเทศ หาทางที่น่าสนใจในการที่จะเดินทางไปยังประเทศนั้น และให้ลูกเสือในหมู่ของตนทราบถึงสิ่งสำคัญต่าง ๆ ที่หวังว่าจะได้พบเห็นที่นั่น

4. ทักษะในทางวิชาลูกเสือ

4.1 อธิบายถึงวิธีใช้และเก็บรักษามีดขวาน ใช้มีดเหลาไม้ให้เป็นสมอบกสำหรับขึงเต็นท์ หรือให้เป็นเครื่องใช้อย่างอื่น และใช้ขวานสำหรับผ่าไม้เพื่อเตรียมก่อไฟ

4.2 แสดงวิธีผูกเงื่อน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการอยู่ค่ายพักแรมหรือบนเรือ คือ

ก. ผูกเงื่อนด้วยเชือกเส้นเดียวหรือสองเส้นที่มีขนาดเดียวกัน เช่น เงื่อนประมง เงื่อนผูกกร่น เงื่อนผูกคนลาก

ข. ผูกเงื่อนด้วยเชือกที่มีขนาดต่างกัน เช่น เงื่อนขัดสมาธิ เงื่อนขัดสมาธิ 2 ชั้น

ค. ผูกเงื่อนด้วยเชือกกับวัสดุอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น เงื่อนผูกขลุ่ย เงื่อนตะกรุดเบ็ด เงื่อนผูกกริ่ง

ง. ผูกแน่น เช่น ผูกประคบ ผูกทแยง ผูกกากบาท

สำหรับเงื่อนไขตามข้อ ก-ข-ค อย่างละเงื่อนไข และตามข้อ ง ทั้ง 3 เงื่อนไข

4.3 แสดงว่ามีความรู้ทั่วไปและสนใจลักษณะและสัญญาณเกี่ยวกับ
กาลอากาศ

5. งานอดิเรกและเรื่องที่สนใจ

แสดงให้เห็นหมู่หรือกองลูกเสือของตนเห็นว่า ตนมีทักษะหรือสมรรถภาพ
พอสมควรในงานอดิเรก หรือเรื่องที่สนใจส่วนตัว เช่น การขี่รถจักรยาน, การว่ายน้ำ, ธรรมชาติ
ศึกษา, เรื่องราวเกี่ยวกับกาลอากาศ, การรู้จักชนิดของเครื่องบิน, ดาว, การขี่ม้า, การทำ
หุ่นจำลอง, การสานตะกร้า, การสะสมแสตมป์, วรรณคดี, การวาดภาพ, การตกแต่งบ้าน,
การสร้างเครื่องรับวิทยุ, การทำเครื่องไม้ เช่น ประตู หน้าต่าง และบันได

สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น เรื่องที่น่าสนใจและงานอย่างอื่นยังมีอีกมาก

6. คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

สนทนากับนายหมู่ของตนเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของตนในเรื่อง
วิชาลูกเสือ ตลอดจนการปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ กับวางแผนเพื่อความเจริญ
ก้าวหน้าของตนในอนาคตด้วย

7. ระเบียบแถว

ทบทวนท่าฝึกต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรวิชาลูกเสือตรีและปฏิบัติตาม
หนังสือคู่มือการฝึกระเบียบแถวลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ลูกเสือเอก

หลักสูตร

1. การพึ่งตนเอง

1.1 นับแต่เข้าเป็นลูกเสือสามัญ ได้อยู่ค่ายพักแรมแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า
12 คืน

1.2 ว่ายน้ำได้ระยะทาง 45 เมตร (ผู้อำนวยการกอง กองลูกเสือ ผู้อำนวยการ
ลูกเสือจังหวัดหรือผู้อำนวยการลูกเสืออำเภอแล้วแต่กรณี อนุมัติให้สอบวิชาอย่างอื่นแทนได้)

1.3 เข้าใจถึงการรักษาตัว ซึ่งจำเป็นต้องกระทำรวมทั้ง ความรู้เกี่ยวกับ
การที่ต้องตรากตรำจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศ สาเหตุของการเจ็บป่วย การป้องกัน
อาการ และการรักษาอย่างทันทีทันใด ก่อนที่จะเริ่มประกอบกิจกรรมซึ่งมีการผจญภัย เช่น
การเล่นเรือใบ การเดินข้ามเนินเขา และการสำรวจถ้ำ เป็นต้น

1.4 รู้จักใช้ ดูแลรักษา และระมัดระวังอันตรายอันเนื่องมาจากการนำสิ่งต่อไปนี้เป็นไปใช้

1.4.1 ตะเกียงและเตาสมัยใหม่

1.4.2 ตะเกียงและเตาที่ใช้สูบ เช่น ตะเกียงเจ้าพายุ และเตาฟู่

1.4.3 การใช้ไฟฟ้าหรือเครื่องมือที่ต้องใช้ไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน เช่น พัดลม เตาไรต์ เตไฟฟ้า ตู้เย็น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

1.5 ทำเรื่องต่อไปนี้อย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จ

1.5.1 รู้วิธีพิจารณาในเมื่อจะเลือกสถานที่ตั้งค่ายพักแรมและทำรายการอาหาร (รวมทั้งปริมาณ) สำหรับการอยู่ค่ายพักแรมสองคนในวันหยุดปลายสัปดาห์

1.5.2 ปรุงอาหาร 2 อย่าง สำหรับ 2 คน

2. การบริการ

2.1 สามารถให้คำชี้แจงอย่างชัดเจนและสั้น ในเมื่อติดต่อขอรับการช่วยเหลือจากโรงพยาบาล ตำรวจหรือสถานดับเพลิง กับรู้จักว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ หรือเหตุฉุกเฉินอย่างอื่น รวมทั้งการช่วยเหลือเนื่องจากไฟไหม้ การจมน้ำ การถูกไฟฟ้าช็อต และแก๊สรั่ว

2.2 รู้จักการปฐมพยาบาล สำหรับกรณีเลือดออกภายนอกและอาการช็อค วิธีที่ถูกต้องในการช่วยให้คนหายใจและรู้ถึงอันตรายต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายคนเจ็บ ตลอดจนรู้จักการนำผู้ป่วยเจ็บส่งโรงพยาบาล

2.3 ให้การบริการบางอย่าง ภายในหรือนอกวงการค้าด้วยความสมัครใจ โดยทำงานอย่างมีคุณค่าอย่างน้อย 3 ชั่วโมง หรือโดยการให้บริการอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลา 3 ชั่วโมง

3. การผจญภัย

3.1 เดินทางไกลด้วยเท้าหรือโดยทางเรือด้วยความสามารถของตนเอง เป็นระยะทาง 20 กม. หรือโดยจักรยาน 80 กม. และไปอยู่ค่ายพักแรมค้างคืนกับลูกเสือสามัญคนหนึ่ง ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน แล้วบันทึกรายงานการเดินทางโดยย่อ และกล่าวถึงสิ่งที่น่าสนใจ

3.2 ใช้เข็มทิศในที่กลางแจ้ง เพื่อทำแบบฝึกหัดง่าย ๆ เกี่ยวกับการหาทิศ

3.3 อธิบายระบบเส้นชั้นความสูงกับสามารถแจ้งและหาตำแหน่งที่ตั้ง โดยอาศัยระบบพิกัดกริดในแผนที่ของกรมแผนที่ทหารได้

3.4 เลือกทำงานต่อไปนี้ให้สำเร็จ 2 อย่าง

ก. เข้าร่วมกับหมู่หรือกองลูกเสือของตนในกิจกรรมกลางแจ้งโดยร่วมกับลูกเสือหมู่หนึ่งจากกองอื่น เช่น การอยู่ค่ายพักแรม การเดินทางไกล การเล่นในที่กว้าง หรือการเดินทางสำรวจ

ข. เดินทางตามลำพังหรือกับเพื่อนคนหนึ่งที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันไปยังสถานที่ที่น่าสนใจ หรือเดินทางไกลระยะทางไม่น้อยกว่า 40 กิโลเมตร และรายงานด้วยวาจาโดยย่อเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้น

ค. พายเรือนั่งคนเดียว เป็นระยะทาง 1,600 เมตร หรือทำการเล่นเรือใบขนาดเล็ก รอบระยะทางรูปสามเหลี่ยม หรือมีความเข้าใจในระบบการผูกเชือกพันหลักให้แน่น และได้ลงตามเส้นเชือกจากที่สูง ระยะทาง 9 เมตร โดยถูกต้องตามวิธี

ง. ในขณะที่ไปอยู่ค่ายพักแรมในต่างประเทศให้ใช้เวลา 1 วัน กับหมู่ของตนหรือกับลูกเสือคนหนึ่งจากกองลูกเสือของตน หรือกองลูกเสือในท้องถิ่น เพื่อสำรวจตำบลหรือหมู่บ้านในท้องถิ่น เมื่อกลับมาแล้วให้รายงานด้วยวาจาว่าได้ทำอะไร เห็นอะไร พบกับใครและมีอะไรบ้างที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตในท้องถิ่น

4. วิชาการของลูกเสือ

4.1 ทำโครงการบุกเบิก 1 โครงการให้สำเร็จ โดยใช้การผูกแน่น ที่แตกต่างกันอย่างน้อยที่สุด 2 วิธี และหรือใช้รอกประกอบเชือก เรื่องนี้โดยปกติควรจะเป็นโครงการของหมู่

4.2 แสดงวิธีผูกเงื่อนต่าง ๆ 3 อย่าง ที่มีประโยชน์สำหรับช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในอันตราย เช่น เงื่อนบ่วงสายธนู เงื่อนบ่วงสายธนูสองชั้น เงื่อนบ่วงสายธนูสามชั้น เงื่อนเก้าอี้ และวิธีผูกเชือกพันหลักให้แน่นที่ถูกต้อง

4.3 ปรุงอาหารแบบชาวป่า และกินอาหารนั้น กับทำที่พักแรมชั่วคราวและนอนค้างคืนในที่พักแรมนั้น

4.4 รู้จักกฎแห่งความปลอดภัยของการใช้ขวาน และรู้จักวิธีเก็บรักษาเลื่อยและขวานกับใช้เลื่อยหรือขวานสำหรับโค่นต้นไม้ รีดกิ่งไม้ หรือตัดไม้เนื้ออ่อน

4.5 เลือกทำงานต่อไปนี้ให้สำเร็จ 2 อย่าง

ก. จัดทำอนุทินธรรมชาติ เกี่ยวกับนกหรือสัตว์เลื้อย หรือทำการสะสมตัวอย่างใบไม้และดอกไม้ เป็นเวลาอย่างน้อย 1 เดือน

ข. จัดทำสถิติกาลอากาศประจำวันอย่างง่าย ๆ เป็นเวลา 1 เดือน หรือจัดทำสมุดหมายเหตุรายวันของหมู่ลูกเสือ เป็นเวลา 2 เดือน

ค. ไปเยือนอาคารหรือสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของท้องถิ่นและเขียนรายงานสังเขป บรรยายถึงประวัติและวัตถุประสงค์ของอาคาร หรือสถานที่นั้น หรือสำรวจบริเวณเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในละแวกบ้านของตน เช่น บริเวณสองฝั่งแม่น้ำ หรือลำคลองระยะทาง 800 เมตร และทำแผนผังขนาดใหญ่แสดงสิ่งสำคัญต่าง ๆ ในบริเวณนั้น

ง. ได้รับเครื่องหมาย วิชาพิเศษลูกเสือสามัญอย่างน้อย 2 เครื่องหมาย

จ. แสดงว่า ตระหนักในความจำเป็นของการอนุรักษ์ธรรมชาติโดยมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติ 1 โครงการอย่างจริงจัง

4.6 อภิปรายกับผู้กำกับลูกเสือของตนในเรื่องต่อไปนี้

ก. ความเข้าใจของตน เกี่ยวกับคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

ข. การฝึกอบรมวิชาลูกเสือของตนในอนาคตและการสมัครเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ค. ความหมายในทางปฏิบัติของความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลก

5. ระเบียบแถว

5.1 ทบทวนท่าฝึกต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรวิชา ลูกเสือตรี โท

5.2 การเดินสวนสนาม

หมายเหตุ วิชาพิเศษลูกเสือสามัญ

ลูกเสือสามัญที่กำลังเรียนหลักสูตรลูกเสือโท ลูกเสือเอก อาจสอบวิชาพิเศษลูกเสือสามัญได้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ วิชาพิเศษลูกเสือสามัญ มี 54 วิชา (รวมวิชาสายยงยศ) ดังรายชื่อในเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือรุ่นใหญ่

1. การเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เด็กสมัครเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ได้เมื่อมีอายุ 14-18 ปี หรือกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา

เด็กที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่จะเคยเป็นลูกเสือหรือไม่เคยเป็นลูกเสือมาก่อนเลยก็ได้

โดยเฉพาะเด็กหญิง ให้สมัครเป็นเนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ และในข้อบังคับนี้ ทุกแห่งที่มีคำว่าลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้หมายความถึง เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ด้วย

2. กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ประกอบด้วยหมู่ลูกเสืออย่างน้อย 2 หมู่ ไม่เกิน 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสืออย่างน้อย 2 หมู่ ไม่เกิน 6 หมู่ หมู่หนึ่งมีลูกเสือ 4-8 คน รวมทั้ง นายหมู่และรองนายหมู่ด้วย

หมู่เป็นหน่วยในการจัดกิจกรรมทั้งปวงตามแนวที่คณะกรรมการดำเนินงานของกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่กำหนด ในกรณีที่มีกิจกรรมพิเศษ อาจจัดลูกเสือขึ้นเป็นชุดหรือหน่วยพิเศษก็ได้

กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีลูกเสือประเภทเดียวตั้งแต่ 4 กองขึ้นไป อาจจัดเป็นกลุ่มหรือจะจัดเป็นกองในกลุ่มลูกเสือประเภทอื่นรวมอยู่ด้วยก็ได้

3. ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีผู้กำกับ 1 คน หรือหลายคนเป็นผู้ช่วย มีหน้าที่รับผิดชอบในการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

3.1 มีผู้บังคับบัญชาลูกเสือตั้งแต่ผู้กำกับกลุ่มขึ้นไปหรือหัวหน้าสถานศึกษารับรองว่า

3.1.1 เป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยดี และมีความประพฤติเรียบร้อยสมควรเป็นตัวอย่างที่ดีได้

3.1.2 เป็นผู้ที่มีศาสนา และปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

3.1.3 เป็นผู้ที่มีอาชีพเป็นหลักฐาน และไม่มีโรคซึ่งเป็นที่ยกเว้นแก่สังคม

3.1.4 เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีการของลูกเสือ ฝึกฝนใจต่อการลูกเสือและสมัครใจจะดำรงตำแหน่งทางลูกเสือ

3.2 ผู้กำกับมีอายุไม่ต่ำกว่า 23 ปี รองผู้กำกับไม่ต่ำกว่า 21 ปี

3.3 เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่ถ้ามิได้มีสัญชาติไทย ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติก่อน

3.4 ผู้กำกับต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ขึ้นความรู้เบื้องต้นมาแล้วเป็นอย่างดี

ผู้กำกับเป็นผู้แต่งตั้งนายหมู่โดยหรือลูกเสือในหมู่นั้น ส่วนรองนายหมู่ให้ผู้กำกับแต่งตั้งโดยหรือนายหมู่ของหมู่นั้น

หนึ่ง ให้ผู้กำกับแต่งตั้งหัวหน้านายหมู่ 1 คน และผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ 1-3 คน โดยหรือนายหมู่ของกองนั้น เพื่อให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินงานของกอง

การสอบวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ทุกวิชาให้หัวหน้าสถานศึกษา หรือ สโมสรลูกเสือ เป็นผู้ดำเนินการสอบ โดยแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นกรรมการสอบ และเมื่อทำการสอบเครื่องหมายลูกเสือโลก เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ เครื่องหมายลูกเสือหลวง หรือเครื่องหมายวิชาพิเศษแล้ว ให้รายงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด ผู้อำนวยการลูกเสืออำเภอ แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาอนุมัติ ผลการเสนอและประดับเครื่องหมายนั้น ๆ ได้

4. คณะกรรมการดำเนินงานของกองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

คณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วยหัวหน้านายหมู่เป็นประธาน ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่เป็นรองประธาน และให้นายหมู่ รองนายหมู่ในกองนั้นเลือกกันเองเป็น กรรมการฝ่ายต่าง ๆ เช่น เลขานุการ เกรียนุญิก ปรักคม กรรมการกีฬา กรรมการนันทนาการ กรรมการกลาง ฯลฯ แล้วนำเสนอผู้กำกับพิจารณาอนุมัติและสั่งแต่งตั้ง

คณะกรรมการดำเนินงาน ให้อยู่ในตำแหน่งไม่เกิน 12 เดือน ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้านายหมู่ ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่และกรรมการดำเนินงานของกองบ้าง แต่ในบางกรณี ที่ประชุมนายหมู่อาจเสนอให้ผู้กำกับพิจารณาแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงานชุดเดิมให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอีกหรือจะให้มีการเปลี่ยนแปลง แต่บางตำแหน่งก็ได้

ให้มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานอย่างน้อยเดือนละครั้ง ในการประชุมให้หัวหน้านายหมู่เป็นประธานที่ประชุม ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ เป็นรองประธาน เลขานุการเป็นผู้จัดรายงานการประชุม ส่วนผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่เข้าประชุมด้วยให้ทำหน้าที่ เป็นที่ปรึกษา

คณะกรรมการดำเนินงานของกองมีหน้าที่ดังนี้

- (1) วางแผนและจัดรายงานกิจกรรมประจำของกองลูกเสือ
- (2) ในกรณีที่มีกิจกรรมพิเศษ อาจพิจารณาแต่งตั้งลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในกองคนหนึ่งให้เป็นหัวหน้ากิจกรรมนั้น
- (3) บริหารกิจการภายในกองลูกเสือ
- (4) รักษาเกียรติของกองลูกเสือ
- (5) ควบคุมการรับจ่ายเงินของกองลูกเสือ

(6) ให้ประธานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้แทนของกอง ในการติดต่อกับบุคคลภายนอก

5. การฝึกอบรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ผู้ที่เป็ลลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่จะต้องพยายามฝึกอบรมตนเอง เพื่อรับเครื่องหมายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เครื่องหมายลูกเสือโลก
2. เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ
3. เครื่องหมายลูกเสือหลวง
4. เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เครื่องหมายลูกเสือโลก เป็นเครื่องหมายขั้นต้นสำหรับผู้ที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เป็นการเตรียมพร้อมที่จะรับความรู้ขั้นสูงต่อไป ผู้สมัครใหม่ควรจะสอบได้เครื่องหมายลูกเสือโลกภายในระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันสมัคร เมื่อสอบได้แล้ว ให้ทำพิธีเข้าประจำกอง และเมื่อได้เข้าพิธีประจำกองเรียบร้อยแล้วจึงนับว่าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โดยสมบูรณ์ มีสิทธิประดับเครื่องหมายลูกเสือโลกที่กึ่งกลางกระเป๋าเสื้อข้างซ้ายได้

ผู้ที่ผ่านการสอบและได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลกแล้ว ควรพยายามฝึกอบรมตนเองเพื่อรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษและเครื่องหมายลูกเสือหลวงต่อไปตามลำดับ นอกจากนั้น จะเลือกเรียนวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ตนสนใจก็ได้

เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือหลวง มีวิชาพื้นฐาน 8 วิชาเหมือนกันแต่ต่างระดับกันคือ หลักสูตรลูกเสือหลวงมีระดับสูงกว่าระดับลูกเสือชั้นพิเศษ

วิชาพื้นฐาน 8 วิชาสำหรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือหลวง มีดังนี้

1. หน้าที่พลเมือง (Citizenship)
2. สิ่งแวดล้อม (Environment)
3. การเดินทางสำรวจ (Expedition)
4. การแสดงออกทางศิลปะ (Expression in the Arts)
5. สมรรถภาพทางกาย (Fitness)
6. อุดมคติ (Ideals)
7. กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ (Pursuits)
8. บริการ (Service)

โดยปกติ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ควรจะสอบได้เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ ภายในระยะเวลา 1 ปี ภายหลังจากที่ได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลก และเข้าพิธีประจำกองเป็น ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่โดยสมบูรณ์แล้ว

เครื่องหมายลูกเสือโลก

หลักสูตร

1. แสดงว่าเข้าใจเรื่องราวต่อไปนี้พอสมควร
  - 1.1 กิจกรรมของคณะลูกเสือแห่งชาติ
  - 1.2 กิจกรรมของคณะลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ
  - 1.3 บทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
2. ยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
3. เข้าใจเรื่องระเบียบแถวและปฏิบัติตามหนังสือคู่มือการฝึกอบรมแถวลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
4. กางและรื้อเต็นท์ที่พับแรมในเวลากลางคืนกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่อีกคนหนึ่ง
5. สาธิตการบรรจุเครื่องหลังอย่างถูกต้อง สำหรับการเดินทางไกลไปพักแรมค้างคืน
6. ก่อและจุดไฟกลางแจ้ง แล้วปรุงอาหารอย่างเพียงพอสำหรับ 2 คน
7. สามารถอ่านและใช้แผนที่ เข็มทิศและรู้จักบริเวณที่ตนอยู่ โดยพิจารณาจากเข็มทิศและสิ่งแวดล้อมที่มองเห็นด้วยตาเปล่า
8. สามารถผูกและรู้จักประโยชน์เงื่อน 10 เงื่อน ต่อไปนี้ คือ เงื่อนพิรอด เงื่อนขัดสมาธิ เงื่อนผูกกระหวัดไม้ เงื่อนบ่วงสายธนู เงื่อนตะกรุดเบ็ด เงื่อนประมง เงื่อนผูกซุง เงื่อนผูกรั้ว เงื่อนปมตาไก่ และการผูกแน่น (ผูกทแยง ผูกกากบาท ผูกประกบ)
9. รู้วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลในเรื่องต่อไปนี้ คือ บาดแผลธรรมดา ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นลม ฐกัด แมงมุมกัด แมลงกัดต่อย ผื่นหนังถลอก และทำแผล
10. รู้เรื่องที่พึงระมัดระวังเพื่อความปลอดภัยทั่วไป เกี่ยวกับกิจกรรมของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

หลักสูตร

ผู้ที่เข้าเกณฑ์ได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ได้รับเครื่องหมายลูกเสือโลก
2. สอบวิชาพื้นฐานระดับลูกเสือชั้นพิเศษ 5 วิชา คือ วิชาการเดินทางสำรวจ วิชาการบริการ และวิชาอื่นอีก 3 วิชา ซึ่งลูกเสือเป็นผู้เลือก
3. ผ่านการฝึกอบรมวิชาความคิดริเริ่ม (Initiative Course) ซึ่งต้องประกอบด้วย การเดินทางไกล ไปอยู่ค่ายพักแรมเป็นเวลา 1 คืน

การไปอยู่ค่ายพักแรมต้องเดินทางไปยังท้องถิ่นที่ลูกเสือไม่คุ้นเคย จำนวนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่จะไปอยู่ค่ายพักแรม ควรแบ่งเป็นชุด ชุดละ 4 คน

การเดินทางไกลต้องมีระยะทางอย่างน้อย 8 กิโลเมตร และในระหว่างการเดินทางให้สมมุติว่า มีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นอย่างน้อย 5 อย่าง เช่น ช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือมีผู้ติดอยู่ในที่สูง การใช้เข็มทิศ การปฏิบัติงานในเวลากลางคืน การแปลรหัส และเหตุฉุกเฉินทางน้ำ เป็นต้น เหตุฉุกเฉินเช่นนี้ให้เว้นระยะห่างกันพอสมควร และลูกเสือจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องแผนที่และเข็มทิศ จึงจะสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางได้

การฝึกอบรมวิชาความคิดริเริ่มนี้ต้องมีลักษณะเป็นการทดสอบอย่างจริงจังในเรื่องความตั้งใจจริง ความคิดริเริ่ม และการพึ่งตนเอง (Self-reliance)

4. คณะกรรมการดำเนินงานของกองและผู้กำกับเห็นว่าเป็นผู้ที่สมควรได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ
5. ได้รับอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติหรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี

เครื่องหมายลูกเสือหลวง

หลักสูตร

ผู้ที่เข้าเกณฑ์ได้รับเครื่องหมายลูกเสือหลวง จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ได้รับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

2. สอบได้วิชาพื้นฐานในระดับลูกเสือชั้นพิเศษ 3 วิชา ซึ่งไม่อยู่ในวิชาพื้นฐาน 5 วิชาที่สอบได้เพื่อขอรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

3. สอบได้วิชาบริการและวิชาพื้นฐานอีก 3 วิชา ในระดับลูกเสือหลวง

4. ผ่านการฝึกอบรมวิชาการเป็นผู้นำตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

5. คณะกรรมการดำเนินงานของกองและผู้นำกับเห็นว่า เป็นผู้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีตามวิธีการของลูกเสือ และสมควรได้รับเครื่องหมายลูกเสือหลวง

6. เลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี เป็นผู้แต่งตั้งบุคคลที่มีวุฒิเหมาะสมทำการสัมภาษณ์เมื่อเห็นว่าเป็นผู้เหมาะสมแล้วให้รายงานต่อไปตามลำดับ จนถึงคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติพิจารณาอนุมัติ และให้ประธานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้ลงนามในประกาศนียบัตรแสดงว่าเป็นผู้ได้รับเครื่องหมายลูกเสือหลวง

หมายเหตุ ส่วนเครื่องหมายสายยศลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

หลักสูตร

1. ได้เป็นลูกเสือเอกหรือสอบได้เครื่องหมายลูกเสือโลกมาแล้ว

2. สอบได้วิชานักผจญภัย และวิชาต่อไปนี้ 2 วิชา คือ นักดาราศาสตร์ นักอุตุนิยมวิทยา การจัดการค่ายพักแรม ผู้พิทักษ์ป่า นักเดินทางไกล หัวหน้าคนครัว นักบุกเบิก นักสะกดรอย นักธรรมชาติวิทยา

3. ต้องถักสายหนัง เครื่องหมายสายยศ ด้วยตนเอง

ส่วนเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญมี 76 วิชา ดังรายชื่อในภาคผนวก เอกสาร แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรและวิชาชีพลูกเสือวิสามัญ

1. การเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญ

เยาวชนสมัครเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญได้ เมื่อมีอายุ 16-25 ปี หรือกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับอาชีวศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา

เยาวชนที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญจะเคยเป็นลูกเสือหรือไม่เคยเป็นลูกเสือมาก่อนเลยก็ได้

โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นสตรี จะสมัครเป็นเนตรนารีวิสามัญหรือเป็นลูกเสือวิสามัญก็ได้

ในข้อบังคับนี้ ทุกแห่งที่มีคำว่าลูกเสือวิสามัญให้หมายความรวมถึงเนตรนารีวิสามัญด้วย

2. กองลูกเสือวิสามัญ

กองลูกเสือวิสามัญแต่ละกองมีลูกเสือวิสามัญ อย่างน้อย 10 คน และไม่เกิน 40 คน

กองลูกเสือวิสามัญจะแบ่งออกเป็นชุดหรือหมู่ ตามความต้องการก็ได้และควรมีลูกเสือวิสามัญชุดหรือหมู่ละ 4-6 คน รวมทั้งนายหมู่ และรองนายหมู่ด้วย

หมู่ลูกเสือวิสามัญเป็นหน่วยในการจัดกิจกรรมทั้งปวง ในกรณีที่มีกิจกรรมพิเศษ อาจจัดลูกเสือวิสามัญขึ้นเป็นหน่วยเฉพาะกิจก็ได้

ลูกเสือวิสามัญจะสังกัดกองลูกเสือวิสามัญมากกว่าหนึ่งกองไม่ได้

กองลูกเสือวิสามัญอาจจัดเป็นเหล่าสมุทร หรือเหล่าอากาศก็ได้

กองลูกเสือวิสามัญอาจจัดตั้งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มลูกเสือก็ได้หรือจะจัดตั้งเป็นกองลูกเสือวิสามัญโดยเฉพาะก็ได้ และถ้ามีจำนวนกองลูกเสือวิสามัญ ตั้งแต่ 4 กองขึ้นไปก็ให้จัดเป็นกลุ่มลูกเสือวิสามัญได้

การจัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญต้องได้รับอนุญาตจากเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี และถ้าประสงค์จะรับเยาวชนทั้งชายและหญิงเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญในกองเดียวกันจะต้องรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติทราบด้วย

3. ชั้นของลูกเสือวิสามัญ

ลูกเสือวิสามัญแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

- (1) เตรียมลูกเสือวิสามัญ (ระยะทดลอง)
- (2) ลูกเสือวิสามัญ (ต้องได้เข้าพิธีประจำกองแล้ว)

4. ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ

กองลูกเสือวิสามัญมีผู้กำกับ 1 คน เป็นหัวหน้า และมีรองผู้กำกับ 1 คน หรือหลายคนเป็นผู้ช่วย ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ จะต้องมีความสมบัติดังนี้

4.1 มีผู้บังคับบัญชาลูกเสือตั้งแต่ผู้กำกับกลุ่มขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานศึกษา รับรองว่า

4.1.1 เป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยดี มีความประพฤติเรียบร้อยสมควรเป็นตัวอย่างที่ดีได้

4.1.2 เป็นผู้มีความศรัทธา และปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

4.1.3 เป็นผู้มีความซื่อสัตย์เป็นหลักฐาน และไม่มีโรคซึ่งเป็นที่ยกเว้นแก่สังคม

4.1.4 เป็นผู้มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และวิธีการของลูกเสือ ฝักใฝ่สนใจต่อการลูกเสือ และสมัครใจจะดำรงตำแหน่งทางลูกเสือ

4.2 ผู้กำกับมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี รองผู้กำกับไม่ต่ำกว่า 23 ปี

4.3 เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่ถ้ามิได้มีสัญชาติไทย ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติก่อน

4.4 ผู้กำกับต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญขั้นความรู้ขั้นสูงมาแล้ว และรองผู้กำกับต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญขั้นความรู้เบื้องต้นมาแล้วเป็นอย่างดี

5. หน้าที่ผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ

ผู้กำกับลูกเสือวิสามัญมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ โดยมีรองผู้กำกับเป็นผู้ช่วย

5.1 ควบคุมดูแลการดำเนินงานของกองกับสอดส่องและชี้แจง แนะนำ คณะกรรมการประจำกองในการวางแผนงาน และประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในวันประชุมประจำสัปดาห์ ทุกสัปดาห์ให้ดำเนินไปด้วยดี

5.2 แต่งตั้งนายหมู่โดยหรือลูกเสือในหมู่นั้น และแต่งตั้งรองนายหมู่โดยหรือรองนายหมู่ของหมู่นั้น

อนึ่งให้ผู้กำกับแต่งตั้งหัวหน้านายหมู่ 1 คน และผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ 1 คน เพื่อให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินงานของกอง

5.3 เป็นผู้บังคับบัญชา ดำเนินการฝึกอบรม และรับผิดชอบในเรื่องระเบียบวินัย และการปฏิบัติงานของกองลูกเสือของตน

5.4 เป็นผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำกอง และเป็นທີ່ปรึกษาในการประชุมของคณะกรรมการประจำกอง

5.5 เสนอให้หัวหน้าสถานศึกษาหรือสโมสรลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการสอบวิชาลูกเสือวิสามัญโดยแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ดำเนินการสอบและเมื่อดำเนินการสอบเครื่องหมายลูกเสือโลกหรือเครื่องหมายวิชาพิเศษแล้ว ให้รายงานเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาอนุมัติและให้ประดับเครื่องหมายนั้น ๆ ได้

6. คณะกรรมการประจำกองลูกเสือวิสามัญ

คณะกรรมการประจำกองลูกเสือวิสามัญ ประกอบด้วย หัวหน้านายหมู่ เป็นประธาน ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่เป็นรองประธาน กับให้นายหมู่ รองนายหมู่ในกองนั้น เป็นกรรมการแล้วเลือกกันเองเป็นกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เช่น เลขานุการ เหรัญญิก ปฏิคม กรรมการกีฬา กรรมการนันทนาการ กรรมการกลาง ฯลฯ และนำเสนอผู้กำกับพิจารณาอนุมัติและสั่งแต่งตั้ง

คณะกรรมการประจำกองให้อยู่ในตำแหน่งไม่เกิน 12 เดือน ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติงาน ในตำแหน่งหัวหน้านายหมู่ ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่และกรรมการดำเนินงานของกองบ้าง แต่ในบางกรณีที่ประชุมนายหมู่อาจเสนอให้ผู้กำกับพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการประจำกองชุดเดิมปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอีกหรือจะให้มีการเปลี่ยนแปลงบางตำแหน่งก็ได้

ให้มีการประชุมคณะกรรมการประจำกองอย่างน้อยเดือนละครั้ง ในการประชุม ให้หัวหน้านายหมู่ เป็นประธานที่ประชุม ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ 1 คน เป็นรองประธาน เลขานุการเป็นผู้จัดรายงานการประชุม ส่วนผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่เข้าประชุมด้วยให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา

คณะกรรมการประจำกองมีหน้าที่ดังนี้

- (1) วางแผนและจัดกิจกรรมในวันประชุมกองประจำสัปดาห์
- (2) ในกรณีที่มีกิจกรรมพิเศษ อาจพิจารณาแต่งตั้งลูกเสือวิสามัญในกองคนหนึ่งให้เป็นหัวหน้ากิจกรรมนั้น
- (3) บริหารกิจการภายในกองลูกเสือ

- (4) รักษาเกียรติของกองลูกเสือ
- (5) ควบคุมการรับจ่ายเงินของกองลูกเสือ
- (6) ให้ประธานหรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้แทนของกองในการติดต่อกับบุคคลภายนอก

(7) จัดให้มีคูหา (Den) ของกอง ขนาดอย่างน้อย 4 x 6 เมตร เพื่อใช้เป็นสถานที่อเนกประสงค์ของกอง

(8) คัดเลือกลูกเสือวิสามัญอาวุโส 1 หรือ 2 คน ที่รอบรู้งานลูกเสือวิสามัญ เพื่อให้ทำหน้าที่พี่เลี้ยง (Sponsor) เตรียมลูกเสือวิสามัญ (Rover Squire) แต่ละคน จนกว่าเตรียมลูกเสือวิสามัญนั้นจะผ่านหลักสูตรลูกเสือโลก การสำรวจตัวเอง (Vigil) และได้เข้าประจำกอง (Investiture) เป็นลูกเสือวิสามัญ (Rover Scout) โดยสมบูรณ์

งานสำคัญอย่างหนึ่งของการฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ คือการรับหน้าที่เป็นกรรมการประจำกอง เพื่อช่วยกันดำเนินงานของกอง ภายใต้การนำและควบคุมดูแลของผู้กำกับ

7. บทบาทของพี่เลี้ยง

พี่เลี้ยงมีหน้าที่ดังนี้

(1) เป็นเพื่อนที่ดีหรือเป็นพี่ที่มีความปรารถนาดีต่อเตรียมลูกเสือวิสามัญใหม่ ซึ่งเปรียบเสมือนน้อง และอาจจะยังไม่เข้าใจว่าควรปฏิบัติหรือบำเพ็ญตนอย่างไรในกองลูกเสือวิสามัญ

(2) เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เตรียมลูกเสือวิสามัญใหม่ในเรื่องต่าง ๆ โดยทั่วไป

(3) ช่วยเหลือชี้แจงแนะนำเตรียมลูกเสือวิสามัญในเรื่องธรรมเนียมประเพณีของกอง

(4) ช่วยเหลือชี้แจงแนะนำเตรียมลูกเสือวิสามัญในการฝึกอบรมตามหลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือโลก

(5) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในพิธีเข้าประจำกองของเตรียมลูกเสือวิสามัญที่ตนได้รับมอบหมายให้เป็นพี่เลี้ยง

ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พี่เลี้ยงเตรียมลูกเสือวิสามัญใหม่ควรถือว่าเป็นงานที่มีเกียรติ และควรปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างจริงจัง นอกจากนั้น การรับหน้าที่นี้ยังมีประโยชน์แก่ตัวพี่เลี้ยงเอง คือเท่ากับเป็นการฝึกอบรมในเรื่องการเป็นผู้นำตามตัวอย่าง นอกจากนั้น ยังเป็นการช่วยเหลืองานของกองลูกเสือวิสามัญ ในการฝึกอบรมเตรียมลูกเสือวิสามัญให้มีคุณภาพ และเป็นกำลังของกองต่อไปอีกด้วย

ลูกเสือวิสามัญทุกคนในกอง ควรมีโอกาสได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พี่เลี้ยง อย่างน้อยครั้งหนึ่งในโอกาสอันสมควร

สำหรับกองที่ตั้งใหม่ ย่อมไม่มีลูกเสือวิสามัญอาวุโสซึ่งจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ในกรณีเช่นนี้ควรมอบหมายให้รองผู้กำกับทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง หรือเป็นที่ปรึกษาของเตรียม ลูกเสือวิสามัญ ซึ่งอาจจะมีจำนวนหลายคนก็ได้

การฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ

การฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ มี 4 อย่างดังนี้ คือ

(1) การฝึกอบรมร่วมกันทั้งกอง เพื่อเป็นการส่งเสริม การพัฒนาลูกเสือวิสามัญ ในเรื่องสติปัญญา จิตใจ ศีลธรรม การสังคมและอื่น ๆ ควรมีการฝึกอบรมร่วมกันทั้งกอง โดยให้ลูกเสือวิสามัญและเตรียมลูกเสือวิสามัญทุกคน ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในวันประชุม ประจำสัปดาห์ ตามที่คณะกรรมการประจำกองเป็นผู้วางแผนและกำหนดไว้ล่วงหน้า เป็นเวลาอย่างน้อย 3 เดือน ด้วยความเห็นชอบของผู้กำกับ และที่ประชุมลูกเสือวิสามัญ

ลูกเสือวิสามัญรวมทั้งเตรียมลูกเสือวิสามัญ ควรมีกำหนดการฝึกอบรม ร่วมกันทั้งกองดังกล่าวข้างต้นคนละหนึ่งชุดพร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุม ประจำสัปดาห์ด้วย

การฝึกอบรมร่วมกันทั้งกองนี้มีประโยชน์มาก ทำให้ลูกเสือวิสามัญเกิด ความสนใจและสนุกยิ่งขึ้น ในการเข้ามาเป็นลูกเสือวิสามัญ เพราะเป็นกิจกรรมของเขา ที่เขา ได้ช่วยกันจัดทำขึ้น และเพื่อประโยชน์ของเขาเอง

(2) การฝึกอบรมเพื่อรับเครื่องหมายลูกเสือโลก สำหรับเตรียมลูกเสือวิสามัญ ซึ่งควรจะสอบได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันสมัคร

(3) การฝึกอบรมเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ สำหรับผู้ที่ผ่านการ ฝึกอบรมตามหลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือโลกมาแล้ว และได้เข้าพิธีประจำกองแล้ว

(4) ให้ถือว่าการรับหน้าที่ในคณะกรรมการประจำกอง หรือพี่เลี้ยงเป็นการฝึกอบรม ที่สำคัญส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ

การฝึกอบรมร่วมกันทั้งกอง Collective Training

การประกอบกิจกรรมร่วมกันทั้งกองนี้ มีเรื่องที่จะทำได้มากมายหลายอย่างตามความคิดและความต้องการของกองลูกเสือวิสามัญ เช่น

1. การฝึกอบรมด้วยกัน (Training Together)

1.1 ลูกเสือวิสามัญอาจสมัครเข้ารับการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไป และขั้นความรู้เบื้องต้นของการลูกเสือทั้ง 4 ประเภท คือ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ

1.2 ฝึกอบรมในการปฏิบัติกิจกรรมพื้นฐานของลูกเสือ เช่น การเดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรม การบุกเบิก การสำรวจ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การนิยมชีวิตกลางแจ้ง การเล่นกีฬา การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือและโดยเฉพาะลูกเสือวิสามัญจะต้องพยายามยึดมั่น และปฏิบัติตามคติพจน์ของลูกเสือวิสามัญ คือ “บริการ” อย่างจริงใจ

1.3 ฝึกอบรมในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ที่เยาวชนในวัยลูกเสือวิสามัญควรรู้ เช่น ว่ายน้ำเป็น การปฐมพยาบาลในระดับความรู้ขั้นสูง การขับขี่รถจักรยานและรถจักรยานยนต์ การขับรถยนต์ การขับเรือยนต์ ยิ่งเป็นเป็น ถ่ายรูปเป็น รู้จักการช่างไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์เบื้องต้น รู้จักใช้และสามารถแก้เครื่องวิทยุและเครื่องโทรทัศน์ที่มีข้อบกพร่องเล็กน้อยได้

2. การทำสิ่งของต่าง ๆ ด้วยกัน (Making Thing Together)

ได้แก่ การจัดทำและทดลองใช้อุปกรณ์สำหรับการอยู่ค่ายพักแรมและการบุกเบิก เช่น การทำสะพานเชือก หรือบันไดเชือก ที่พักแรม ฯลฯ

การทำแผนที่ นุ่นจำลอง

การทำที่หุงต้มอาหาร การครัว การจัดโต๊ะอาหาร และการรับประทานอาหารด้วยกัน

การเตรียมการแสดงสำหรับการชุมนุมรอบกองไฟ

การทำสิ่งของต่าง ๆ ด้วยกันตามโครงการ เช่น การก่อสร้างและจัดหาลูกเสือวิสามัญ การสร้างศาลาที่พักคนเดินทาง การต่อเรือ การสร้างและจัดเรือนเพาะชำ ฯลฯ

3. การเรียนรู้ด้วยกัน (Learning Together)

เรื่องนี้ได้แก่การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายหรือเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่ลูกเสือวิสามัญสนใจ เช่น การอาชีพ งานอดิเรก การศาสนา วัฒนธรรม และงานประเพณี การต่างประเทศ

โดยเฉพาะประเทศที่มีการเกี่ยวข้องกับประเทศไทย การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเรื่องราวเกี่ยวกับพรรคการเมืองต่าง ๆ ความรู้เรื่อง เมืองไทย บุคคล และสถานที่สำคัญ งานของหน่วยราชการ องค์การ และบริษัทต่าง ๆ

4. การไปเยือนสถานที่ต่าง ๆ ด้วยกัน (Going Places Together)

เช่น การไปเยือน พิพิธภัณฑ์ ห้องฟาร์มจำลอง วัดวาอาราม และสถานที่สำคัญ โรงพิมพ์ สำนักงานหนังสือพิมพ์ โรงงานผลิตสินค้าต่าง ๆ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค เครื่องดื่ม เครื่องปั้นดินเผา

สถานีตำรวจ การพิจารณาคดีของศาลสถิตยุติธรรม เรือนจำ การไปต่างจังหวัดเพื่อเป็นการพักผ่อน และศึกษาหาความรู้

5. การช่วยเหลือประชาชนด้วยกัน (Helping People Together)

เช่น การช่วยเหลือองค์การกุศลด้วยประการต่าง ๆ เช่น การจัดสถานที่ การรักษาการ การรับเงินบริจาค การช่วยเหลือในการจราจร เช่น การช่วยให้คนเดินข้ามถนน การข้ามทางม้าลาย การช่วยทำความสะอาดวัด การกำจัดผักตบชวา การช่วยกันคนมีให้รู้ล้า ที่หวงห้าม การช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย การช่วยเหลือเด็ก สตรี คนพิการ และคนชรา การบริจาคโลหิตให้แก่โรงพยาบาล การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาชุมชนของท้องถิ่น

เครื่องหมายลูกเสือโลก

หลักสูตร

1. แสดงว่าเข้าใจเรื่องราวต่อไปนี้พอสมควร
  - 1.1 กิจการของคณะลูกเสือแห่งชาติ
  - 1.2 กิจการของคณะลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ
  - 1.3 บทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นลูกเสือวิสามัญ
2. เข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสืออย่างผู้ใหญ่
3. เข้าใจเรื่องระเบียบแถวและปฏิบัติตามหนังสือคู่มือการฝึกระเบียบแถวลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
4. กางและรื้อเต็นท์ที่พับแรมในเวลากลางคืนกับลูกเสือวิสามัญอีกคนหนึ่ง
5. สาธิตการบรรจุเครื่องหลังอย่างถูกต้อง สำหรับการเดินทางไกลไปพักแรมค้างคืน

6. ก่อและจุดไฟกลางแจ้ง แล้วปรุงอาหารอย่างเพียงพอสำหรับ 2 คน
7. สามารถอ่านและใช้แผนที่ เข็มทิศ และรู้จักบริเวณที่ตนอยู่ โดยพิจารณาจากเข็มทิศและสิ่งแวดล้อมที่มองเห็นด้วยตาเปล่า
8. สามารถผูกและรู้จักประโยชน์เชือก 10 เชือกต่อไปนี้ คือ เชือกพืด เชือกขัดสมาธิ เชือกผูกกระหวัดไม้ เชือกบ่วงสายธนู เชือกตะกรุดเบ็ด เชือกประมง เชือกผูกขง เชือกผูกขี้ เชือกปมตาไก่ และการผูกแน่น (ผูกทแยง ผูกกากบาท ผูกประกบ)
9. รู้วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล ในเรื่องต่อไปนี้ คือ บาดแผลฉกรรจ์ ฤกษ์ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นลม ทุกข์ แผลงุมกัฒ แผลงกัฒต่อย ผิดหน้งถลอก และเท้าแพลง
10. รู้เรื่องที่พึงระมัดระวังเพื่อความปลอดภัยท่วไป เกี่ยวกับกิจกรรมของลูกเสือวิสามนัญ

หมายเหตุ เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือวิสามนัญมี 11 วิชา ดังรายชื่อในภาคผนวก เอกสารแนวทาง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โครงสร้างหลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด

เพื่อให้การจัดกิจกรรมยุวกาชาดเป็นไปตามหลักการจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาดในสถานศึกษา ดังนี้

ระดับยุวกาชาด กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ระดับ ๆ ละช่วงชั้น ดังนี้

ระดับ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ระดับ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ระดับ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ระดับ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

หลักสูตรยุวกาชาด

หลักสูตรยุวกาชาด แบ่งเป็นกิจกรรมบังคับและกิจกรรมพิเศษ โดยกิจกรรมบังคับประกอบด้วย 4 กลุ่มกิจกรรม คือ

1. กลุ่มกิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด
2. กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ
3. กลุ่มกิจกรรมสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี
4. กลุ่มกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

1. กลุ่มกิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด ประกอบด้วย

- 1.1 กาชาดสากล
- 1.2 สภากาชาดไทย
- 1.3 ยุวกาชาด

กลุ่มกิจกรรมนี้เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกยุวกาชาดมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์ของกาชาด มีศรัทธาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเสียสละ เป็นคนดีมีคุณธรรมช่วยสร้างสรรค์สังคม เป็นผู้นำในการเผยแพร่กิจการกาชาดและยุวกาชาด ส่งเสริมสันติภาพและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ รวมทั้งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

2. กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ ประกอบด้วย

- 2.1 สุขภาพ
- 2.2 การป้องกันชีวิตและสุขภาพ

กลุ่มกิจกรรมนี้เป็นการจัดกิจกรรมให้สมาชิกยุวกาชาดได้ศึกษาและฝึกฝนทักษะการป้องกันชีวิตและสุขภาพ การเสริมสร้างสมรรถภาพ มีความรู้และทักษะในการรักษาอนามัยของตนเองและส่งเสริมอนามัยของผู้อื่น การปฐมพยาบาลและเคหพยาบาล การเตรียมตัวป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายต่าง ๆ เช่น เอดส์ สารเสพติด ฯลฯ

3. กลุ่มกิจกรรมสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี ประกอบด้วย

- 3.1 ความสามัคคีและความพร้อมเพรียง
- 3.2 ความมีระเบียบวินัย

3.3 สัมพันธภาพและความเข้าใจอันดี

กลุ่มกิจกรรมนี้เป็นการจัดกิจกรรมให้สมาชิกยุวกาชาดได้รู้จักตนเอง มีระเบียบวินัย มีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสังคมได้ดี มีความสามัคคี มีสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีกับบุคคลทั่วไป ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีพื้นฐานการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ประกอบด้วย

4.1 การบำเพ็ญประโยชน์

4.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กลุ่มกิจกรรมนี้เป็นการจัดกิจกรรมและสนับสนุนให้สมาชิกยุวกาชาดปฏิบัติตน สอนต่ออุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของยุวกาชาด มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและมรดกของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ ปลุกฝังและฝึกฝนให้เป็นผู้มีความเสียสละ บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

รายละเอียดสาระกิจกรรมยุวกาชาด

1. กลุ่มกิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด

ยุวกาชาดระดับ 1 (ป.1-ป.3)	ยุวกาชาดระดับ 2 (ป.4-ป.6)	ยุวกาชาดระดับ 3 (ม.1-ม.3)	ยุวกาชาดระดับ 4 (ม.4-ม.6)
1. กาชาด 1.1 ประวัติกาชาด 1.2 เครื่องหมาย 1.3 กิจกรรมกาชาด	1. กาชาดสากล 1.1 ประวัติความเป็นมา 1.2 หลักการเบื้องต้น ของกาชาด 1.3 กิจกรรมเยาวชน เกี่ยวกับกาชาด	1. กาชาดสากล 1.1 ภารกิจของกาชาด 1.2 หลักการกาชาด 1.3 กฎหมาย มนุษยธรรมระหว่าง ประเทศ	กิจกรรมชมรม/ชุมนุม ยุวกาชาด
2. ยุวกาชาด 2.1 ประวัติยุวกาชาด 2.2 เครื่องหมาย 2.3 วัตถุประสงค์ของ ยุวกาชาด	2. กาชาดไทย 2.1 สภากาชาดไทย 2.2 กิจกรรมของ สภากาชาดไทย	2. กาชาดไทย 2.1 กาชาดและ ยุวกาชาด 2.2 ภารกิจของ สภากาชาดไทย	
2.4 คำปฏิญาณตน			

ยุวภาษาระดับ 1 (ป.1-ป.3)	ยุวภาษาระดับ 2 (ป.4-ป.6)	ยุวภาษาระดับ 3 (ม.1-ม.3)	ยุวภาษาระดับ 4 (ม.4-ม.6)
	3. ยุวภาษา 3.1 ประวัติความเป็นมา 3.2 วัตถุประสงค์ 3.3 คำปฏิญาณ 3.4 ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับยุวภาษา	2.3 หน่วยงานของสมาคมภาษาไทย 2.4 ข้อบังคับของสมาคมภาษาไทย 3. ยุวภาษา 3.1 คำปฏิญาณตน 3.2 ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับยุวภาษา 3.3 ยุวภาษากับกิจกรรมของสมาคมภาษาไทย	

2. กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ

ยุวภาษาระดับ 1 (ป.1-ป.3)	ยุวภาษาระดับ 2 (ป.4-ป.6)	ยุวภาษาระดับ 3 (ม.1-ม.3)	ยุวภาษาระดับ 4 (ม.4-ม.6)
1. สุขภาพ ได้แก่ การเสริมสร้างสุขภาพส่วนบุคคล 2. สมรรถภาพ ได้แก่ การเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ 3. การป้องกันชีวิตและสุขภาพ ได้แก่ เภยบาล	1. สุขภาพ ได้แก่ การเสริมสร้างสุขภาพส่วนบุคคลและส่วนรวม 2. สมรรถภาพ ได้แก่ การเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการเคลื่อนไหวเบื้องต้น 3. การป้องกันชีวิตและสุขภาพ 3.1 เภยบาล 3.2 ปฐมพยาบาล	1. สุขภาพ ได้แก่ การเสริมสร้างสุขภาพส่วนบุคคลและส่วนรวม 2. สมรรถภาพ ได้แก่ การเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการพัฒนาระบบหมุนเวียนโลหิต และการออกกำลังกาย 3. การป้องกันชีวิตและสุขภาพ ได้แก่ เภยบาล	กิจกรรมชมรม/ชุมนุมยุวภาษา

3. กลุ่มกิจกรรมสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี

ยุวกาชาดระดับ 1 (ป.1-ป.3)	ยุวกาชาดระดับ 2 (ป.4-ป.6)	ยุวกาชาดระดับ 3 (ม.1-ม.3)	ยุวกาชาดระดับ 4 (ม.4-ม.6)
1. ความสามัคคีและความพร้อมเพรียง 2. ความมีระเบียบวินัยและความอดทน 2.1 ฝึกทักษะระเบียบแถว 2.2 การเข้าแถว 2.3 การเดินแถว 2.4 เกมกีฬาเบ็ดเตล็ด	1. ความสามัคคีและความพร้อมเพรียง 2. ความมีระเบียบวินัยและความอดทน 3. ความสง่างามและความคล่องแคล่วว่องไว 3.1 ฝึกทักษะระเบียบแถว 3.2 การปฏิบัติตามคำสั่ง 3.3 การปฏิบัติตามกฎกติกา 3.4 การเดินสวนสนาม 4. บุคลิกภาพ และมารยาทสังคม 4.1 มารยาทเด็กไทย 4.2 การปฏิบัติตนให้เรียบร้อย 4.3 การบริหารร่างกาย 5. การสร้างสัมพันธ์ภาพ 5.1 การสื่อความหมาย 5.2 การสะสมและแลกเปลี่ยน 5.3 การปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	1. ความสามัคคีและความพร้อมเพรียง 2. ความมีระเบียบวินัยและความอดทน 3. ความสง่างามและความคล่องแคล่วว่องไว 3.1 การฝึกทักษะระเบียบแถว 3.2 การปฏิบัติตามคำสั่ง 3.3 การเดินสวนสนาม 3.4 การแสดงความเคารพ 4. บุคลิกภาพและมารยาทสังคม 4.1 มารยาทและวัฒนธรรมไทย 4.2 การปรับตัว 4.3 การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 4.4 การสร้างบุคลิกภาพ 5. การสร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี 5.1 การสร้างสัมพันธ์ภาพ 5.2 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมยุวกาชาด 5.3 การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น	กิจกรรมชมรม/ชุมนุมยุวกาชาด

4. กลุ่มกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

ยุวกาชาดระดับ 1 (ป.1-ป.3)	ยุวกาชาดระดับ 2 (ป.4-ป.6)	ยุวกาชาดระดับ 3 (ม.1-ม.3)	ยุวกาชาดระดับ 4 (ม.4-ม.6)
1. การบำเพ็ญประโยชน์ 1.1 ฝึกทักษะการดูแลตนเอง 1.2 การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 1.3 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อบุคคล 2. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.1 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.2 การใช้ทักษะในการรักษาสภาพแวดล้อม	1. การบำเพ็ญประโยชน์ 1.1 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อบุคคล 1.2 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสถานที่ 1.3 การมีส่วนร่วมในโครงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน 2. การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.1 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.2 การดูแลรักษา 2.3 การนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์	1. การบำเพ็ญประโยชน์ 1.1 การให้บริการผู้อื่น 1.2 การจัดโครงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม 2. การพัฒนาและเผยแพร่ 2.1 ฝึกทักษะในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กิจกรรมชมรม/ชุมนุมยุวกาชาด

สาระกิจกรรมทั้ง 4 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมส่วนการจัดกิจกรรมนั้น สถานศึกษาสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งความพร้อมของสถานศึกษาด้วย สำหรับสาระแต่ละกลุ่มกิจกรรมและจัดในแต่ละสาระมาน้อยแตกต่างกันอย่างไรก็ได้ ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

กิจกรรมพิเศษ

นอกเหนือจากกิจกรรมทั้ง 4 กลุ่มแล้ว ยังมีกิจกรรมพิเศษซึ่งเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนโดยเฉพาะ สถานศึกษาควรกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้ด้วย เช่น จัดในเวลาเรียน นอกเวลาเรียน นูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือจัดในลักษณะการอยู่ค่ายกลางวันและค่ายพักแรม ก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันกิจกรรมพิเศษมีจำนวน 54 กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. กิจกรรมล่าม
3. กิจกรรมกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ
4. กิจกรรมสิทธิเด็ก
5. กิจกรรมนักคอมพิวเตอร์
6. กิจกรรมนักข่าว
7. กิจกรรมอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย
8. กิจกรรมนักประชาสัมพันธ์
9. กิจกรรมศิลปการวาดภาพ
10. กิจกรรมงานประดิษฐ์
11. กิจกรรมวิจิตรฝีมือ
12. กิจกรรมงานบ้าน
13. กิจกรรมงานผ้า
14. กิจกรรมการนวดเพื่อสุขภาพ
15. กิจกรรมนักโภชนาการ
16. กิจกรรมงานครัว
17. กิจกรรมการพัฒนาบุคลิกภาพ
18. กิจกรรมว่ายน้ำ 1
19. กิจกรรมว่ายน้ำ 2
20. กิจกรรมว่ายน้ำ 3
21. กิจกรรมการช่วยคนตกน้ำ
22. กิจกรรมปลอดภัยวัยรุ่น
23. กิจกรรมยุวกาชาดสีขาว
24. กิจกรรมสมุนไพรไทย
25. กิจกรรมรู้ทันป้องกันเอดส์
26. กิจกรรมยุวกาชาดรักษาสภาพ
27. กิจกรรมนักปฐมพยาบาล 1
28. กิจกรรมนักปฐมพยาบาล 2
29. กิจกรรมนักปฐมพยาบาล 3
30. กิจกรรมเคหพยาบาล
31. กิจกรรมการบริหารจิต
32. กิจกรรมทักษะชีวิตครอบครัว
33. กิจกรรมมิตรสัมพันธ์
34. กิจกรรมนักสะสม
35. กิจกรรมนักถ่ายภาพ
36. กิจกรรมการบุกเบิก
37. กิจกรรมผจญภัย
38. กิจกรรมมารยาทสังคม
39. กิจกรรมการเดินทางไกล
40. กิจกรรมทักษะการเขียน
41. กิจกรรมทักษะการพูด
42. กิจกรรมการอยู่ค่าย 1
43. กิจกรรมการอยู่ค่าย 2
44. กิจกรรมงานช่าง
45. กิจกรรมงานไฟฟ้า
46. กิจกรรมอารยธรรมไทย
47. กิจกรรมจักรยาน
48. กิจกรรมการเล่นเกม
49. กิจกรรมพี่เลี้ยงเด็ก
50. ยุวกาชาดจรรยา
51. กิจกรรมมัดคุเทศก์
52. กิจกรรมนักสำรวจ
53. กิจกรรมนักบำเพ็ญประโยชน์
54. กิจกรรมนักอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

หลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร

หลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 1

วิชาหลัก

1. การฝึกเบื้องต้น
  - 1.1 การฝึกบุคคลท่ามือเปล่า
  - 1.2 การฝึกบุคคลท่าอาวุธ
  - 1.3 การฝึกแถวชิด
2. แบบธรรมเนียมทหาร
3. การกำลังสำรอง
4. การข่าวเบื้องต้น
5. วิชาอาวุธ
  - 5.1 คุณลักษณะและขีดความสามารถของอาวุธทหารราบ
  - 5.2 ปลย.11 และการใช้อาวุธ
6. วิชายุทธวิธี
  - 6.1 บุคคลทำการรบในเวลากลางวัน
  - 6.2 บุคคลทำการรบในเวลากลางคืน
  - 6.3 ป้อมสนาม
  - 6.4 รูปขบวนทำการรบของหมู่ปืนเล็ก
  - 6.5 การเดิน การพักแรม และการระวังป้องกัน
7. การฝึกภาคสนาม

วิชารอง

8. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย
9. อุดมการณ์ความรักชาติ
10. การพัฒนาสังคมและชุมชน
11. ยาเสพติด

หลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 2 (ชาย)

วิชาหลัก

1. การฝึกเบื้องต้น
  - 1.1 การฝึกบุคคลท่ามือเปล่า
  - 1.2 การฝึกบุคคลท่าอาวุธ
  - 1.3 การใช้ดาบปลายปืน
  - 1.4 การฝึกแถวชิด
2. วิชาทหารทั่วไป
  - 2.1 แบบธรรมเนียมทหาร
  - 2.2 การกำลังพลสำรอง
  - 2.3 การข่าวเบื้องต้น
  - 2.4 การอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ
  - 2.5 การปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน
3. วิชากิจการพลเรือน
  - 3.1 ความมั่นคงของชาติ
  - 3.2 การประชาสัมพันธ์
  - 3.3 ประวัติศาสตร์สงคราม
  - 3.4 กิจกรรมพิเศษ
4. วิชาการสงครามพิเศษ
5. วิชาอาวุธ
  - 5.1 ปลย.11
  - 5.2 ปลย.เอ็ม 16
  - 5.3 จรวดแบบ 25 ขนาด 73 มม.
  - 5.4 ค.40 (เอ็ม.203)
6. วิชายุทธวิธี
  - 6.1 บุคคลทำการรบในเวลากลางวัน
  - 6.2 บุคคลทำการรบในเวลากลางคืน
  - 6.3 ภารกิจการจัดทหารรบ

- 6.4 ลักษณะการรบกวนทั่วไป
- 6.5 รูปขบวนทำการรบกวน
- 6.6 การเดิน การพักแรม และการระวังป้องกัน
- 7. การฝึกยิงปืน
- 8. การฝึกภาคสนาม

หลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3

วิชาหลัก

- 1. การฝึกเบื้องต้น
  - 1.1 การฝึกบุคคลท่ามือเปล่า
  - 1.2 การฝึกแถวชิด
- 2. การอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ
- 3. แบบธรรมเนียมทหาร
- 4. การกำลังสำรอง
- 5. การข่าวเบื้องต้น
- 6. ครุฑทหาร/ผู้นำ
- 7. วิชาอาวุธ
  - 7.1 ปรับการยิง ป/ค.
  - 7.2 ปก.เอ็ม.60
  - 7.3 ค.60
- 8. วิชายุทธวิธี
  - 8.1 หมู่ในการเข้าตี
  - 8.2 หมู่ในการตั้งรับและถอนตัว
- 9. วิชาการสงครามพิเศษ
- 10. วิชาเหล่า
  - 10.1 เหล่าทหารราบ
  - 10.2 เหล่าทหารม้า

-
- 10.3 เหล่าทหารปืนใหญ่
  - 10.4 เหล่าทหารช่าง
  - 10.5 เหล่าทหารสื่อสาร
  - 11. การฝึกยิงปืน
  - 12. การฝึกภาคสนาม

วิชาการอง

- 13. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย
- 14. อุดมการณ์ความรักชาติ
- 15. การพัฒนาสังคมและชุมชน
- 16. การปฐมพยาบาลและเวชกรรมป้องกัน

ใบความรู้ที่ 4.3

เรื่อง หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย และแนวการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม

กิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นกิจกรรมนักเรียนที่สถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันจัดขึ้นตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน เพื่อเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ชุมนุม หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้เรียนที่มีความสนใจ ความถนัดในเรื่องเดียวกันและร่วมปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ชมรม หมายถึง การรวมกันของกลุ่มบุคคลที่มีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน การจัดตั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ข้อบังคับ สมาชิก โครงสร้างของชมรมและบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสถานศึกษา

หลักการ

กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีหลักการที่สำคัญดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมของผู้เรียนตามความสมัครใจ
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกันทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา
3. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
4. เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตน
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เกิดประสบการณ์ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
4. เพื่อให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย

ขอบข่าย

กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีขอบข่ายดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่เกื้อกูล ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. เป็นกิจกรรมจัดตามความสนใจของผู้เรียน
3. เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา และทั้งในและนอกเวลาเรียน

แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมของสถานศึกษา สามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทและสภาพของสถานศึกษา ดังนี้

1. สถานศึกษาบริหารการจัดการให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมได้หลากหลาย ทั้งรูปแบบภายในหรือภายนอกห้องเรียน และระยะเวลาการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมระยะเวลา 1 ภาคเรียน กิจกรรมระยะเวลา 1 ปีการศึกษา และกิจกรรมระยะเวลามากกว่า 1 ปีการศึกษา
2. กรณีสถานศึกษามีการจัดตั้งชุมนุม หรือชมรมอยู่แล้ว สถานศึกษาควรสำรวจความสนใจของผู้เรียนในการเลือกเข้าร่วมชุมนุม ชมรม
3. กรณีที่สถานศึกษายังไม่มี การจัดตั้งชุมนุม ชมรม ควรให้ผู้เรียนร่วมกันจัดตั้งชุมนุม ชมรม และเชิญครูเป็นที่ปรึกษา โดยร่วมกันดำเนินกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามระเบียบปฏิบัติที่สถานศึกษากำหนด
4. ครูที่ปรึกษากระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการถอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่กิจกรรม

เงื่อนไข

1. การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม ในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาจัดให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา
2. สมาชิกของชุมนุม ชมรม ต้องเข้าร่วมกิจกรรม และปฏิบัติตามระเบียบของชุมนุม ชมรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ของแต่ละกิจกรรม
3. สถานศึกษามีระบบการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของชุมนุม ชมรมอย่างต่อเนื่อง

การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นการตรวจสอบความสามารถและ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยวิธีการที่หลากหลายและประเมินตาม สภาพจริง โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ ที่สถานศึกษา กำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่าน การปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ใบความรู้ที่ 4.4

เรื่อง แนวการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมในสถานศึกษา

กิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ มีแนวทางในการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. หลักการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม

- 1.1 เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา
- 1.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา
- 1.3 เป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนตามสาระที่กำหนดนอกเหนือจากการเรียนการสอน
- 1.4 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
- 1.5 เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา หรือท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม

- 2.1 พัฒนาความรู้ ความสามารถ ด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดทักษะ ประสบการณ์ ทั้งวิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ
- 2.2 เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- 2.3 ส่งเสริมให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพทางด้านร่างกายและจิตใจที่ดี
- 2.4 ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
- 2.5 มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระบอบประชาธิปไตย

3. พฤติกรรมบ่งชี้และเป้าหมายการจัดกิจกรรม

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวสามารถกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้หรือตัวชี้วัดและเป้าหมายการจัดกิจกรรมได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วัตถุประสงค์	พฤติกรรมบ่งชี้	เป้าหมายการจัดกิจกรรม
1. พัฒนาความรู้ ความสามารถ ด้านการคิด วิเคราะห์ เพื่อให้ เกิดทักษะ ประสบการณ์ ทั้ง วิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ	1.1 มีการจัดทำโครงการ/ผลงาน/ ชิ้นงาน 1.2 มีทักษะการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา 1.3 มีทักษะการวางแผนและ การจัดการ 1.4 ประยุกต์เทคโนโลยีกับ ภูมิปัญญาไทย 1.5 ใช้ภาษาและการสื่อสาร ได้ถูกต้อง	ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะ จนเกิดเป็นโครงการ ผลงาน ชิ้นงาน ตามศักยภาพของแต่ละ บุคคล
2. เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	2.1 รักวัฒนธรรมไทย ใช้ของไทย 2.2 มีกิริยามารยาทที่ดี 2.3 แต่งกายถูกระเบียบ 2.4 มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ 2.5 มีความซื่อสัตย์สุจริต 2.6 มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ถ่อมตน 2.7 มีน้ำใจต่อครู เพื่อน และผู้อื่น 2.8 รับผิดชอบต่องานที่ได้รับ มอบหมาย 2.9 ตรงต่อเวลา 2.10 รู้แพ้ รู้ชนะ มีน้ำใจนักกีฬา 2.11 เข้าแถว เข้าคิว ขึ้นลงอาคาร อย่างมีระเบียบ 2.12 รักษาความสะอาดบริเวณ โรงเรียน 2.13 เปิดปิดไฟตามความจำเป็น 2.14 เข้าชั้นเรียนตามเวลา	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์เป็นแบบอย่าง ให้ผู้อื่นได้

วัตถุประสงค์	พฤติกรรมบ่งชี้	เป้าหมายการจัดกิจกรรม
3. ส่งเสริมสุขภาพและ บุคลิกภาพทางกายและทาง จิตใจที่ดี	3.1 มีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามมาตรฐาน 3.2 ร่าเริง แจ่มใส มีความมั่นคง ทางอารมณ์ 3.3 อุดทน อุดกลั่น ต่อสิ่งยั่วยุ	ผู้เรียนเป็นผู้มีสุขภาพกายและ สุขภาพจิตดี และดำรงชีวิต อย่างมีความสุข
4. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ	4.1 บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม 4.2 ใช้เวลาที่มีให้เกิดประโยชน์	ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
5. มีมนุษยสัมพันธ์ในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นในระบอบ ประชาธิปไตย	5.1 มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 5.2 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 5.3 เคารพในกฎ กติกา ของกลุ่ม และสังคม 5.4 รับฟังและเคารพความ คิดเห็นของผู้อื่น	ผู้เรียนสามารถทำงานและ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ พฤติกรรมบ่งชี้และเป้าหมายเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ และสภาพความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น

4. การบริหารงานการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม

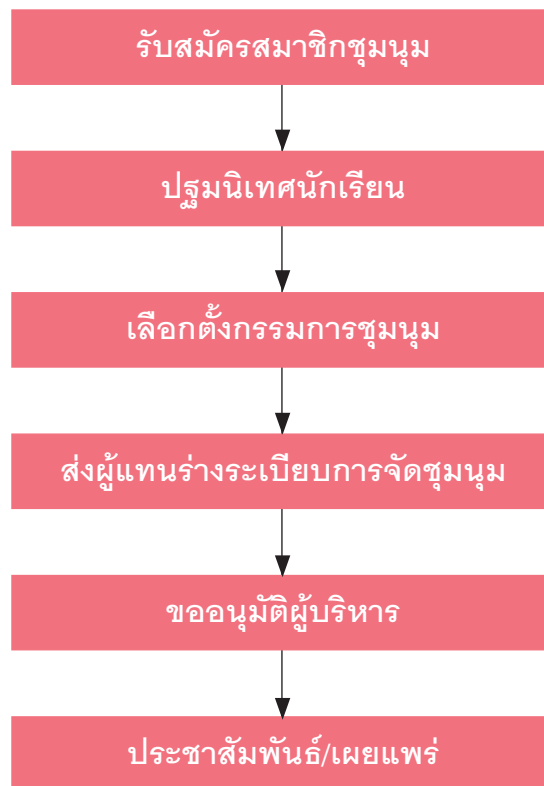
การบริหารงานการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมตามความสนใจ โดยอาจเลือกกิจกรรมตามที่โรงเรียนเสนอให้นักเรียนเลือกหรือนักเรียนที่มีความสนใจตรงกัน รวมกลุ่มกันเสนอขอเปิดกิจกรรมจากโรงเรียนก็ได้ ซึ่งอาจเรียกชื่อเป็นชุมนุมหรือชมรมแล้วแต่จะตกลงกันในกลุ่ม การรวมกลุ่มควรเป็นการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ มีระเบียบ ข้อบังคับ เป็นกฎเกณฑ์ที่จะต้องปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างนักเรียนกับครูที่ปรึกษาและนักเรียนกับนักเรียน โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

4.1 ขั้นตอนการจัดตั้งชุมนุม

หลังจากที่โรงเรียนประกาศรับนักเรียนเข้าชุมนุมตามความสนใจและประกาศกลุ่มสมาชิกแล้ว เป็นหน้าที่ของครูที่ปรึกษาจะต้องปฐมมนิเทศนักเรียน เพื่อให้ทราบจุดประสงค์ ภารกิจ การปฏิบัติกิจกรรมและการประเมินผลกิจกรรม ต่อจากนั้นควรจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยและรู้จักกันยิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การเลือกประธาน รองประธาน หรือตำแหน่งอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมเมื่อชุมนุมแต่ละชุมนุมได้เลือกตั้ง

กรรมการบริหารกลุ่มเสร็จแล้ว จึงจัดส่งผู้แทนไปเป็นกรรมการร่างระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมชุมนุม เพื่อเสนอขออนุมัติจากผู้บริหารโรงเรียน

ในการร่างระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมชุมนุม ควรจะต้องมีครู-ครูที่ปรึกษาเข้าร่วมเป็นกรรมการร่างด้วย เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บริหารโรงเรียนแล้วจึงควรเผยแพร่ให้ครู-ครูที่ปรึกษา และนักเรียนทั้งโรงเรียนได้รับทราบและถือเป็นแนวปฏิบัติโดยในการจัดตั้งชุมนุมมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

4.2 การยกร่างระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมชุมนุม

ในการดำเนินงานการจัดตั้งชุมนุมจะมีการยกร่างข้อบังคับหรือระเบียบการดำเนินงานโดยข้อบังคับของแต่ละชุมนุมก็อาจกำหนดขึ้นได้ แต่ต้องไม่ขัดกับระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมชุมนุม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

ระเบียบโรงเรียน.....

ว่าด้วยการจัดกิจกรรมชุมนุม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

เพื่อให้การดำเนินงานของกิจกรรมชุมนุมโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
และบรรลุตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมชุมนุม
ดังนี้

โรงเรียน.....

ข้อที่ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบโรงเรียน.....” ว่าด้วย
การจัดกิจกรรมชุมนุม

ข้อที่ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศใช้เป็นต้นไป
บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้เดิมซึ่งขัดหรือ
แย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อที่ 3 ในระเบียบนี้ คำว่า
“โรงเรียน” หมายถึง โรงเรียน.....
“นักเรียน” หมายถึง นักเรียนโรงเรียน.....
“ครู” หมายถึง ข้าราชการครู ซึ่งดำรงตำแหน่งในโรงเรียน.....
ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งให้มาช่วยปฏิบัติราชการและครูจ้างสอน

“ชุมนุม” หมายถึง กิจกรรมชุมนุมซึ่งจัดขึ้นตามระเบียบนี้
“ครูที่ปรึกษา” หมายถึง ข้าราชการครูซึ่งทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาของ
กิจกรรมชุมนุม

“ผู้อำนวยการโรงเรียน” หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....
“สมาชิก” หมายถึง นักเรียนซึ่งสมัครเป็นสมาชิกของชุมนุม

ข้อที่ 4 ให้ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

หมวดที่ 1

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมชุมนุม

ข้อที่ 5 กิจกรรมชุมนุมที่จัดขึ้นในโรงเรียนต้องมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 5.1 เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจและเลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 5.2 เพื่อให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่และสิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย
- 5.3 เพื่อให้สมาชิกมีความซาบซึ้งในคุณค่า ดำรงไว้ และส่งเสริมเอกลักษณ์วัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย
- 5.4 เพื่อให้สมาชิกเกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ
- 5.5 เพื่อให้สมาชิกได้รับการส่งเสริมการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 5.6 เพื่อให้สมาชิกรู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และสร้างเสริมความมั่นคงของชาติ
- 5.7 เพื่อให้สมาชิกมีคุณธรรมและจริยธรรม
- 5.8 เพื่อให้สมาชิกพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

หมวดที่ 2

ประเภทของกิจกรรมชุมนุม

ข้อที่ 6 กิจกรรมชุมนุมมี 2 ประเภท

- 6.1 กิจกรรมกลุ่มเสริมทักษะด้านวิชาการ ได้แก่ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
- 6.2 กิจกรรมชุมนุมเลือกตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมชุมนุมอื่น ซึ่งมีใช้ชุมนุมในข้อ 6.1 ตามที่โรงเรียนจัดตั้งขึ้น เช่น ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมฟุตบอล ชุมนุมส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น

หมวดที่ 3

การจัดตั้งกิจกรรมชุมนุม

ข้อที่ 7 หลักเกณฑ์การจัดตั้งกิจกรรมชุมนุมในโรงเรียน

- 7.1 จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
- 7.2 จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู

7.3 จะต้องมีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา

7.4 จะต้องจัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน และวัฒนธรรมที่ดำรง

ข้อที่ 8 การขออนุญาตจัดตั้งกิจกรรมชุมนุม

8.1 กลุ่มนักเรียนที่มีความประสงค์จัดตั้งกิจกรรมชุมนุมและมีครูเป็นที่ปรึกษา เขียนโครงการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมชุมนุมเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนพิจารณา

8.2 กิจกรรมชุมนุมซึ่งขออนุญาตจัดตั้งนั้น ต้องมีครูที่ปรึกษาชุมนุมอย่างน้อย 1 คน แต่ไม่เกิน 3 คน

8.3 อัตราส่วนระหว่างครูที่ปรึกษาต่อสมาชิกของชุมนุมตามข้อ 6.1 ให้อยู่ระหว่างอัตราส่วน 1 : 22 และอัตราส่วนระหว่างครูที่ปรึกษาต่อสมาชิกของชุมนุมตามข้อ 6.2 ให้อยู่ในระหว่างอัตราส่วน 1 : 15

8.4 อัตราส่วนที่น้อยกว่าหรือมากกว่าตามข้อ 8.3 ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารโรงเรียน

หมวดที่ 4

องค์ประกอบของกิจกรรมชุมนุม

ข้อที่ 9 กิจกรรมชุมนุม ประกอบด้วย

- 9.1 กรรมการที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม
- 9.2 หัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม
- 9.3 ครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม
- 9.4 กรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม
- 9.5 สมาชิกของกิจกรรมชุมนุม

ข้อที่ 10 กรรมการที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม ประกอบด้วย

10.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	ประธานกรรมการที่ปรึกษา
10.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน	รองประธานกรรมการที่ปรึกษา
10.3 ครูที่ปรึกษากิจกรรม	กรรมการที่ปรึกษา
10.4 หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กรรมการที่ปรึกษาและเลขานุการ

ข้อที่ 11 หน้าที่ของกรรมการที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม

11.1 สนับสนุนการดำเนินงานของกิจกรรมชุมนุม ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสถานที่

11.2 เสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของกิจกรรมชุมนุม

11.3 เสนอแนะกิจกรรมชุมนุมให้ดำเนินงานตามนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อที่ 12 หัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม

12.1 กิจกรรมชุมนุมใดมีครูที่ปรึกษาชุมนุมมากกว่า 1 คน ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนแต่งตั้งครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมนั้นทำหน้าที่หัวหน้าครูที่ปรึกษาชุมนุม

12.2 ให้หัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมอยู่ในตำแหน่งได้คราวละไม่เกิน 2 ปี

ข้อที่ 13 หน้าที่ของหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม

13.1 รับผิดชอบการดำเนินงานในกิจกรรมชุมนุมของตน ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุผลตามนโยบายและหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

13.2 จัดทำแนวการจัดกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมชุมนุมตนเอง

13.3 ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดกิจกรรมชุมนุมตนเอง

13.4 เป็นที่ปรึกษาของครูที่ปรึกษาและกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมของตน

13.5 ดำเนินการรับสมัครสมาชิก

13.6 จัดปฐมนิเทศสมาชิก

13.7 จัดตั้งกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมตามระเบียบนี้

13.8 จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีสัปดาห์และจัดทำโครงการต่าง ๆ ร่วมกับครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมและกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม

13.9 ดูแลให้การจัดกิจกรรมดำเนินไปตามแผนปฏิบัติงานสัปดาห์และตามโครงการที่กำหนดไว้

13.10 ประเมินผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานประจำสัปดาห์ และตามโครงการที่กำหนดไว้เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานทุกสิ้นภาคเรียน

13.11 ประเมินผลการจัดกิจกรรมตามระเบียบการประเมินผล

13.12 รายงานการประเมินผลการจัดกิจกรรมของชุมนุมภาคเรียนละ 1 ครั้ง ภายในเวลา 2 สัปดาห์ของภาคเรียนถัดไป

ข้อที่ 14 ครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม

14.1 ครูทุกคนต้องเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมตามข้อ 6.1 และ 6.2 ในกรณีที่มีการยกเว้นให้อยู่ในดุลพินิจของผู้อำนวยการโรงเรียน

14.2 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถให้คำปรึกษาแก่สมาชิกในกิจกรรม ชุมนุมของตนได้

14.3 ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนพิจารณาแต่งตั้งครูที่ปรึกษาด้านวิชาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามอัตราส่วนจำนวนครูที่ปรึกษาต่อจำนวนสมาชิกของชุมนุม ตามข้อ 8.3

14.4 ครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมอื่น ๆ นอกจากชุมนุมตามข้อ 14.3 จะเปลี่ยนกิจกรรมชุมนุมไม่ได้ ในกรณีที่มีเหตุผลอันควรให้อยู่ในดุลพินิจของผู้อำนวยการโรงเรียน

14.5 ครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมอื่น ๆ นอกจากชุมนุมตามข้อ 14.3 ให้อยู่ในตำแหน่งอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา จึงมีสิทธิ์ขออนุญาตเปลี่ยนชุมนุมได้

ข้อที่ 15 หน้าที่ของครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม

15.1 ให้คำปรึกษา แนะนำแก่สมาชิกในชุมนุมของตน

15.2 ให้ความร่วมมือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมในการปฏิบัติ หน้าที่ตาม ข้อ 13

15.3 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อที่ 16 กรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม ประกอบด้วยผู้เรียน ดังนี้

16.1 ประธานกรรมการ 1 คน

16.2 รองประธานกรรมการ 1 คน

16.3 เลขานุการ 1 คน

16.4 เภรวัณญิก 1 คน

16.5 ปฏิคม 1 คน

16.6 ประชาสัมพันธ์ 1 คน

16.7 สารานุกรม 1 คน

16.8 สวัสดิการ 1 คน

16.9 นายทะเบียน 1 คน

16.10 กรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมตามข้อ 16.3 ถึง 16.9 สามารถแต่งตั้งผู้ช่วยได้ตำแหน่งละ 1 คน หรือตามความเหมาะสม โดยอยู่ในดุลยพินิจของครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษาชุมนุม การบริหารชุมนุมของกิจกรรมใดที่มีระเบียบของทางราชการกำหนดไว้ให้ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการนั้น

ข้อที่ 17 การจัดตั้งกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม

17.1 ให้ครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม ดำเนินการเลือกตั้งประธานบริหารกิจกรรมชุมนุมจากสมาชิกของชุมนุม โดยมีสมาชิกเข้าประชุมเพื่อออกเสียงลงคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด โดยการใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์

17.2 ให้ประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม คัดเลือกสมาชิกทำหน้าที่ในตำแหน่งอื่น ๆ ทุกตำแหน่งเสนอครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

17.3 ให้ครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษาชุมนุม เสนอรายชื่อกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อพิจารณาแต่งตั้งภายในเดือนพฤษภาคมของทุกปี

17.4 ให้กรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมชุดเดิมมอบหมายงานแก่กรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมชุดใหม่ภายใน 7 วัน นับตั้งแต่โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมชุดใหม่

ข้อที่ 18 กรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมอยู่ในตำแหน่งคราวละ 1 ปี

ข้อที่ 19 ในกรณีที่ตำแหน่งประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมว่างลงก่อนหมดวาระ ให้หัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมดำเนินการเลือกตั้งประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมจากที่ประชุมกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมให้เรียบร้อยภายใน 7 วันนับแต่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่วาระการเป็นประธานเหลือไม่ถึง 60 วัน ให้รองประธานทำหน้าที่ประธานแทนจนหมดวาระ

การออกเสียงลงคะแนนเพื่อเลือกตั้งตามวรรคแรก ต้องมีกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมเข้าประชุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมทั้งหมดเพื่อออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งและใช้คะแนนเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์

ข้อที่ 20 กรณีที่กรรมการตำแหน่งอื่นๆ วางลงก่อนหมดวาระ ให้ประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมเสนอชื่อสมาชิกที่จะดำรงตำแหน่งแทนต่อหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมพิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอผู้อำนวยการโรงเรียน

ข้อที่ 21 วาระการเป็นประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมหรือกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมตำแหน่งอื่น ๆ ที่ได้รับการเลือกตั้งตามข้อ 19 และข้อ 20 จะอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากับวาระของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อที่ 22 สมาชิกภาพของกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมสิ้นสุดเมื่อ

- 22.1 ตาย
- 22.2 ลาออก
- 22.3 ออกตามวาระ
- 22.4 พ้นจากความเป็นนักเรียน
- 22.5 สมาชิกของชุมนุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดมีมติให้ออก
- 22.6 โรงเรียนมีคำสั่งให้ออก

ข้อที่ 23 หน้าที่ของกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม

- 23.1 ประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม มีหน้าที่ดังนี้
  - 23.1.1 เป็นผู้แทนกิจกรรมชุมนุมของตน
  - 23.1.2 บริหารงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของชุมนุมและระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ
  - 23.1.3 เป็นประธานในที่ประชุมและการจัดกิจกรรม
- 23.2 รองประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม มีหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมตามที่ได้รับมอบหมายหรือเมื่อประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
- 23.3 เลขานุการ มีหน้าที่ดังนี้
  - 23.3.1 จัดเตรียมสถานที่ประชุม
  - 23.3.2 จัดบันทึกการประชุมและจัดทำรายงานการประชุม
  - 23.3.3 เก็บรักษาเอกสารต่าง ๆ ของชุมนุม
  - 23.3.4 จัดทำหนังสือติดต่อหนังสือโต้ตอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - 23.3.5 จัดทำระเบียบวาระการประชุมและเสนอให้ครูที่ปรึกษารวมทั้งสมาชิกทราบ
  - 23.3.6 ประสานงานกับกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมทุกฝ่าย

- 23.4 เพรอญญิก มีหน้าท่ด่งนี้
    - 23.4.1 ควบคุมดูแลการใ้จ่ายเงิน
    - 23.4.2 จัดทำบัญชี่รับ-จ่ายเงินและเก็บรักษาหลักฐานการรับ-จ่ายเงิน
    - 23.4.3 รายงานรายรับ-รายจ่าย ใ้ครุที่ปรึกษาและสมาชิกทราบภาคเรียนละ 1 ครั้ง
  - 23.5 ปฏิกม มีหน้าท่ด่งนี้
    - 23.5.1 ด้อนรับและอำนวยความสะดวกใ้แก่ผู้มาร่วมงานของชุมนุมและสมาชิก
    - 23.5.2 ดูแลรักษาความสะดวกและจัดเตรียมสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
  - 23.6 ประชาสัมพันธ์ มีหน้าท่ประชาสัมพันธ์โดยใ้สื่อต่าง ๆ ใ้สมาชิกและบุคคลภายนอกทราบกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมนุมจัดขึ้น
  - 23.7 สารณียากร มีหน้าท่ด่งนี้
    - 23.7.1 จัดทำเอกสาร
    - 23.7.2 จัดทำป้ายนิเทศ
    - 23.7.3 เขียนบทความต่าง ๆ และรวบรวมบทความของสมาชิกเพื่อจัดพิมพ์เผยแพร่
  - 23.8 สวัสดิการ มีหน้าท่ด่งนี้
    - 23.8.1 จัดทำบัญชี่ พัสดุ ครุภัณฑ์ ใ้เป็นปัจจุบันพร้อมที่จะรับตรวจอยู่เสมอ
    - 23.8.2 ดูแล ซ่อมแซม พัสดุ อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ดี่และใ้การได้อยู่เสมอ
    - 23.8.3 อำนวยความสะดวกและใ้บริการแก่สมาชิก
  - 23.9 นายทะเบียนมีหน้าท่จัดทำและเก็บรักษาทะเบียนสมาชิกของชุมนุม
  - 23.10 ผู้ช่วยกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม มีหน้าท่ปฏิบัติหน้าที่แทนกรรมการในตำแหน่งนั้น ๆ ตามที่ดี่รับมอบหมายหรือกรรมการนั้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
- ข้อที่ 24 การรับสมัครสมาชิกกิจกรรมชุมนุม การเปลี่ยนชุมนุม
- 24.1 ผู้เรียนสามารถเป็นสมาชิกของกิจกรรมชุมนุมใดชุมนุมหนึ่งหรือมากกว่า 1 ชุมนุม

24.2 ผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกของชุมนุมใดชุมนุมหนึ่งจะเปลี่ยนชุมนุมได้
ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้อำนวยการโรงเรียน

ข้อที่ 25 หน้าที่และสิทธิของสมาชิกกิจกรรมชุมนุม

25.1 มีหน้าที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมจัดขึ้น

25.2 มีหน้าที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของชุมนุม

25.3 มีหน้าที่เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม

25.4 มีสิทธิเสนอความคิดเห็นต่อกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม

25.5 มีสิทธิได้รับบริการต่าง ๆ ที่ชุมนุมจัดให้แก่สมาชิก

หมวดที่ 5

การประชุมและการจัดกิจกรรม

ข้อที่ 26 ให้มีการประชุมสมาชิกสมัยสามัญอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยมี
ประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานไม่อยู่
ให้รองประธานทำหน้าที่แทน

ข้อที่ 27 การประชุมกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมและการประชุมสมาชิก
จะต้องกระทำโดยเปิดเผย

ข้อที่ 28 สมาชิกอาจร้องขอให้มีการประชุมสมัยวิสามัญได้ โดยมีสมาชิก
ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดลงชื่อร้องขอต่อประธานกรรมการบริหาร
กิจกรรมชุมนุม และได้รับความเห็นชอบจากครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม

ข้อที่ 29 การประชุมทั้งสมัยสามัญ และสมัยวิสามัญต้องมีสมาชิกเข้าประชุม
ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด และมีครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม
เข้าร่วมประชุมด้วย จึงถือว่าครบองค์ประชุม

ข้อที่ 30 การประชุมกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุม ต้องมีสมาชิกเข้าประชุม
ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมทั้งหมดและมีครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษา
กิจกรรมชุมนุมเข้าร่วมประชุมด้วย จึงถือว่าครบองค์ประชุม

ข้อที่ 31 การซักถาม การตอบหรือชี้แจงในที่ประชุม ให้สมาชิกยกมือขึ้น
เมื่อประธานในที่ประชุมอนุญาต จึงยืนขึ้นซักถาม ตอบ หรือชี้แจงได้

ข้อที่ 32 การลงมติใด ๆ ต้องมีสมาชิกลงมติดูด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ
สมาชิกที่เข้าประชุม และครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมเห็นด้วยกับมติดังกล่าว
จึงถือว่าเป็นมติที่ถูกต้องสมบูรณ์

ข้อที่ 33 การจัดกิจกรรมใด ๆ ของชุมนุมต้องจัดทำโครงการเสนอครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมเพื่อขออนุมัติผู้อำนวยการโรงเรียน

ข้อที่ 34 ประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมต้องแจ้งระเบียบวาระการประชุมให้กรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมและหรือสมาชิกทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 5 วัน เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วน

ข้อที่ 35 การจัดประชุม การติดต่อกับหน่วยงานอื่น หรือสถาบันนอกโรงเรียน ให้ครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมทำหนังสือเสนอผู้อำนวยการโรงเรียน

หมวดที่ 6

รายได้ของกิจกรรมชุมนุม

ข้อที่ 36 กิจกรรมชุมนุม มีรายได้ดังนี้

36.1 งบประมาณที่โรงเรียนจัดสรรให้

36.2 การรับบริจาคหรือวิธีการอื่น ๆ

การจัดกิจกรรมตามข้อ 36.1 ให้ประธานกรรมการบริหารกิจกรรมชุมนุมจัดทำโครงการเสนอครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม เพื่อพิจารณาขออนุมัติผู้อำนวยการโรงเรียน

การรับบริจาคหรือวิธีการอื่น ๆ ตามข้อ 36.2 ให้ครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษาชุมนุมทำหนังสือเสนอผู้อำนวยการโรงเรียน

หมวดที่ 7

การรับ การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการถอนเงิน

ข้อที่ 37 การเรียกเก็บเงินจากสมาชิกเพื่อจัดกิจกรรมตามโครงการใด ๆ ให้ทำหนังสือประมาณการรายรับ-รายจ่าย เสนอผู้อำนวยการโรงเรียน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงดำเนินการได้

ข้อที่ 38 กิจกรรมใดเมื่อสิ้นสุดตามโครงการ ให้โอนเงินที่เหลือส่งเข้าเป็นเงินบำรุงการศึกษา เว้นแต่กิจกรรมใดที่ต้องจัดต่อเนื่อง ก็ให้คงไว้เป็นเงินนอกงบประมาณประเภทกิจกรรมนั้น ๆ ต่อไป

ข้อที่ 39 ให้กิจกรรมชุมนุมทุกชุมนุมจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินให้เป็นปัจจุบัน และเสนอให้ผู้อำนวยการโรงเรียนพิจารณาในเดือนมีนาคมของทุกปี

เพื่อให้การจัดทำบัญชีการรับ-จ่ายเงิน และการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามระเบียบ ให้ครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในขึ้นคณะหนึ่งจำนวนอย่างน้อย 3 คน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นกรรมการอย่างน้อย 1 คน เพื่อตรวจสอบการรับ-จ่ายเงินของชุมนุมและลงนามรับรองก่อนนำเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อพิจารณา

ข้อที่ 40 การใช้จ่ายเงินจะต้องมีใบสำคัญรับเงินหรือเอกสารที่เชื่อถือได้แสดงหลักฐานการใช้จ่ายเงินคู่กับบัญชีรายรับ-จ่าย

ข้อที่ 41 การใช้จ่ายเงินของกิจกรรมชุมนุมให้ครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมทำหนังสือขออนุมัติจากผู้อำนวยการโรงเรียน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงดำเนินการได้

ข้อที่ 42 การเก็บรักษาเงินและการถอนเงิน

42.1 การเก็บรักษาเงินของกิจกรรมชุมนุมให้อยู่ในความรับผิดชอบของครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม และเจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียน

42.2 ให้หัวหน้าครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม ครูที่ปรึกษา ซึ่งรับผิดชอบการเงินและเจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนลงนามร่วมกันเพื่อถอนเงินจากบัญชีเงินฝากเมื่อกิจกรรมชุมนมนั้น ๆ มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงิน

42.3 อำนาจการเก็บรักษาเงินสด ให้ชุมนุมต่าง ๆ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามระเบียบนี้มีอำนาจเก็บรักษาเงินสดได้ชุมนุมละไม่เกิน 1,000 บาท

หมวดที่ 8

การยกเลิกกิจกรรมชุมนุม

ข้อที่ 43 กิจกรรมชุมนุมจะยกเลิกได้โดยเหตุดังนี้

43.1 ไม่มีครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม

43.2 มีสมาชิกต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดตามระเบียบ และผู้อำนวยการโรงเรียนพิจารณาแล้ว เห็นว่าควรยกเลิก

43.3 ไม่ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

43.4 ผู้อำนวยการโรงเรียนมีคำสั่งให้ยกเลิก

ข้อที่ 44 ในกรณีที่โรงเรียนพิจารณาเห็นว่าการจัดกิจกรรมของกิจกรรมชุมนุมใด ๆ ไม่เหมาะสมและอาจจะก่อให้เกิดการแตกแยกความสามัคคีหรืออาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงของโรงเรียน หรืออาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้ผู้รักษาการตามระเบียบนี้มีคำสั่งยกเลิกชุมนมนั้นทันที

ข้อที่ 45 ในการขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบนี้ให้ครูหรือหัวหน้าครูที่ปรึกษา
กิจกรรมชุมนุมเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรโดยความเห็นชอบของ
ผู้อำนวยการโรงเรียนจึงจะสามารถแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบได้

ข้อที่ 46 ผู้อำนวยการโรงเรียนมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบนี้ได้ในกรณีที่เห็นว่า
ระเบียบข้อใดไม่เหมาะสม

ข้อที่ 47 ให้ทรัพย์สินทั้งปวงของกิจกรรมชุมนุมที่ยกเลิกตกเป็นสมบัติของโรงเรียน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

**ทั้งนี้ ตัวอย่างระเบียบโรงเรียนว่าด้วยการจัดกิจกรรมชุมนุมที่ได้นำเสนอนี้
สถานศึกษาต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม**

กิจกรรมที่ 5 การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เวลา 3 ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 ผู้เข้าอบรมเข้าใจ หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย ตระหนักและเห็นคุณค่า ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- 1.2 ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ความเข้าใจลักษณะและแนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามขอบเขต โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.3 ผู้เข้าอบรมสามารถวางแผนการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ได้

2. ชิ้นงาน/ภาระงาน (ที่สะท้อนผลสำเร็จของการจัดกิจกรรม)

- 2.1 แผนภาพที่แสดงให้เห็นถึงหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย และแนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- 2.2 แผนการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3. วิธีการจัดกิจกรรม

- 3.1 แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 8-10 คน (โดยใช้เกม เช่น วันเกิด ตัวอักษรชื่อ การนับเลข เหมือนกันอยู่กลุ่มเดียวกัน)
- 3.2 ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอประสบการณ์การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในประเด็น ดังนี้
  - 1) โรงเรียนและผู้เรียนได้ทำกิจกรรมอะไรเพื่อสังคมบ้าง
  - 2) กิจกรรมที่ปฏิบัติส่งผลให้ผู้เรียนและสังคมเปลี่ยนแปลงและเกิดประโยชน์อย่างไร
- 3.3 ให้กลุ่มนำเสนอเป็นแผนภาพ เช่น แผนภูมิต้นไม้ แผนผังมโนทัศน์ ฯลฯ ลงในกระดาษฟลิปชาร์ตแล้วส่งตัวแทนนำเสนอแนวคิดการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.4 ผู้เข้าอบรมศึกษาไปความรู้ที่ 5.1 เรื่องหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย ลักษณะ และแนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และอภิปราย ชักถาม

3.5 ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้ตามข้อ 3.4 ไปปรับแผนภาพให้ครอบคลุม หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย ลักษณะ และแนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.6 ผู้เข้าอบรมและวิทยากร สรุปหลักการ วัตถุประสงค์ ความสำคัญของการ จัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.7 ให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนตรวจสอบลักษณะของกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ตามใบงานที่ 5.1 เรื่องลักษณะของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ พร้อมทั้งอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุป ลักษณะของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.8 ผู้เข้ารับการอบรมศึกษาไปความรู้ที่ 5.2 เรื่องแนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ แล้วอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุป

3.9 แต่ละกลุ่มเขียนแผนการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามใบงานที่ 5.2 เรื่องแผนการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (ของครู)

3.10 กลุ่มนำเสนอแผนการบริหารจัดการกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.11 วิทยากรแจกตัวอย่างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.12 ผู้เข้าอบรมศึกษาไปความรู้ที่ 5.3 เรื่องการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการ ทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.13 ผู้เข้าอบรมและวิทยากร อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปวิธีการเตรียม ความพร้อมผู้เรียนในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.14 ผู้เข้าอบรมและวิทยากร อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการสะท้อนผลการ ทำกิจกรรม (ดูไปความรู้ที่ 5.4)

4. สื่อ/อุปกรณ์

- กระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart)
- ปากกาเมจิก
- ใบความรู้ที่ 5.1-5.4
- ใบงานที่ 5.1-5.2
- สื่อ/อุปกรณ์อื่นตามความเหมาะสม

5. การวัดและประเมินผล

5.1 สังเกตจากความสามารถการสรุปหลักการ วัตถุประสงค์ ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

5.2 สังเกตจากการนำเสนอผลงานของกลุ่ม

ใบความรู้ที่ 5.1

เรื่อง หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย ลักษณะและแนวการจัด กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ เพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคม ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

หลักการ

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ขอบข่าย

เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอาสาพัฒนา หรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัครเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ

ลักษณะของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์มีลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นกิจกรรมที่ผู้ปฏิบัติกิจกรรม ปฏิบัติด้วยความสมัครใจ
- 2) เป็นกิจกรรมที่ทำเพื่อผู้อื่น/สังคม
- 3) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนคิด/ออกแบบเอง

วิธีการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ต้องเน้นให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์กิจกรรม ร่วมสำรวจสภาพและปัญหา ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม ร่วมปฏิบัติกิจกรรม ร่วมสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรมและร่วมรายงานผลพร้อมทั้งเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรม

การจัดทำโครงสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ในหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำโครงสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาโดยสถานศึกษาต้องวิเคราะห์และแบ่งเวลาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ปรากฏ ดังนี้

- โครงสร้างตามหลักสูตรสถานศึกษา
- โครงสร้างเวลาเรียน
- การจัดตารางเรียน

ใบงานที่ 5.1

เรื่อง ลักษณะของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

คำชี้แจง ให้ผู้เข้าอบรมใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่เป็นลักษณะของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

- .....1. ทำความสะอาดห้องเรียนตามเวรประจำวัน
- .....2. ป้อนอาหารคนชราในบ้านสงเคราะห์คนชรา
- .....3. รดน้ำต้นไม้ในช่วงเวลาว่าง
- .....4. ช่วยจูงคนตาบอดข้ามถนน
- .....5. ช่วยทำงานบ้าน เช่น เลี้ยงน้อง ล้างจาน ถูบ้าน
- .....6. เล่นกีฬาให้เด็กในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า
- .....7. นวดให้คนชราในชุมชน
- .....8. บำเพ็ญประโยชน์ในกิจกรรมลูกเสือ
- .....9. รับผิดชอบข้อมูลสารสนเทศภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน
- .....10. สอนหนังสือให้เด็กด้อยโอกาสในชุมชน

เฉลย

ข้อที่เป็นกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ คือ ข้อ 2, 4, 6, 7, 10

ใบความรู้ที่ 5.2

เรื่อง แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมภายในโรงเรียน (กิจกรรมในวิถีชีวิตโรงเรียนเพื่อปลูกฝังจิตอาสา) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนและครูที่ปรึกษากิจกรรมร่วมกันวางแผนปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาในวิถีชีวิตของชั้นเรียนและโรงเรียนจนเกิดเป็นนิสัยในการสมัครใจทำงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งงานเหล่านี้จะขยายขอบเขตจากใกล้ตัวไปสู่สังคมที่อยู่ภายนอกได้
2. จัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียน (กิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสังคม) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนตามแผนการจัดกิจกรรมโดยให้ทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมโดยรวม

แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีแนวการจัดดังนี้

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ควรจัดให้ผู้เรียนดำเนินการตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ ทั้งภายในโรงเรียนและชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ และจัดลำดับปัญหาตามความสำคัญ จำเป็นและเร่งด่วนจากมากไปหาน้อย

ขั้นตอนที่ 3 วางแผน ออกแบบกิจกรรม และจัดทำปฏิทินการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อถอดบทเรียนและสะท้อนในประเด็นดังนี้คือ ผลที่เกิดกับผู้ปฏิบัติกิจกรรมและผลที่เกิดแก่สังคมภายหลังจากการปฏิบัติกิจกรรม จากนั้นนำไปสรุป รายงานและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติกิจกรรม

ตัวอย่าง

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ร่วมกับองค์กรอื่น

รูปแบบ	เนื้อหากิจกรรม	กิจกรรมที่ปฏิบัติ	สถานที่ปฏิบัติกิจกรรม
- ช่วยเหลือหน่วยงานที่ดูแลด้านการสงเคราะห์	ไปเยี่ยมหน่วยงานที่ดูแลด้านการสงเคราะห์ต่าง ๆ เช่น เด็กอ่อน เยาวชน ผู้พิการ คนชรา และช่วยเหลืองาน	- ดูแลเด็ก - ดูแลและบำรุงเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในสถานที่นั้น ๆ - ซักผ้า ทำความสะอาด - ช่วยอาบน้ำ - ป้อนอาหาร - ทำตำราสอนหนังสือให้ - เขียนจดหมายให้	- สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน - สถานสงเคราะห์เยาวชน - สถานสงเคราะห์ผู้พิการ - สถานสงเคราะห์คนชรา
- ช่วยเหลืองานในโรงพยาบาล	ไปเยี่ยมโรงพยาบาลหรือสถานเอนกมัยและให้การช่วยเหลืองาน	- ให้ข้อมูล - ทำความสะอาด - ช่วยงานอื่น ๆ - พุดคุยกับผู้ป่วย	โรงพยาบาล
- ช่วยเหลืองานในโรงเรียน	ช่วยเหลือการจัดงานต่าง ๆ ของโรงเรียนที่นอกเหนือจากการเรียนตามปกติ	- ดูแลต้นไม้และแปลงดอกไม้ - ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม - จัดแยกขยะ - ประชาสัมพันธ์งานโรงเรียน - ดูแลสนามฟุตบอลในโรงเรียน	โรงเรียน
- เยี่ยมบ้านพักคนชรา	ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์คนชรา ชวนคนชราทำกิจกรรมที่ช่วยคลายเหงา	- ช่วยคลายเหงาโดยการร้องเพลง เต้น เล่นดนตรี - อ่านหนังสือให้ฟัง - เขียนจดหมายให้	- บ้านพักคนชรา - สถานสงเคราะห์คนชรา
- เยี่ยมสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า	ช่วยเหลือและปลอบขวัญเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ	- เกมสายสัมพันธ์กับเด็กกำพร้า - ช่วยตัดผม ตัดเล็บ - แจกของเยี่ยม - เลือกว่างกายและจิตใจ	- สถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า - โรงเรียน

ใบงานที่ 5.2

เรื่อง แผนการบริหารกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (ของครู)

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มเขียนแผนการบริหารกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (ของครู)

แผนการบริหารกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....ชั้น.....เวลา.....ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

2. ชิ้นงาน/ภาระงาน (ที่สะท้อนผลสำเร็จของการจัดกิจกรรม)

.....

.....

.....

3. วิธีการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

4. สื่อ/อุปกรณ์

.....

.....

5. การวัดและประเมินผล

.....

.....

ใบความรู้ที่ 5.3

การเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความตระหนักเห็นคุณค่าและปฏิบัติตามความสมัครใจ ครูที่ปรึกษากิจกรรมจึงควรจัดให้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักและเห็นคุณค่า โดยการศึกษาสภาพของชุมชนและวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งฝึกทักษะเพื่อให้ผู้เรียนนำไปเป็นเครื่องมือในการทำกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เรื่อง	กิจกรรมระดับประถมศึกษา	กิจกรรมระดับมัธยมศึกษา
1. ความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักและเห็นคุณค่า	1. ครูนำนักเรียนสำรวจสภาพภายในและภายนอกโรงเรียน 2. อภิปรายแสดงความรู้สึกร่วม 3. สรุปประเภทของกิจกรรม	- กระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจ วัตถุประสงค์ สร้างความตระหนักและเห็นคุณค่า โดยคณะครูหรือวิทยากร
2. สภาพชุมชนและวัฒนธรรม	1. ครูหรือบุคลากรในชุมชนให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในสภาพของสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน 2. อภิปราย ชักถาม 3. กำหนดกิจกรรมร่วมกับครูที่ปรึกษากิจกรรม	- วิธีหรือกระบวนการสำรวจสภาพชุมชน สังคม และวัฒนธรรม - กิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน การมีส่วนร่วมกับองค์กรอื่น ๆ

เรื่อง	กิจกรรมระดับประถมศึกษา	กิจกรรมระดับมัธยมศึกษา
3. ฝึกทักษะ	<p>ครูและวิทยากรฝึกทักษะให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือและกระบวนการในการลงพื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสาร - พฤติกรรมที่เหมาะสม (กิริยามารยาท การแต่งกายฯ) - เทคนิคความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น วิธีการทำความสะอาด การเล่นิทาน งานพยาบาล การวาดภาพระบายสีในหมวกและเสื้อ การทำสมุดมือสอง การทำลูกโป่งแฟนซีฯ 	<p>ครูและวิทยากรฝึกทักษะให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือและกระบวนการในการลงพื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสาร - พฤติกรรมที่เหมาะสม (กิริยามารยาท การแต่งกายฯ) - เทคนิคความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น วิธีการทำความสะอาด การเล่นิทาน งานพยาบาล การวาดภาพระบายสีในหมวกและเสื้อ การทำสมุดมือสอง การทำลูกโป่งแฟนซีฯ
4. การสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรม (AAR:After Action Review)	<p>ครูหรือวิทยากรฝึกกระบวนการทำ AAR ถอดบทเรียนสะท้อนความคิด/ความรู้สึกให้ผู้เรียน หรือครูเป็นผู้นำในการสะท้อนความคิดเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรม</p>	ฝึกปฏิบัติกระบวนการ AAR

หมายเหตุ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

บทบาทบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

กลุ่มบุคลากร	บทบาท	กิจกรรม
ผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของตนเอง เตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ ทบทวน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการปฏิบัติ เผยแพร่ สร้างเครือข่าย และดำเนินการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 	<ol style="list-style-type: none"> สำรวจความสนใจของตนเองและความต้องการความช่วยเหลือของชุมชน สังคม เตรียมความพร้อมในการทำกิจกรรมจิตอาสาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และเห็นคุณค่า - ทักษะการสื่อสาร - พฤติกรรมที่เหมาะสม - การทำงานร่วมกับผู้อื่น - การทำ AAR ถอดบทเรียน สะท้อนความคิด กำหนดแผนการปฏิบัติกิจกรรม ลงพื้นที่ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดและบันทึก ทำAARและสรุปผลการดำเนินกิจกรรม เผยแพร่ สร้างเครือข่ายและดำเนินการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
ครู/สถานศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> ประชุมชี้แจงผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง วางแผนการบริหารกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของครู จัดเตรียมความพร้อมให้ครูและผู้เรียน สนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สรุป ประเมินผล เผยแพร่ผลงานการจัดกิจกรรม 	<ol style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนและครูที่ปรึกษา ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับชุมชนและองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการลงพื้นที่หรือจัดกิจกรรมของผู้เรียน ตรวจสอบและติดตามการทำกิจกรรมของผู้เรียน

ใบความรู้ที่ 5.4

เรื่อง กระบวนการสรุปหลังปฏิบัติการ (AAR : After Action Review)

ความหมายของ AAR

AAR คือ การเปิดใจและการเรียนรู้หลังการทำการใดกิจกรรมหนึ่งเสร็จสิ้นลง เพื่อถอดบทเรียน ชื่นชมความสำเร็จและหาทางพัฒนาให้ดีขึ้น

เป้าหมายของ AAR

- ตรวจสอบว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้บรรลุหรือไม่
- ประเมินกระบวนการดำเนินการ
- แก้ไขในสิ่งที่สมควรยกระดับให้ดีขึ้น
- หาความร่วมมือเพิ่มเติมในกรณีที่ต้องการ
- ช่วยในการวางแผนการทำงานครั้งต่อไป

หลักการสำคัญของ AAR

- ให้และรับข้อมูลป้อนกลับในบรรยากาศที่เป็นกันเอง โดยพูดเชิงบวก และเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็น

ประเภทของ AAR

1. AAR แบบเป็นทางการ มีขั้นตอน ดังนี้
  - พบกันทันทีหลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติการ
  - สร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไม่มีการจับผิด ไม่มีการวางอำนาจ ไม่ตำหนิกัน
  - มีผู้อำนวยความสะดวก “คุณอำนวย” ในการทำ AAR
  - ทบทวนวัตถุประสงค์โครงการและวิธีการปฏิบัติ
  - ทำให้มั่นใจได้ว่าทุกคนได้ยื่นทุกอย่างในการทำ AAR

- บันทึกผลการทบทวน
  - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการทบทวนระหว่างทีมงาน
2. AAR แบบไม่เป็นทางการมีขั้นตอน ดังนี้
- ทำเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมย่อยในโครงการขนาดใหญ่
  - ใช้เวลาสั้น
  - ตอบคำถามต่อไปนี้
    - อะไรบ้างที่ควรมีหรือควรเกิดแต่ไม่มีหรือไม่เกิด
    - สิ่งที่เกิดขึ้นจริงคืออะไร
    - ทำไมจึงเกิดจริง
    - ทำไมจึงเกิดความแตกต่างนี้ขึ้นมา
    - เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง
3. AAR แบบส่วนตัว
- ไตร่ตรองสิ่งที่ตนทำไปด้วยตนเอง
  - ถามคำถามเหมือน AAR ไม่เป็นทางการ
  - บันทึกไว้เป็นบทเรียนของตน

ข้อควรตระหนักหลังทำ AAR

- เป็นการเรียนรู้ ไม่ใช่การวิจารณ์
- เป็นการชื่นชม ไม่ใช่การตำหนิหรือจับผิด
- คุณภาพ AAR ขึ้นอยู่กับการเปิดใจ
- จัด AAR ให้เร็วที่สุดหลังสิ้นสุดกิจกรรม
- หากทำได้ควรทำ AAR เป็นระยะ
- ไม่มีความเห็นใดถูกหรือผิดใน AAR

ตัวอย่างคำถามสำหรับ AAR

- คาดหวังอะไรจากการปฏิบัติกิจกรรม/ประชุมและได้ตามที่คาดหวังหรือไม่
- ชอบอะไรมากที่สุดในการปฏิบัติกิจกรรม/จัดประชุมครั้งนี้
- หากให้คะแนนจาก 1-10 จะให้กี่คะแนน
- หากจะให้ได้คะแนนเต็ม จะต้องเพิ่มเติมอะไรบ้าง
- จะนำสิ่งใดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม/ประชุมครั้งนี้ไปใช้ในงาน

ตัวอย่าง

วิธีการสะท้อนผลการทำกิจกรรม

ตัวอย่างที่ 1 การบันทึกหลังปฏิบัติการ (AAR : After Action Review)

คำชี้แจง ให้ผู้เข้าอบรมตอบคำถามลงในแบบบันทึกสำหรับทำ AAR ดังนี้

1. ท่านคาดหวังอะไรจากการประชุมครั้งนี้และได้ตามความคาดหวังหรือไม่

ตอบ .....

.....

.....

2. ท่านชอบอะไรมากที่สุดในการจัดประชุมครั้งนี้

ตอบ .....

.....

.....

3. หากให้คะแนนการจัดประชุมจาก 1- 10 จะให้กี่คะแนน

ตอบ .....

.....

.....

4. ถ้าจะให้การประชุมครั้งนี้ได้คะแนนเต็ม จะต้องเพิ่มเติมอะไรบ้าง

ตอบ .....

.....

.....

5. ท่านจะนำสิ่งที่ได้จากการประชุมครั้งนี้ไปใช้กับงานในหน้าที่ได้อย่างไร

ตอบ .....

.....

.....

ตัวอย่างที่ 2 การบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log) หลังการฝึกอบรม

คำชี้แจง ให้ผู้เข้าอบรมบันทึกการเรียนรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมลงในแบบบันทึกการเรียนรู้

สิ่งที่ได้เรียนรู้

นำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

[illegible]

บรรณานุกรม

- กำลังสำรอง, หน่วยบัญชาการ. คำสั่งกองทัพบก ที่ 95/2550 เรื่อง การฝึกนักศึกษา
วิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2550 ลง 19 มี.ค. 50. กรุงเทพมหานคร :
หน่วยบัญชาการสำรอง, 2550. (เอกสารอัดสำเนา).
- _____ . คู่มือนักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 1 พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2551. (เอกสารอัดสำเนา).
- _____ . คู่มือนักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 2 พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2551. (เอกสารอัดสำเนา).
- _____ . คู่มือนักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 3 พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2551. (เอกสารอัดสำเนา).
- คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ, สำนักงาน. ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือ
แห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
(ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2528. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2544.
- _____ . ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร
และวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2529. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- _____ . ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร
และวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2529. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- _____ . ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร
และวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2529. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด (ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2548.

- ผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์, สมาคม. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์**. กรุงเทพมหานคร : สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์, 2551. (เอกสารอัดสำเนา).
- ลูกเสือแห่งชาติ, สำนักงาน. **คู่มือการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ขั้นผู้ช่วยผู้ให้การฝึกอบรมวิชาทำกับลูกเสือ (ASSISTANT LEADER TRAINERS COURSE) (A.L.T.C.)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว, 2551.
- _____. **พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2551.
- วิชาการ, กรม. **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- _____. **คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- _____. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงาน. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- World Organization of the Scout Movement Organization Mondiale du Mouvement Scout. **Scouting : An Educational System**. Switzerland : World Scout Bureau, 1998.

ภาคผนวก

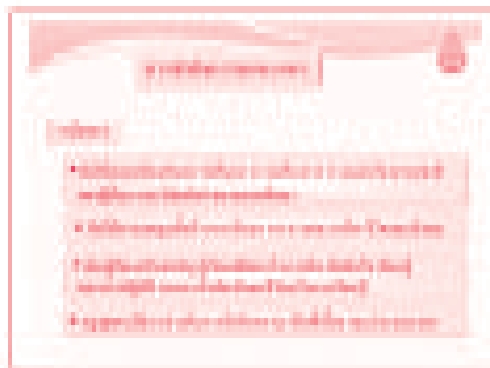

PowerPoint กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

ชื่อเอกสาร	ปีที่พิมพ์	หน่วยงาน/ผู้เขียน
กิจกรรมแนะแนว		
คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2545	กรมวิชาการ
คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว	2545	กรมวิชาการ
แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	2546	กรมวิชาการ
ชุดการศึกษาด้วยตนเอง การแนะแนวกับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ฉบับที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับการแนะแนว	2546	กรมวิชาการ
ชุดการศึกษาด้วยตนเอง การแนะแนวกับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ฉบับที่ 2 ครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับการแนะแนว	2546	กรมวิชาการ
คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียนรวม (ระดับช่วงชั้นที่ 1-2)	2546	กรมวิชาการ
คู่มือวางแผนการเรียนรู้ ชีวิต และอาชีพ สำหรับช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	2550	สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา
คู่มือวางแผนการเรียนรู้ ชีวิต และอาชีพ สำหรับช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	2550	สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา
รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ประสบความสำเร็จ	2550	สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา
การพัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คู่มือการฝึกอบรม นักเรียน : เพื่อนที่ปรึกษา (YC-Youth Counselor)	2551	สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา
ไครน้าทาง	2551	สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา

ชื่อเอกสาร

ปีที่พิมพ์ หน่วยงาน/ผู้เขียน

การพัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (หลักสูตรครูแนะแนว)	2551	สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา
แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว 4 ช่วงชั้น	2552	สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา

กิจกรรมนักเรียน

คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 (ลูกเสือสำรอง)	2533	กรมวิชาการ
คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 (ลูกเสือสามัญ)	2533	กรมวิชาการ
คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่)	2533	กรมวิชาการ
ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติว่าด้วย การปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2529	2534	สำนักงานคณะกรรมการ บริหารลูกเสือแห่งชาติ
การท่องเที่ยวไปสู่ความสำเร็จ (Rovering to Success by Lord Baden-Powell of Gilwell)	2536	อภัย จันทวิมล และ อาทร จันทวิมล (แปลและเรียบเรียง)
ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติว่าด้วย การปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2528	2544	สำนักงานคณะกรรมการ บริหารลูกเสือแห่งชาติ
ชุดฝึกอบรมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2544	สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษา แห่งชาติ
แนวการจัดกิจกรรมลูกเสือที่สอดคล้องกับหลักสูตร การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	2544	สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการ นักเรียน

ชื่อเอกสาร

ปีที่พิมพ์ หน่วยงาน/ผู้เขียน

ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติว่าด้วย การปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2529	2545	สำนักงานคณะกรรมการ บริหารลูกเสือแห่งชาติ
กฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบลูกเสือ	2545	สำนักงานคณะกรรมการ บริหารลูกเสือแห่งชาติ
ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติว่าด้วย การปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. 2509	2547	สำนักงานคณะกรรมการ บริหารลูกเสือแห่งชาติ
ข้อบังคับคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติว่าด้วย การปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสำรอง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2522	2548	สำนักงานคณะกรรมการ บริหารลูกเสือแห่งชาติ
หลักสูตรกิจกรรมยุวกาชาด (ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544)	2548	สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ
คำสั่งกองทัพบก ที่ 95/2550 เรื่อง การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2550 ลง 19 มี.ค. 50.	2550	หน่วยบัญชาการ กำลังสำรอง กระทรวงกลาโหม
เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือภายในสถานศึกษา	2551	สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน
คู่มือนักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 1 พ.ศ. 2551 (เอกสารอัดสำเนา)	2551	หน่วยบัญชาการ กำลังสำรอง กระทรวงกลาโหม
คู่มือนักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 2 พ.ศ. 2551 (เอกสารอัดสำเนา)	2551	หน่วยบัญชาการ กำลังสำรอง กระทรวงกลาโหม
คู่มือนักศึกษาวิชาทหารชาย ชั้นปีที่ 3 พ.ศ. 2551 (เอกสารอัดสำเนา)	2551	หน่วยบัญชาการ กำลังสำรอง กระทรวงกลาโหม

ชื่อเอกสาร

ปีที่พิมพ์ หน่วยงาน/ผู้เขียน

แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมผู้บำเพ็ญ
ประโยชน์ (เอกสารอัดสำเนา)

2551 สมาคมผู้บำเพ็ญ
ประโยชน์แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชินูปถัมภ์

คู่มือการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ขั้นผู้ช่วย
ผู้ให้การฝึกอบรมวิชาการกำกับลูกเสือ (ASSISTANT
LEADER TRAINERS COURSE) (A.L.T.C.).

2551 สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551

2551 สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

คู่มือการจัดกิจกรรมบริการชุมชน

2551 สำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา

การสังเคราะห์รูปแบบ เทคนิควิธี และกระบวนการ
ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
ของ 4 ประเทศ และแนวทางสำหรับประเทศไทย
ในการประยุกต์ใช้

2551 รศ.ดร.ฉันทนา
จันทร์บรรจง

การสังเคราะห์รูปแบบ เทคนิควิธี และกระบวนการ
ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
ของประเทศไทย

2551 ดร.อนุชา กอนพ่วง

การสังเคราะห์รูปแบบ เทคนิควิธี และกระบวนการ
ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
ของประเทศไทย

2551 รศ.ดร.ฉันทนา
จันทร์บรรจง

การสังเคราะห์รูปแบบ เทคนิควิธี และกระบวนการ
ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
ของประเทศไทย

2551 ดร.วรินทร์ บุญยั้ง

การสังเคราะห์รูปแบบ เทคนิควิธี และกระบวนการ
ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
ของประเทศไทย

2551 รศ.ดร.ภาณุวัฒน์ ภัคด้วงศ์

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

นายชินภัทร ภูมิรัตน

นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์

นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้รับผิดชอบ

ร.ท.หญิงสุดาวรรณ เครือพานิช

นางสาววิไลวรรณ ใจแก้ว

นางสาวประนอม มณีวงษ์

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

คณะทำงานยกย่องชุดฝึกอบรม

ร.ท.หญิง สุดาวรรณ เครือพานิช

นางสาววิไลวรรณ ใจแก้ว

นางสาวประนอม มณีวงษ์

นางธัญสมร คชนทร์เดชา

นายปรีชา เตือนนิล

นางวรยา พลายเล็ก

นายเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์

นางชนิกานต์ วงศ์กิตติวรรณ

นายเกรียงศักดิ์ คัมภีรา

นางเสาวคนธ์ นาจาน

นายประยงค์ แก่นลา

นางสาวดุขฎิ สัตถ์ลวงค์

นายประภาส ณ พิกุล

นางวิภา เกตุเทพา

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ศึกษานิเทศก์ สพท. กทม. เขต 2

ศึกษานิเทศก์ สพท.สกลนคร เขต 3

ศึกษานิเทศก์ สพท.สมุทรสาคร

ศึกษานิเทศก์ สพท.อุทัยธานี เขต 1

ศึกษานิเทศก์ สพท.ลพบุรี เขต 1

ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต 7

โรงเรียนวัดจรเข้มหาญ สพท.สมุทรปราการ เขต 2

ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยา

สพท.ยโสธร เขต 1

ผู้อำนวยการโรงเรียนกงไกรลาส สพท.สุโขทัย เขต 1

โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สพท.เชียงราย เขต 1

โรงเรียนสตรีวิทยา 2 สพท. กทม. เขต 2

คณะปรับปรุงชุดฝึกอบรม ครั้งที่ 1

ว่าที่ร้อยตรีประสงค์ สังขะไชย	ข้าราชการบำนาญ
ร.ท.หญิงสุดาวรรณ เครือพานิช	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางสาววิไลวรรณ ใจแก้ว	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางธัญสมร คเชนทร์เดชา	ศึกษานิเทศก์ สพท. กทม. เขต 2
นายปรีชา เตือนนิล	ศึกษานิเทศก์ สพท.สกลนคร เขต 3
นางวรยา พลายนเล็ก	ศึกษานิเทศก์ สพท.สมุทรสาคร
นางวัฒนา คล่องดี	ศึกษานิเทศก์ สพท.ลพบุรี เขต 1
นางชนิกานต์ วงศ์กิตติวรรณ	ศึกษานิเทศก์ สพท.ลพบุรี เขต 1
นายเกรียงศักดิ์ คัมภีรา	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต 7
นายประยงค์ แก่นลา	ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม สพท.ยโสธร เขต 1
นางสาวดุขุฎี สีสลวงค์	ผู้อำนวยการโรงเรียนงิ้วโกศล สพท.สุโขทัย เขต 1
นายประภาส ณ พิกุล	โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สพท.เชียงราย เขต 1
นางวิภา เกตุเทพา	โรงเรียนสตรีวิทยา 2 สพท. กทม. เขต 2
นางเสาวคนธ์ นาจาน	โรงเรียนวัดจรเข้มหาญ สพท.สมุทรปราการ เขต 2

คณะปรับปรุงชุดฝึกอบรม ครั้งที่ 2

ร.ท.หญิงสุดาวรรณ เครือพานิช	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางสาววิไลวรรณ ใจแก้ว	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นางธนิมา เจริญสุข	นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
รศ.ดร.ฉันทนา จันทน์บรรจง	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
นางธัญสมร คเชนทร์เดชา	ศึกษานิเทศก์ สพท. กทม. เขต 2
นายปรีชา เตือนนิล	ศึกษานิเทศก์ สพท.สกลนคร เขต 3
นางวรยา พลายนเล็ก	ศึกษานิเทศก์ สพท.สมุทรสาคร
นางชนิกานต์ วงศ์กิตติวรรณ	ศึกษานิเทศก์ สพท.ลพบุรี เขต 1
นางวิภา เกตุเทพา	ครู โรงเรียนสตรีวิทยา 2 สพท. กทม. เขต 2
นางยุพดี ขำดี	ครู โรงเรียนสตรีวัดอัมพวัน สพท. กทม. เขต 3

นางสาวจรรยา ธนะนิมิตร
นางเสาวคนธ์ นาจาน

ครู โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สพท. กทม. เขต 1
โรงเรียนวัดจระเข้มใหญ่ สพท.สมุทรปราการ เขต 2

คณะบรรณาธิการชุดฝึกอบรม

นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า
ว่าที่ร้อยตรีประสงค์ สังขะไชย
รศ.ดร.ฉันทนา จันทน์บรรจง
ร.ท.หญิงสุดาวรรณ เครือพานิช
นางสาววิไลวรรณ ใจแก้ว
นางสาวประนอม มณีวงษ์
นายปรีชา เตือนนิล
นางวรยา พลายเล็ก
นางธัญสมร คเชนทร์เดชา
นางชนิกานต์ วงศ์กิตติวรรณ
นายเกรียงศักดิ์ คัมภีระ
นายประยงค์ แก่นลา

นายทิวา ลิ้มสงวน
นางวิภา เกตุเทพา
นางยุพดี ขำดี
นางสาวจรรยา ธนะนิมิตร

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
ข้าราชการบำนาญ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
ศึกษานิเทศก์ สพท.สกลนคร เขต 3
ศึกษานิเทศก์ สพท.สมุทรสาคร
ศึกษานิเทศก์ สพท. กทม. เขต 2
ศึกษานิเทศก์ สพท.ลพบุรี เขต 1
ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต 7
ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม
สพท.ยโสธร เขต 1
ผู้อำนวยการโรงเรียนวิชิตสงคราม สพท.ภูเก็ต
ครู โรงเรียนสตรีวิทยา 2 สพท. กทม. เขต 2
ครู โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ สพท. กทม. เขต 3
ครู โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สพท. กทม. เขต 1

